

સરનામેઓ રાઝે યઝ્ઘાની

યાને

(ખોદાઈ લેદોલું મથાલું.)

હોરકું ન દારદ રહે જરદેહિશ.
ધોરદાસી.

તયખદાન કે હોરોઅ નબીનદ લેહિશ

અર્થ.—ખોદાના કસમ ખાઈને કહુંછું કે એ કોઈ જરયોક્તી ધર્મ ન ધરાવે તે ખેહશ્તનો રસ્તો કદી જોય નહીં.

ફારસી પરથી તરજુમો કરનાર
પાલનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટરયા,
ફારસી માસ્તર.

સને ૧૨૫૫ યજ્ઞદેજરદી—સને ૧૮૮૬ ખસ્તી.

ફારસી સાથે કી૦ રૂ. ગા.—છુટક નકલ પાંચ આના.

૨૬૮૯

સરનામેએ રાઝે યઝદાની.

યાને

(ખાદાઈ ભેદાનુ મથાલુ)

જેમાં

નવન્નેતની ફીયા, સુહરેહ તથા કુશ્તીના ભેદો અને તે
પરથી ઉપજાવેલી ઊત્તમ નસીહતો, અશો
જરથોસ્ત સાહેબની લાવેલી ચીન્નેનો
ખુલાસો તથા બંદગીની રીત વગરેની
બીના આપેલી છે.

ફારસી પરથી તરજુમો કરનાર

યાસનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટ્ટયા,
ફારસી માસ્તર.

મુદ્રાઈ:

ઈન્ડીયન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપીછે.

સને ૧૨૫૫ ચન્દ્રેશ્વરદી—સને ૧૮૮૬ ઈસ્વી.

આ કીતાબ હસ્તી સને ૧૮૪૭ ના ૨૦ માં તથા ૧૮૬૭ ના
૨૫ માં કાયદા પરમાણે નોંધાવી છે અને તે ઉપરનો
સંધણો હક બનાવનારે પોતાને સવાધીન રાખ્યોછે.

માનવંત મેહરબાન સખી શેઠજી સાહેબ

શેઠ દીનશાજી માંણેકજી પીટીટ

જ. થી.,

શ્રી ઈશાંન દેશના ગરીબ જરથોશ્તીઓની હાલત
મુધારવા નેમવામાં આવેલી મંડલીના સરન-
શીન, પારસી પંચાતના કુંડના ટ્રસ્ટી,
ઈત્યાદી, ઈત્યાદી.

એમને

ધર્મને લગતી કેતાબનો પ્રેલાવો કરવાની તેમની
દેલસોજીને માટે

આ કેતાબ ગ્રાહ માન સાથે

તાબેદાર અને નમનતાઈ બરેલા ખાકસાર

પાલનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટરયાએ

અર્પણ કીધીછે.

અનામે શૈદાનશીદ પાક

યાને

પાક ખોદાના નામથી સર કરે છું.

દીખાચો.

આ નાહાની કીતાબનો તરજુમા કરનારે આકસારે ઇસ્વી સન ૧૮૮૪માં જે “શોહનશાહ હોશંગવાલી જીવીદાને ખેરદ તથા પુરાતમ પારસી પાદશાહઓની નસીહતો” એવે નામની કીતાબ છપાવી આહાર પાડીછે તેના દીખાચામાં જણાવ્યું છે કે:- શ્રી ઇરાંણ દેશમાં રહેનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવાં સારૂં સ્થાપવામાં આવેલી મંડલીની તરફથી તેમાં મૂખ્ય કરી સખી વજુદ માનવંત શેઠ નસરવાનજી માંણેકજી પીટીટ તથા ખીજાઓને પૈસે ઇસ્વી સને ૧૮૬૫માં શ્રી તેહરાનમંદે માનવંત શેઠ માંણેકજી લીમજીભાઈ હાટરયાના તાબા તથે “દેહરની દબીરસ્તાને માઝદીઅસનાન” નામની શેરદીઝ સ્કુલ સ્થાપવામાં આવી હતી. ત્યાં કેટલીએક બાબદોષ્ટી કેળવણી હાસેલ કરી પ્રથમ પ્રખ્યાત થનાર મીરજં બેહરામ રસતમે અસર નસરાબાદી નામનો ઇરાની જરથોસ્તી હતો. તે ગ્રહસ્થે મજકુર નામદાર શેઠ માંણેકજી લીમજીભાઈના મહાભારત કેતાબખાના મધિની કેટલીએક ફારસી જુની ધર્મસંબંધી ચોપડીએ પરથી ઇસ્વી સન ૧૮૭૪માં “સરનામેએ રાત્રે ચઢદાની” નામની ફારસી કીતાબ રચી મરહુમ શેઠ મેરવાનજી ફરાંમજી પાંડે, કે જે સાહેબે ઇરાંનીઓના હકમાં ખરી ખેરખાણી બટલાવ્યા સાથે અગબીત સુદરહમે મરીબ ઇરાંનીઓને વેહેચી આપવા મોકલાવ્યા હતા તેવણને અર્પણ કીધી હતી. શ્રી તેહરાનમાં મુસલમાની લખાણે શિવાય ખીજા કોઈ પરકોમના-

આના ધર્મ પુસ્તકો છપાઈ નહી શકવાને લીધે તે મજદૂર ગ્રહસ્થે એ ચોપડી શ્રી મુંબઈ માકલાવી છપાવવાનો એરાદો કીધો હતો પણ માયા બાયએ તે કામેલ શખ્સ ૨૫ વર્ષની ટુક ઊમરે શ્રી તેહરાનમધે તા. ૫ મી અક્ટોબર સન ૧૮૭૬ ને દને મરણ પામ્યો જે વેલા આ કમતગીન પોતાની ખીજી સુસાફરીએ ત્યાં હાજર હતો. તે પછે એ રેસાલો ફારસી અથવા તેનો ગુજરાતી તરજુમો અત્રે શ્રી મુંબઈમધે છપાવી બાહાર પાડવાના હેતુથી શેઠ માણેકજી હાટરયાએ અત્રે એક બે ગ્રહસ્થો પર એ મજદૂર રેસાલાની ખરી નકલો માકલાવી હતી પણ તે સાહેબો-એ પોતાના બોહોલાં કામોની રોકાણને સખ્તે તે ઊપર કસું ધ્યાન નહીં આપી શકવાથી મજદૂર શેઠેખી તે કામ કોઈ ખીજી સારી જોગવઈ અને તક ઊપર મુલતવી રાખ્યું હતું.

શ્રી તેહરાનમધેની મજદૂર ખોરદીંગ સ્કુલ જે આગલ ૫ડી બાગી હતી તેનું કામ ફરી તારીખ ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૮૨ થી સરૂ થવે હાલે શ્રી તેહરાનમધે મજદૂર શેઠની દેખરેખ હેઠલ ૧૪-૧૫ છોકરાઓ જે શિખેછે તેઓને શિખવવા* તથા પોતાનો આગલી મુરાદ પાર પાડવાના વિચારથી હાલે તે “ સરનામેએ રાએ યઅદાની ” ની એક મુઘ નકલ એ સાહેબે છપાવા માકલાવી તે અસલ ફારસી નકલ સો તથા ગુજરાતી તરજુમાની નકલ સો આગમજ ખરીદવાનું લખી જણાવ્યાથી તથા એ સાહેબની મુબ ધારણા પાર ઉતરવાના હેતુ મુજબ તે અસલ ફારસી કેતાબ મરહુમ શેઠ મેહરવાનજી ફરામજી પાંડેને અર્પણે છપાવી તથા રૂજ ખેંચી બતતાં મુખી ગુજરાતી બાશાને અનુસરતી એખારતે અને દરેક નાહતા માટાઓને સમજ પડતી રીતે તરજુમો કરી માનવંત સરફરાજ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીઠીને અર્પણ કરી છપાવી છે.

જરયોસ્તી ધર્મના દરેક માખેદ તેમજ દસ્તુર સાહેબોને બારે

* જુઓ શ્રી ઈરાણુદેશના રેહનારા ગરીબ જરયોસ્તીઓની હાલત સુધારવાના કંઈના ઊપજ નીપજનો હેવાલ નંબર ૯ ને પાને ૨૦ મે.

નમનતાપથી અરજ કરવામાં આવે છે કે:—દરેક બેહદીન અથવા
 બાબેદના બાબકોને જે પરસંગે તેઓ નવબેદની ક્રિયા કરી
 સુદરેહ પેહરાવવા જાય તે મીજલસમાં સુદરેહ પેહરાવી રહ્યા બાદ
 આ રૈસાલામાં તેમાં મુખ્ય કરી ભાગ ખીજ અને ત્રીજમાં
 સમાયલી એકંદર ૨૧ શિખામણા ટુકમાં અથવા જેમ છે
 તેમજ તે બચાંના ધ્યાનમાં ઉતરે તેવી રીતે કહી સંબલા-
 વથી; કારણકે બચાંને એ પ્રસંગે આવી ઉમદા બાબદો
 ખીજ વ્યરથ બાબદો સમજાવ્યા કરતાં વધારે અગત્યની છે
 જેથી તે બાબકો એક તરફથી એવું સમજે કે તેઓના આંગ-
 પર પેહરાણુ જેવું કપડું (સુદરેહ) શા કારણને માટે આજવ-
 વામાં આવે છે તથા ઉનની વણેલી દોરી (કુશ્તી) શું કરવા
 તેઓને કમરે બાંધે છે. ખીજ તરફથી તેઓ ઉમરે પુણી
 કોઈ પરકોમનાઓની ધર્મી ચોપડી વાંચી એ સુદરેહ કુશ્તી
 ઉપરથી મન ઉતારી કરે નહીં, અને જ્યારે તેઓ એમ સમજે
 કે આવા એક દેખાઈતાં સુદરેહ કુશ્તીના વસ્તરમાં આટલા
 બધા ઉમદા અને ઉત્તમ ભેદો તથા શિખામણા અને સરખા-
 મણીઓ સમાયલી છે તો ખીજ ક્રિયા, ભણતર તથા આલા-
 તોમાં કેહવા ઉત્તમ ભેદો અને શીલસુશીઓ સમાયલી હશે.

અગર જે અત્રે શ્રી મુંબઈ તેમજ દેશાવર ખાતેની
 કોઈખી જરયોશ્તી સ્કુલમાં તેના મુતવલીઓ, બાબકોને આ
 ચોપડી શિખવવાની આદેશ બતલાવશે તો બાબકોને બેશક
 જે ઉમદા કપડું તેઓ પેહરે છે તેના ખરા ભેદનો વિચાર
 તેઓના કુમજાં મગજમાં પેવસ થશે તથા આગલ ચાલતાં
 તેઓ આપણાં બરહક ધર્મની ખુખીઓ પીછાણનાર બનશે
 અને વળી એમાં સમાયલી શિખામણા પરથી થોડી ધણી નેક
 નીતી મેળવી લોકો સાથે ભલા વર્તણૂકથી ચાલવાનું શિખશે.

આ ગુજરાતી રૈસાલાની પુથે મજદૂર કાબેલ શખસનો
 બખેલો અસલ ફારસી રૈસાલો સારા દશકતે છપાવી જોડવામાં
 આવ્યો છે માટે જે અત્રેની તેમજ દેશાવર ખાતેની ફારસી

મદરેસાઓ અને સ્કુલોમાં જ્યાં એ ભાષાનું જ્ઞાન આપવામાં આવે છે ત્યાં આ કારસી કીતાબ અલાવવામાં આવેતો મુખ્યકર્મી જરથોસ્તી છોકરાઓને તે ભારે ઉપયોગી થઈ પડશે તે એકે ૫૨ કોમનાઓ તથા તેમના ધર્મને લગતી બાબદો તેઓના શિષ્ય-વામાં આવે તેના કરતાં પોતાના માતેબર ધર્મની જાણવા બાબક ખીના શીખવા સાથે સ્વચ્છ કારસી ભાષાની માહિતગારી મળશે.

ચેહનશાહ નુશીરવાન ફરમાવે છે કે:— “અધર્મીઓને વીથવાસ કરવો નહીં કારણકે જે કોઈ જાદાનો હક પુરો ન પાડે તે ખીજાઓનો હક શું જાળવે?” પણ જે વેળા પોતાના પવિત્ર ધર્મી બાબદોને જેમાં જાદાનો હક, પોતાનો હક અને પારકાનો હક પુરા પાડવાનું સમાવડું છે તે અગરજો બચાવો-ને નાહાનપણથી નહીં શિષ્યની તેની વતી પ્રથમથીજ પરકો-મનાની ભાષા શિખવવા મુકે છે તો તે બચાવો આગલ ચાલતાં એ હકો પુરા પાડવાનું અને પોતાના ધર્મપર ખરી જાગણી રાખવાનું કેહવી રીતે શિખે? કદી શિખે નહીં અને તેમ ન શિખી ધર્મના ફરમાનો મુજબ ચાલે નહીં તો માત્ર સુરેહ કુસ્તી ધરાવવાથી ખરો જરથોસ્તી ગણતો નથી તથા ખરી રીતી પ્રમાણે સર્વર્ગે પોહચતો નથી. હજરત અશો જરથોસ્ત સાહેબ પોતે પોતાના “ઝુરેહ બાસ્તાન” નામામાં ફરમાવે છે કે:—બલો અને ભુંડો ખવાસ દરેક ખાણુઓમાં છે, માટે જે કોઈ ભુંડો ખવાસ તજી બલો ખવાસ મેળવવા ચાહેતો તે માહરી જંદ અવસ્તા વાંચે અને તેના ફરમાન પ્રમાણે ચાલે. અગરજો તે ફરમાનો પ્રમાણે ચાલે તોજ તેનો આત્મા જે હૃદમાંથી અત્રે નીચે આવ્યો છે તેજ હૃદમાં શરીર તબ્બા પછે પાછો જઈ મળે એટલે સર્વર્ગે પોહોંચે.

ટુકમાં હાલે જે આપણા જરથોસ્તી સાહેબોના તથા તે-ઓના બાળકોના એકીન સુસ્ત થતા જવાના સંધણા જે હાલે જોવામાં આવે છે તેજ રવેઓ અગરજો વધુ વરસ ચાલુ રહેતો આગલ ચાલતાં એ ધર્મ તદન નાખુદ થાય એવો જ

રહેછે. માટે જરયોસ્તી ધર્મના દરેક દસ્તુર, દાવર, ઓબેદ, કુળીલાના આગેવાન અને ઉસતાદોને આ ક્રમતરીન પાક-સારની એલતેમાસ એ છે કે જ્યાં સુધી માથા બાયગના માથા વિચારે જડ પકડી નથી ત્યાં સુધી તે જડને તેની બુનમાંથી ઉખેડી નાખવાના આંપતાં ઉપાયો લેવા અને વારંવાર ખનતાં સુધી ધર્મ ઓધ પોતે સમજી તેનો ફેલાવો કરવાને સદા કોશિશમાં રહેવું જેથી જરયોસ્તી ધર્મ જેહવો અસલ પોતાની બુલંદી પર હતો તેહવો પાછો આવ્યા વગર રહેશે નહીં.

એ અસલ ફારસી રેસાલાનો રચનાર 'મજકુર મરહુમ ઈરાની મીરજાં મેહરામે લખેલો ફારસી દીવાઓ ધણો લંબાણ હોવાથી અત્રે ગુજરાતીમાં લેવાને દરેક ન ધારી અસલ ફારસી કેતાબ જે છપાવી આ સાથે બાહાર પાડવામાં આવી છે તે મધેજ રેહવા દીધા છે.

આ પાકસારે ગુજરાતી તરજુમા કીધેલી ક્રીતાબની હાથની લખેલી એક નકલ મેહરબાન મુરખીજી દસ્તુરજી સાહેબ દસ્તુર જમાસ્પજી મીનોચેરજી જમાસ્પ આસાના, M. A, PH. D. ને તપાસને માટે આપવામાં આવી હતી. તેવણુ સાહેબે એ પર પોતાનો વખત રોકી તા. ૪ થી અક્ટોબર ૧૯૮૫ ને દીને એક બહું મત લખી આપું હતું જે આ ક્રીતાબમાં દાખલ કરી એ સાહેબનો ઉપકાર માનુધું.

વળી આ ક્રમતરીન પાકસારના મુરખીજી મેહરબાન શેઠ હોરમસજી મેહરબાનજી નાખચરવાલા જેવણુ જેમ હમેશાં આ ક્રમતરીન પર આબાર કરતા આવ્યા છે તેમજ આ નાહની ઓપડી બાહાર પાડવામાં કેટલીએક રીતની મદદ કરે આ પ્રસંગે એ મેહરબાન શેઠજીનો ઉપકાર માનુધું.

આશા રાખુધું કે અગરજે કોઈ સાહેબને આ નાહની ક્રીતાબમાં કસી ખાડ આપણુ નજર આવે તો મેહરબાનીની રહે હમોને એતવવાની તસ્દી લીએ. જેથી અગર જો ખીજી આવૃત્તી છપાવવી પડેતો તે ખીના તે સાહેબના નામ સાથે લેશું.

એ રસાલા બાબે અપાયલાં મત.

શ્રી મુંબઈ, રાજ ૧૭ મો માહ ૧ લો સને ૧૨૫૫.

તા. ૪ થી અક્ટોબર સને ૧૮૮૫.

મેહરબાન બાઈ સાહેબ,

પાલનજી જીવનજી હાટરીઆ જોગ,

તમે સાહેબે “ સરનામેએ રાંઝે યજ્ઞદાની ” યાને જોદાના બેદોનું મથાલું અથવા યજ્ઞદાની બેદમાં દાખલ થવાની સર-આતની ક્રિયા—એવે નામના એક ફારસી રેસાલાની હાથની લખેલી નકલનો તરજીમો અમારી તપાસને માટે મોકળવેલો હતો તે હમોએ તપાસી વાંચ્યો છે.

આટલું તો ખરું છે, કે એ લખાણમાં સુદૃઢ કુસ્તીની ખાખત વીથિ જોટલી આપણે જાણીએ છીએ તે કરતાં કેટલાક વધારે બેદો સમાવેલા છે અને વળી તે બેદોની સાથે કેટલીક નસીહતો લાગુ પાડી છે. તમે જો એ તરજીમો છપાવી બાહાર પાડો તો તેથી આપણા ટોલાની તેની એવી દામાદોલ હાલતના વખતમાં ધણી સારી સેવા બજાવેલી કેહવાય. એ તરજીમો નીશાલે શિખતા મોઠી તથા નાહાની વચના બાલકોને માટે છપાવી બાહાર પાડવામાં આવે તો તે ધણેજ ઉપ-યોગી થઈ પડે. આએ ટૂંકે હમો તમોને સુચના કરીએ છીએ કે એ તરજીમોમાંમાં કેટલાક ખુલાસાની અગત્ય છે તે તમે જરૂર કરી તેની ઉપર ધ્યાન આપશો.

વળી જો એ રેસાલા જેમ અસલ ફારસીમાં છે તેમજ છપાવે અને તે જો આપણી મુદ્દલાં શીરજ મદરેસા તથા તેવીજ ખીજી અત્રેની તથા દેશાવરોની મકતબો જ્યાં ફારસી ભાશાનો હાલ વધારે અબયાસ કરાવવામાં આવે છે ત્યાં જો મજ્જુર રેસાલા વર્ગના પાઠ તરીકે ચલાવવામાં આવે તો તેથી

મે રીતના કાવદા બાથ ; એક તો એ રેસાણા પાંચવાથી તેઓ પોતાના પવિત્ર મજહબની ખુખી સમજે અને ખીજું તો તેઓ સ્વચ્છ ફારસી ભાષા (pure Persian) જાણે ; સખબ કે એ રેસાલામાં આરખી બાશનો એક પણ લોગત આવેલો નથી. તમો બાઈ આપણુ જરયોશ્તીઓથી સદન-તર નહી જાણીતી ફારસી પુસ્તકોનો તરજુમો કરી છપાવી બાહાર પાડોછો તેથી હમો ધણાજ ખુશી છીએ. ખાદાતાલા તમો બાઈને આ કામમાં જસ આપી સફલ કરે એવી હમારી હોઆ છે. એજ મક્સદ.

લા૦ દોઆગો

જામારપણ દસ્તુર મીનાચેરણ,

M. A., PH. D.

પુના, દસ્તુર હાલ.

રોજ ૨૪ મો માહ ૧ સો સને ૧૨૫૫ ચન્દેજરદી.

આય સરદીશીકેટને લગતી “ સરનામે રાએ યઝદાની ” નામની ચોપડી ભાઇ પાલનજી જીવનજી હાટરયાની દર-આસ્તયા મેં વાંચી જોઈછે. એનો પેહલો ભાગ હાલમો આપણા લોકોમાં “ નોજુદ ” થવાનો રેવાજછે તેજ મુજબ લખેલો જ-ણાયછે ; ખીજા ભાગોમાં સુદરે કુશીના બિદો તથા ખીજી ચીજો ઊપરથી ઊપજતા વિચારો અને તેને અનુસરતી આછી શિ-આમણો લખીછે જે તપાસી જોતાં મહને ઘણી નેક અને માઅ-કુલ જણાયછે.

લા૦ હોશંગ જામારપણ દસ્તુર.

પનામે ચઝદાન.

ભાગ પહેલો.

—o—

સુદરેહ કુશતી પેહરવાના પ્રાયદો અને
તે પેહરાવવાની રીત.

પ્રથમ માઝદીઅસની ધર્મના ફરમાન મુજબ ક્રિયા કરી સુદરેહ પેહરનારને “નોવઝાદ” કહે છે; કારણ કે તે આગમજ તે સુદરેહ પેહરનાર બાળક નાદાન અને જરથોશતી ધર્મની હસ્તીમાં ન હોય એવું હતું, પણ જ્યારથી તે (ધર્મરીતી જણવાની) યુધીમા આવી એ બધાં ધર્મમાં દાખલ થવાનું પેહેલું પગલું ભરી સુદરેહ કુશતી પહેરેછે ત્યારથી તેને “નોવઝાદ” થાને ધર્મમાં નવો જન્મ લીધેલો કરી કહેછે. એકે “નોવઝાદ” એટલે નવો જોતી એ બોલ આપણામાં હરબદ થનાર મોખેદના છાકરાને લાગુ પાડવામાં આવેછે, તોપણ મજબૂર બોલ ધર્મના ફરમાન મુજબ પ્રથમ સુદરેહ કુશતી પેહરનારને વધારે અનુશરતો ગણાયછે.

જ્યારે દરેક બેહદીનનું બાળક સાત વરસ અને ત્રણ મહીનાની ઊંમરનું થાય ત્યારે તેણે નેરંગ કુશતી બાંધવાના તથા સરોશ બાજ વગેરેના દરેક ઘટતા અવસ્થા શિખી, સુદરેહ પહેરવો જોઈએ. અગરજો તેટલી વયમાં તે નહી

શિખે (યાને જરથોશ્તી કરમાન પ્રમાણે સુદરેહ પેહરવાને લાયક નહીં ઠહે) તો નાચારીએ ચાદ વરસ અને ત્રણ માસની ઊંમરે પુગતામાં (ઘટતા અવસ્થા જણવા સાથે સુદરેહ કુશ્તીના ભેદોને હેડે ગોખી) સુદરેહ કુશ્તી પેહરવોજ ઝેઈએ. કારણ કે જે કોઈ ઊપલો ઊમરની હદ સુધી પુગે અને શરીર પર સુદરેહ કુશ્તી ધરાવતો ન હોય, તે અગરજે ઘણાક સવાબના કાંમો કરે અથવા ધર્મના કરમાનો બજાવે, તો પણ તે કાંમો માઝદોઅસની ધર્મને લાયકનાં ગણાઈ શકતાં નથી અને તે સવાબો તેના રવાનને પુગી શકતાં નથી.

જે બેહુદીન, જરથોશ્તી ધર્મને ખરાં એકીનથી કબુલ કરી પોતાના શરીર પર સુદરેહ પેહરે, અને કમરે કુશ્તી બાંધે (તથા તેના ભેદો જણી તે સુજ્જ આણે) તે આ દુન્યામાં નામીયો બની પેલો દુન્યામાં નેક છુટકારો પામે ; અને ગણુમરદથી તે સેહુશાન (એટલે અવલથી આખેર) સુધીનાં નેક કરતુકવાલાં માણસો (ની માફક સવાબકાર બની તેઓ) માં સામેલ થાય.

પ્રારમી દુઆ.

પાક યઝદાન બહાનરા બનીકી યાવર વ રાહુજર બાદ.

અર્થ.—પાક યઝદાન બહાનરાને નેકીમાં મદદગાર અને રસ્તો દેખાડનાર થાય.

---

* ગુપ્તો ઇસ્તિશાહ ખીન ઈન્દયાર ખીન તેશતસ્તાર ખીન આદરબાદે મારેસપંદગી બનાવેલી “ શાયસ્ત નાશાયસ્ત ” ની કેતાબમાં.

પ્રથમ સુદરેહ પેહરાવવાની રીત એછેકે :-યોજદાયરે-
ગર મોખેદ તે સુદરેહ પેહરનારને ધર્મની ઘટતી ક્રીયા મુજબ
'નાહાન' નહવડાવી તેનું શરીર પાક કરી, લેંગા અને તોપી
પહેરાવી, તેનું આંગ એક સફેદ કપડાંના કટકાથી દોઢે,
અને તે જગ્યાએથી સુદરેહ પહેરાવવા માટે ચોકસ ગોથવી
રાખેલી પાક સફાઈ બરેલી જગ્યાએ લાવી, ઊગમણ દીશા
તરફ મોઢું કરાવી, તે સુદરેહ પેહરનાર બાલકને ખેસાડે,
અને તેની સામે સુદરેહ પેહરાવનાર મોખેદ યા દસ્તુર
ખેસી ખંને સાથે પતેત પડે. ત્યાર પછે તે ખેજ પોતાની
જગ્યાએ ઊભા થાય, અને તે મોખેદ યા દસ્તુર સુદરેહની
કરોચલી વાળી પોતાના બે હાથે (સુદરેહની બે ખાંચ
ધરી, પેહરનારના ખંને હાથ પોતાના હાથમાં) લેઈ સાથે
એક સાદે પડે.

બનામે ઈજદ બખશાયદે બખશાયશગર
મહેરબાન. રજીસ્તર્થઆડુ ચિસ્તર્થઆડુ મ
જદદાતર્થઆડુ અખમ્મોનર્થઆડુ. હમ્મિનર્થઆ-
ડુ વંધલુર્થઆડુ માજદર્થઅસનોદ્દશ. હીન ખેહ
રાસ્ત. વ દરુસ્ત. કેખોદાદ અર બલક ફરેસ્તાદેહ.
ઈન હસ્ત કે જરથુસ્ત આવોરદેહ અસ્ત. હીન
હીનેજરથુસ્ત. હીનેઆહુરમજદ. દાદે જરથુસ્ત.
ઈઅથા આહુ વેરઈઅો(૧) *પદતાં તે સુદરેહની બે-

* એ “નાવઝાદ”ની ક્રીયામાં મજકુર રજીસ્તર્થઆઓના
કરતાં હજથનેનાં બારમાં હામાં આવેલા જદ અવસ્તાનો દીનતો
કુલમો તે બચાં પાસે પદાવવો વધારે અગત્યનો અને લાયક
જાણાય છે. તેનો ખુલાસો જુલો એ. કા. એ. કાંગાવાતી
ખોરદે અવસ્તાને પાને ૨૮૦ મે.

છા બોંચમાં તે બચાનો હાથ લેઈ શીઈઓથે નનામ આવે ત્યારે તેના ગલામાં પેહરાવી, ઈઅથા અંહુ વેરીઓ પુરો પડે. પછે તે સુદરેહ પેહરાવનાર તે બાલકની પાછલ ફરી પોતાના જમાની બે બોંચના છેડા તેના હાથમાં આપી, (કુશતીને વચમાંથી બેવડી કરી પોતાના દાબા હાથના અંગુઠામાં લઈ જમણે હાથે જીલતી પકડી) બેઉ જણ સાથે પડે.

પનામે ઈઅજદાન અહુરમજદ ખોદાઈ અવજુની ગુરને ખુરહે અવજઈઆદ. દાદાર અહુરમજદ. રઈઊમંદ. ખુરહેમંદ. મીનોઆંનમીનો. અરેતુમ બેરેસાદ. અજ હમા ગુનાહ પતેત યશેમાંનોમ. અજ હરવસતીન દુશમત. દુનૂખત. દુનૂવરેશત. મેમ ય ગેતી મનીદ. હુમ ગોશત. હુમ કરદ. હુમજસત. હુમ ખુન ખુદ ફસતેદ. અજ આંન ગુનાહ. મનશની. ગવશની. ફુનશની. તની રવાંની. ગેતી મીનોઆંની. હુખે અવાખશ. યશેમાંન યસે ગવશની ય પતેત હોમ. ખશનઓથર અહુરહે મજદાહુ તરોઈદીતે. અંધહરહે મઙનીઓપુશ. હુઈથીઆ વરેશતાંમ. હીઅદ વસના. ફરશોતેમેમ સતઓમે અશેમ. અશેમ વોહ. (૧)

ફરસતુઈઓ હુમતોઈ બીઅસચા. હૂખતોઈ બીઅસચા. હુવરેશતોઈ બીઅસચા. માંથવોઈ બીઅસચા. વખેદવોઈ બીઅસચા. વરશતવોઈ બીઅસચા. અઈખે ગઈરીઆ દઈથે.

વીસપા હુમતાચા હૂમતાચા હવરશતાચા.
 પડતેરેચીઆ દરથે વીસપા. દુશમતાચા દુજૂ-
 ખતાચા દુજવરેશતાચા. કરા વીરાહી અમેશા
 સપેતા. ઈઅસનેમચા વહમેમચા. કરામનંધહા.
 કરા વચંધહા. કરા શીઅઓથના. કરા અંધ-
 હાપુઈઆ. કરા તનવસચીદ ખખીઆપુ પુશત
 નેમ. સતઓમે અશેમ. અશેમ વોહ (૩)

કરવરાને મજદ ઈઅસનો જરથુશતરેશ.
 વીદઓવો અહુરહે દકઓશો (ગેહ પદે) કર-
 સસતઈઅઓચ. અહુરહે મજદાપુ રઓવતો
 ખરેનંધહતો. ખશનઓથર ઈઅસનાદચ. વહ-
 માદચ. ખશનઓથરાદચ. કરસસતઈઅઓચ.
 ઈઅથા અહુ વડરીઓ જઓતા કરમે મરૂતે.
 અથારતુશ અશાદ ચીદ હચ કરા અશવ.
 વીદવાપુ મરઓતુ.

પેરેસદ જરથુશતરો અહુરેમ મજદામ.
 અહુરમજદ ખોદાદ. (નમતું અને કુસ્તી પખોડી
 પઢવું.) હેરેમજાંન અવાદશાંન. દુર અવાજ
 દાસતાર. જદ શેકસતેહ બાદ. હેરેમજ દેવાંન.
 દરૂજાન. જાદુઆન. દરવંદાન. કીકાંન. કર-
 પાંન. સારસતારાંન. ગુનેહગારાંન. આશમો-
 ગાંન. દરવંદાંન. દુશમના કરીઓંન. જદ
 શેકસતેહ બાદ. દુશ પાદશાહાંન અવાદશાંન
 બાદ. દુશમનાં સતોહ બાદ. દુશમનાં અવા-
 દશાં બાદ. અહુરમજદ ખોદાદ. (નમતું.) અર્જ-

હુમાં ગોનાહુ પતેત પશેમાંનુમ. અજ હરવ-
 સતીન દુઝમત. દુખૂખત. દુશુઅરશત. મેમ પ
 ગેતી મનીદ. હુમ ગોશત. હુમ કરદ. હુમ ન-
 સત. હુમ ખૂન બુદ હસતેદ. અજઆંન ગોનાહુ.
 મનશની. ગવશની. કુનશનો. (એ છેલા તરણ
 ખોલ પઢતાં પઢતાં કુશતીના બેઠા ભાગ સરખા કરી બેઠા
 હાથમાં જુલતાં પકડે) તની રવાંની. ગેતી મી-
 નોઆંની. હુમે અવાખશ. પશેમાન પ સે
 ગવશની. પ પતેત હોમ. ખશનઆથર અ-
 હુરહે મજદાહુ. (નમવું.). તરોહદીતે. અંધહુ-
 રહે મેહનીઅિહુશ. હુધીઆ વરશતાંમ. હી-
 અદ વસના ફરશોતેમેમ. સતઆમે. અશે-
 મ વોહ (૧) પઢતાં કમર ઊપર કુશતીના બે આંટા
 વીટાળી ઈઅથાઅહુ વેરીઆ (૨) પેહલા ઈઅથા
 અહુ વેરીઆની શીઆથનનામ પઢતાં પેહલે આગલ
 જમણે હાથે ગાંઠ વાળે અને બીજા ઈઅથા અહુ વેરી-
 આના શીઆથનનામ પઢતાં ડાબે હાથે બીજા ગાંઠ
 વાળે, પછે કુશતીના ત્રીજા આંટા કમર ઊપર વીટાળી
 અશેમ વોહુ (૧) પઢતાં પેહલે જમણે હાથે અને પછે
 ડાબે હાથે પાછલના બે ગાંઠ વાળે.) જસમ અવંધહે
 મજદ. (નમતાં ૩ વાર પઢે.) મજદઈઅસનો અ-
 હુમી. મજદઈઅસનો જરથુશતરેશ ફરવરને
 આસુતુઈઅે તસચા. ફરવરે તસચા આસાતુ-
 ઈઅે હુમતેમ મનો. આસાતુઈઅે હુખતેમ વચો.

આસતુઈએ હવરશતેમ શીઅઓથનેમ. આસ-
 તુઈએ રૂએનામ વંધુહીમ માજદઈઆસનીમ.
 ફરશપાઈઅઓ ખેદરાંમ. નેદારાનફયેશેમ. ખ-
 યેતુવદથાંમ અશઓનીમ. ધઆ હાફતેનામચા.
 ખુશીએઆતેનામચા. મજેશતાચા. વહેશતાચા.
 રારેશતાચા. ધઆ આહુફરેશ. જરથુશતરેશ
 આહુરાઈ મજદાઈ. વીરાપા વોહુ ચેનહમી. અ-
 યેશા અસતી દએનધઆ. માજદઈઆસનોફશ
 આસતુફતેશ અશેવોહુ (૧) એ પ્રમાણે કુશ્તીના
 અવસતા પછી કુશ્તી બંધાવ્યા પછી તે મોખેદ પાછો
 પોતાની જગ્યાએ તે સુદરેહ પેહરનાર તરફ મોઢું કરી
 બેઠો જણાં બેસે અને એક સાદે “હોશબાંમ” પઢે. પછી
 તે સુદરેહ પેહરાવનાર દસ્તુર અથવા મોખેદ બિભો થઈને
 ચોખા સાથે બિબેલો મેવો ઈત્યાદી તેનાં માથાપર ના-
 ખતો જઈ તેના હકમાં તજદેરોસ્તીની દુઆ તેવું નામ
 દેઈ પઢે. પછે સુદરેહ પેહરનાર, ત્યાં હાજર થએલા મીજ
 લસીઓ સાથે હમાજેર કરે.

ત્યાર બાદ તે સુદરેહ પેહરાવનાર દસ્તુર અથવા
 મોખેદ તે (સુદરેહ પેહરનાર) બચાં તરફ મોઢું કરી તેવું
 નામ દેઈ કહેકે:—ઓ [ફલાના], આજ દીવસે તમે આ
 ભલી માઝદીઅસની દીનમાં દાખલ થયા તે તમોને સુખાક
 હોએ. પાક દાદારના (મોકલેલા) ધર્મના ફરમાન
 પ્રમાણે (એ ધર્મમાં દાખલ થવે) બેહુ દુન્યાની મોહુટાઈ
 તથા ખુશી ખોઈમી તમે મેળવનાર થયા. જે (ભલા
 ધર્મ) ની નીશાનીમાં જુઠાઈને તોડનાર ફતેહમંદ બખ-
 તર (ઈયાને સુદરેહ) તથા એહરેમન (ખુરાઓ) ને

શેકસ્ત આપનાર કમરબંદ (ઈયાને કુશ્તી) કે જે સ-
 'રોશી સરપાવ,' તમારા શરીરની ખુશાલી અને આત્માની
 નર્મીતાઈનું કારણ છે ; તે ખોદાની બજેશથી, [ફલાના]*
 ની ખાહેશથી તથા [ફલાના] (સુદરેહ પેહરાવનાર)
 મોખેદ થા દસ્તુરથી તમોએ મેળવ્યો છે તે તમોને મુબારક
 હોએ. હવે પછે તમો તમારી જીંદગી સુધી શરીર-
 પર સુદરેહ પેહરાવાની અને કમરે કુશ્તી બાંધવાની
 કદી આજસાઈ કરતા ના, કારણકે એ સુદરેહ કુ-
 શ્તીમાં ઘણાએક છુપા (ફાયદાકારક) ફરમાનો અને
 શિખામણ બરેલા બેદા છે કે જેમાંની દરેક, અક્કલને
 વધારનાર તથા દાનાઈને મદદ કરનારા છે. આગલા
 જમાનામાં દસ્તુરો અને મોખેદો (તથા દાનાવ જરથો-
 શ્તીઓ) સિવાય બીજા કોઈ એ (સુદરેહ કુશ્તી)
 ના બેદો બણવું ન હતું, તથા તેઓ સુદરેહ કુશ્તીની
 દરેક બાબદ પર છ. થી બાર બેદ બરેલી મનલખો
 સમજતા હતા, પણ હાલે તમારી બુદ્ધી અને સમજણમાં
 ઊતારવાને લાયકનું જે (હાલ મોખુદ) છે, તે તમોને
 કહી સમજવામાં આવે છે. એ સિવાય બાકીના (ધર્મને
 લગતા બેદો તથા એ સુદરેહ કુશ્તીમાંથી બીજાં ઊત્પન્ન
 થતાં ફરમાનો અને કામો) જ્યારે તમો પોતે પોતાની
 અક્કલ અને વિદ્યાના બળથી સમજવાને શક્તીવાન
 થાઓ, ત્યારે તે ફરમાન મુજબ ભલી મનશની, ગવશની
 અને કુનશનીએ ચાલજો, તેમજ વળી (ધર્મ શિખવનાર)
 દસ્તુરોથી બણી તે મુજબ તમારી જીંદગી મુજરએ, જેથી
 બંને દુન્યામાં તમો ખોદાથી મોહુટાઈ અને નેકી મેળવો.

* તે બાલકને સુદરેહ પેહરાવનાર વાલીનું નામ દેવું.

પ્રારમી દુઆ.

આપરીનંદેએ આમોરઅંદે મર આઇને બહીરા બા
પૂર્ણી વ પૈરવાનેશરા બા પૂર્ણીઅી અંદર પનાહે ખીશ
તાબંદે વ પાયંદે દારદ.

અર્થ.—માફી બખ્શનાર, પેદાનો કરનાર, આ ભલા ધર્મને
દબદબા સાથે તથા એ ધર્મ પાલનારા (જરથોસ્તી) એને ખુશી
બરેલા એહરા સાથે પોતાની પનાહમાં સલાકાત બરેલા અને
બરકશર રાખે.*

---

* એ પછે તે સુદરેહ પેહરાવનાર અથવા વાએજ કરનાર
માબેદ ઈયા દરતુરને ઘટેછે કે આ કીતાબમાં આવેલી સુદરેહ
અને કુસ્તીને લગતી ખીજ અને ત્રીજ ભાગ વાલી ગિત્તમ
શિખામણોને એમાં લખ્યા મુજબ અથવા તેમાંથી ઘટે તેમ
સમજાવવી.

ભાગ ઝીંઝો.

સુદરેહના નવ કટકાના નવ (ભેદને લગતી
નવ) શિખામણ બાબે.

પેહેલી શિખામણ.

સુદરેહ* પેહરતી વેલા દરેક માણસની નજર પ્રથમ
“કીસેએ કેરુંકે” (સવાબની કોથલી) કે જેને ‘ગીરેહ-
બાન’ પણ કહેછે, તેપર પડેછે. એની મતલબ (અથવા
તે વિષે જણવું) એકે:—જેમ એ કોથલી યાને ‘ગીરે-
હબાન’ એકે નાહના કટકાથી બનેલું છે તોપણ સૌથી
જાંચી જગ્યાએ અને છાતી ઊપર મુકવામાં આવ્યું છે;
તેમજ માણસ એકે બીજાં મોહટાં બનવરો કરતાં નાહાનું
શરીર ધરાવે છે, તોપણ તેને પરવરદેગારે પોતાની
મઘલી પેદાયશો અને જણવરોપર સરસાઈ આપીછે,
તથા વિચારો બરેલું દેલ તેઓની છાતીમાં મુક્યુંછે, માટે

* સુદરેહ—એને જંદ બાષામાં “વસતર,” પેહલવીમાં “વાસ્તે
સ્તીક” ફારસીમાં “સુદરેહ,” અને પાજંદ તથા દરી બાષામાં
“શીવ કુસ્તી” યાને કુસ્તીની નીચેનું પેહરણ કહેછે. સુદરેહ ઓટલ
ફાયદા બરેલી તથા સુધરેલી રાહ; જશનને લગતો માર્ગ, ખુશીનો
મરતબો અને માહયાઈની રસમ પણ થાયછે. એ ઊપરથી
ફાયદા બરેલી તથા સારો માર્ગ દેખાડનારી દીનને લગતું કપડું,
કે જેનાં દરેક કટકાને લગતા ભેદોમાં સમાવેલી શિખામણ
પ્રમાણે ચાલનારાઓને ઊત્તમ ફાયદાઓ હાંસલ થાયછે. સુદ-
રેહ સફેદ કપડાંનોજ હોવા જોઈએ, કારણકે સફેદ પોશાક એ
અશ્ણાઈ, પવિત્રાઈ, તનદરોસ્તી અને સફાઈ જાળવનારી નીશાની

ભલી માઝદીઅસની દીન ધરાવનારાઓને ઘટેછે કે, પોતાના આગલા ગુનાહોનો પસતાવો કરી પતેતની મદદે તેમાંથી મોકળા થઈ યઝદાનની પનાહ આહે; અને હુમેશાં સૌથી સરસ ચાલચલણ કે જે સરચાઈ અને ભલાં કરતુકોની છે તેનો માર્ગ અખત્યાર કરે. વળી દર પળે તે રાસ્તી શિવાય બીજું કંઈ બોલે નહીં, સીધા માર્ગથી ઊલટું દગણું ભરે નહીં, પોતાની વિચારશક્તિમાં ખરાંપણાનેજ રસ્તો આપે, જૂઠાઈ, જે હલકી તથા વગર નીબનારી છે, તેનાથી દુર પકડે; પોતાની નેક મનશી, ગવશની અને કુનશીને દાદગર દાવરને જીતી કરવાનોજ સીણગાર આપે; દારણ કે આપણ જરથોસ્તીઓના ભલા ધર્મની પેહલી નીશાની દાખલ આ ઊપલી કીમતી

છે. તેટલા માટે માઝદીઅસની દીન ધરાવનારને પણ સફેદ પોશાક પહેરવાનું તેના અલીઅંત કાયદા અને ખુખીને લીધે આપણા પવિત્ર ધર્મમાં એ ફરમાન જાહેરછે.

સુદરેહ નવ કટકાનોજ બનાવવો જોઈએ તે એટલા માટે કે નવનો આંક આપણા ધર્મમાં બુઝર્ગી બરેલો ગણવામાં આવ્યોછે. એ પવિત્ર ધર્મનો ક્રિયાઓમાં વપડાતા આલાતો મત્યાદી, ઘણાંએક સીજો નવના આંક સાથે સરખાવવામાં આવીછે. અને એ રીતે નવ કટકાથી બનાવેલો સુદરેહ પણ નવનાં આંક વાળી સીજોમાંની એક તરીકે ગણવામાં આવ્યોછે, તથા ખીજી સીજોની વાત તરીકે તે આપણા શરીર ઉપર રાખીએ છીએ. દાખલા તરીકે આસમાન નવ છે. આ દુન્યા, તેના સખંધનું તન અને તનની અંદર રેહનારી શક્તીઓ પણ નવ ગણાયછે. ગેતીખરીદની ક્રિયા નવ દાહડા કરવામાં આવેછે. ખરશગુમગાહની જગો નવ હાથ ધયા નવ વાંમ લાંબી અને તેટલી પોહલી બનાવવાની જણાવવામાં આવેછે.

શિખામણ છે; માટે જેમ એ માઝદીયસની ધર્મને લગતાં પોશાક પર જે ગોરેહુબાન ન હોયતો સુદરેહ ગણાય નહીં, તેમજ જે કોઈએ બલી આદત (રાસ્તી) નહીં ધરાવે-તો જરથોસ્તી ધર્મથી અને પેલી હુન્યાની નચીંતાઈથી નાઝિમેદ થઈ, બેઝિ હુન્યાનાં હુઃખ અને સંકટમાં ગોર-ફતાર બને.

જૈત. (દરીન કીશે પાકીએએ અરજીમંદ
પસંદદેતર નજવદ અઝદાન દો પંદ.

અર્થ—આ નામીઆ પવિત્ર જરથોસ્તી ધર્મમાં (નીચલી) જે શિખામણો કરતાં ખીજી વધારે પસંદ પડતી (શિખામણ) નથી.

જૈત. (જ અંદીશે બેઝ રાસ્ત નરમાસ્તન
અઝાનરાઓ દેલરા ચકી દારતન.

અર્થ.—સમ્યાઈ શિવાય વિચારમાં ખીજી કાંઈ લાવવું નહીં (તથા) જીવ્યાનને અને દીલને એક રાખવું, (ધ્યાને જેવું નેક વમાસવું નેવુંજ નેક બાલવું.)

પ્રારસી દોઆ.

યઝદાન હંમેરા રોહ રાસ્તી નમાયદ
વ અઝ કાસ્તી બે રહાનદ.

અર્થ.—યઝદાન સર્વેને રાસ્તીનો માર્ગ દેખાડે અને જૂઠા-ઈથી છુટકારો આપે.

તેમજ અરશનુમ પણ નવ રાતનુંજ લીધામાં આવેછે. રીમન નહવાડતી વેળા જેકય કહાડવામાં આવેછે તેપણ નવ માલમ પડેછે. દરન બનાવતી વેળા તેની ઓપર નવ જીણા કાપા પાડવામાં આવેછે. અરશનુમ આપવાની નવગરે નવ ગાંઠની હોયછે. ધજશને મને હોમ ગાલવાતા સુરાખદાર તથતાને નવ સુરાખ હોયછે. ઈ૦ જીવો વધુ ખીનાતા૦ ૨૧ મી ડીસેંબર ૧૮૮૪ નાં ‘કયસરે હિન્દ’માં.

બીજી શિખામણ.

સુદરેહનો આગલો પરદો. એના બેદની મટલખ એકે :—જે મીસાલે સુદરેહનો એ ભાગ આપણાં શરીરની આગળ અને આપણ તેની પાછળ છીએ, તે મીસાલે ઘણાએકો આગળ એટલે આપણાથી વડા અને આપણ તેઓથી પાછળ એટલે ઊતરતા છીએ; તો તેવા વડાઓનું કરમાન માનવું અને તેઓમાંના દરેકના મોભા તથા મરતબા પ્રમાણે હોકમ સાંભળવો નેક અને લાયક છે, કારણકે મોહટાઓને મોહટાઈ તથા આબરૂ આપવાથી અને નાહનાનો દરજ્જો સાચવવાથી ખુશાલી ઊત્પન્ન થાય છે તેવાઓ નીચે પ્રમાણે છે :—

૧ છું.—સ્તુતીને લાયકનાં પાક યજ્ઞદાને મેહરબાંન કે જે સોહેબ જીવ બખ્શનાર અને રોજી આપનાર છે; આરાધનાને યોગ્યના અમશાસપંદો કે જેઓ માણસોને મદદ કરનારા છે; તથા વખાણ કરવાને લાયકના વડા પેગમબરો કે જેઓ બેગી દુન્યાનો બલો રસ્તો દેખાડનારા થઈ ગયા છે.

૨ છું.—મા બાપને તાબે થવું, કારણકે તેઓ આપણને જન્મ બખ્શવાનું અને ઊધારવાનું મૂળ છે; એલમ અને ડહાપણ શિખવનારા ઊસ્તાદો, કે જેઓની મેહરબાનીથી આપણે અજ્ઞાનપણાના સંકડાસવાલા અંધકારમાંથી બાહાર નીકળી દાનાઈનો ખુલંદીમાં આવીએ છીએ.

૩ છું.—ધર્મગુરૂઓ તથા દીનના વડાઓ. (કે જેઓ ધર્મનો રસ્તા બતાવે છે); બલાં પાડેશીઓ અને નજદીકનાં સગાં વાહલાંઓ.

૪ થું.—ચાણુ જમાનાના શેહનશાહઓ અને પાદશાહઓ જઓ આલમ અને દુન્યાનાં લોકોની નચીંતાઈતું મૂળછે; રાજ્યના પ્રધાનો તથા વડાઓ જેઓ દેશના ઘરનાં સ્થંભની જગ્યાએ અને રૈયતોને પનાહ આપનાર હોયછે; તથા દરેક મુલક અને શેહરના નેક હાકમો.

૫ મું.—ધર્મ પાળનારા મોહટા માણસો તથા પોતાના જમાનાના દેશ અને દેશીઓનું ભણું ઈચ્છનારા.

૬ હું.—હુનર મંદો, વીઢાનો, સખીઓ, તવંગરો, પરે-હુજગારો, આખરવાળાઓ, બલાં કરતુક કરનારાઓ; દરેક દેશના જમીનદારો, ખેડુતો તથા દરેક કુટુંબના વડાઓ અને તે ગિયરાંત જે કોઈ આપણાં કરતાં મરતખા, ખુધ્ધી અને વરસમાં વધારે તથા સરસાઈ ભોગવનારા હોય તે (સઘલા) ઓને નમનતાઈથી તાબે થઈ તેઓનો હુકમ માનવો. સઘળાઓ સાથે કસી રીતે તુંદાઈ કરવી નહીં, જેથી પાક થજદાન આપણ પર ખુશી રહે.

બૈત. { એ ઓપ્રતાદગી બર બોલંદી રસી
{ એ ખારી અબર અરબુમંદી રસી.

અર્થ—નમનતાઈ કરવાથી તું જીવે મરતખે પોહચે. (અને) પોતાને કમીનો ગણવાથી સરસાઈએ પુગે.

દોઆ.

યજદાને મેહરબાન હમેરા બ મેહર વ પ્રે ખીશ બ-ખૂર્દહી અંદર રસાનદ.

અર્થ.—મેહરબાન જાદા સઘલાઓને પોતાની મોહટાઈ અને દયાથી દબાવ્યાએ પુગાડે.

ત્રીજી શિખામણ.

સુદરેહનો પાછલો પરદો. એ પરથી સમજવું એકે (જે મીસાલે એ પાછલો ભાગ આપણી પીઠ પછવાડે અને આપણે આગલ છીએ, તેજ મીસાલે ઘણાક લોકો આપણી પાછળ એટલે ઊતરતાં અને આપણે કેટલેએક દરજ્જે આગલ એટલે ચઢતાં અથવા સારૂં હાલતમાં છીએ, માટે તેહવા) આપણાં હાથ તલેના તથા તાબેના-ઓને બખ્શેશ અને સખાવત કરવી ; તેઓની ગરીબાઈ નાચારી અને દુઃખી હાલતમાં તેઓની સંભાળ અને રખેવાળ કરવી અત્યંત ઘટતી અને લાયક છે. (તેવા હાથતલેનાઓ નીચે પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યા છે.)

૧.—ખોરત, ફરજંદ, નાહના ભાઈ અને ખેહનો.

૨.—નજદીકના તેમજ દુરનાં આપણા કરતાં ઊતરતી હાલતના સગાંઓ અને પાડ પાડોશીઓ.

૩.—આપણા હાથ તલેના તથા ફરમાન બજવનારાઓ, જેવાકે ચાકર નફરો વગરે.

૪.—દેશની લાચાર રૈયતો, ગરીબ ધંધાદારીઓ, ખે રોજગાર જતભાઈઓ અને દરવેશો.

૫.—સાથે ખેસનારા તથા વહીવટ ચલાવનારા આપણાં કરતાં નાહના દોસ્તદારો.

૬.—પોતાના દેશ તથા મિત્રોથી વેગલા પડેલા પરદેશીઓ, કંગાલીયતમાં આવી પડેલા કફીરો, ગુજરાનને માટે અંદેશો કરનારા ગરીબો, દરેક દેશના માલમતા વગરના માણસો, યુદ્ધાઓ અને ઝઘડા તથા જેબી કોઈ કે નાચારી હાલતમાં આવી પડ્યા હોય, તેવા સઘલાઓ

ઊપર મેહરબાની કરવી, તેઓને ઈજ દેવાથી વેગળા થવું અને પોતાની શક્તિ પ્રમાણે તેઓને દરેક રીતે મદદ કરવી ઘટતી છે* ; કેમકે તેમ કરવે ખોદા તેનાથી રાજ થાય અને આ દુન્યામાં નેકનામી મેળવ્યા સાથે પેલી જહાંનમાં રસ્તગારી પામે. આ કિમતી શિખામણો દરેક જણે તેમાં મૂખ્ય કરી તવંગરો અને માલમતા ધરાવનારાઓએ આ ફરજને એક કરજ દાખલ જણી તે અદા કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ.

જૈત. { કહાનરા બહર રાહે યારી નેકુસ્ત
{ બયારીએશાન બોદ બારી નેકુસ્ત.

અર્થ.—હાથતલનાઓને દરેક રીતે મદદ કરવી બધી છે (તથા) તેઓને મદદ કરતી વેલા નર્માય વાપડવી નેક છે.

જૈત. { પ્રહમાંદગાંનરા મકોન નાઓમીદ
{ ચોમેહર અસ્ત ઓમીદેત એ શૈદાનેશીદ.

અર્થ.—અગરજો નુરોના નુર (પરવરદગાર) થી દયા મેળવવાની ઊમેદ રાખતો હોયતો લાચારોને ના ઊમેદ ના કર દોઆ.

ખોદાવંદે બીમાનંદ વ અમબાજ હમેરા અજ રંજે નયાજ બાજ દારદ વ ઓમીદેહમેરા ખુદ બરઆવરદે કારે કસરા બ આપરીદગાન નગોમારદ.

અર્થ.—વગર મીસાલનો અને વગર સાથીનો ખોદા સધલાઓને માગણીના દુઃખમાંથી છોડવે ; અને સધલાઓની બધી ઊમેદ (તે સાહેબ) પોતે બર જાવી કોઈનું કામ લોકોને સવાલીન કરે નહી.

---

* એ ફરમાનને લગતું જીવો એમ કા. એ. કાંગાવાળો વંદી-દાદ, પરગદ બોધીના ફકરા ૪૪, ૪૫ માં મળે.

ચોથો શિખામણુ.

સુદરેહની જમના હાથની ખોંચ. એની મતલબ એકે:—
(જે મીસાલે સુદરેહ પેહરનાર શખશને તે ખોંચમાં પોતાનો જમનો હાથ લેવાની જરૂર છે તેમજ આ બલી દીનના દરેક માણસોને કંઈખી ધંધા, હુનરમાં પોતાનો હાથ રોકવાની જરૂર હોય છે તો) જે કોઈ શખશ નેક મકાનમાં તથા તવંગર, પરહેજગાર અને દાનાઓને ત્યાં લાડ તથા સગવડમાં પળાએલો હોય, અથવા વારસામાં (પુત્રી) દોલત મેળવી હોય તો પણ તેને ઘટેછે કે પોતાની અકલ હુશીયારીથી કંઈખી કાંમ તથા ઊદ્યોગ ધરી મેહનત કરે; અને તેની મદદથી હલાલ રોજી મેળવવાની તથા પોતાનું બધું નામ કાઢવાની કોશિશ કરે. કશી રીતની આલસાઈ તથા ગફલત કરે નહીં.

સુદરેહની જમની ખોંચની દુકાઈ ઊપરથી સમજવું એકે:—(જેમ એ ખોંચ દુકાઈ છે તેમજ) આ દુન્યાની માલમતા મેળવવા સાફ પોતાનાં અંદાજથી વધુ કોશિશ કરવી નહીં. કારણકે તેમ (વધુ કોશિશ અથવા લોભ) કરવાથી પોતાનાં શરીર અને આત્માને બેઊ દુન્યામાં તુકશાન પુગાડનાર થાયછે. પાક પરવરદેગારે દરેકને માટે જે કંઈ ઘટવું અને લાયક હોય તે તેઓના અંદાજ પ્રમાણે વાજખી ધારીને રોજી વગેરે સરખવેલું હોયછે, એ ઊપરથી જ્યારે સીધું થાય છે કે તે દયાળુ દાદગર જે મેદાનો કરનાર અને રોજીનો પુગાડનાર છે તે દરેકને તેઓના ઘટતાં પ્રમાણ મુજબ રજક ઈત્યાદી પુગાડેછે ત્યારે દરેક મનૂષ્યને ઘટેછે કે તે સાહેબનાં આપેલાં પર

સંતોષ ધરી બીજાઓ પાસે કઈ માલમતા હોય તે (જખન
સાંધી મેળવવા) નો લોભ પોતાનાં અંતઃકરણથી તજવો;
જેથી દલગીરી અને દુઃખ વધે નહીં. દાનાઓ જે ચીજ
હાથમાં આવી ન શકે તેની ઈચ્છા કરતા નથી.

જૈત. (જરૂન કોન એ દેલ આઝો કાનો હવા
જદાદે ખોદાવંદ શાદી રવા.

અર્થ.—દીનમાંથી લોભ, કીનો અને લાલચ તજી ખોદાના
આપેલાં પર સુશી થવું લાયક છે.

જૈત. (એ અંદાએએ ખીશા બીશી મળુય
કે નાયદ તોરા શર્મસારી જરય.

અર્થ.—પોતાના અંદાજથી વધુ ના શોધ. જેથી તારા એહે-
રાપર શરમીદગી પુગે નહીં.

દોઆ.

શૈદાનેશીદ દરનહારા જ પ્રરગે સેપાસ રોરાન પ્રમાયદ
વ અઝ તારી વ આલાયશે આઝ વ અન-અખત એઝદાયદ.

અર્થ.—ખોદા દરેકના અંતઃકરણને શોકરાતાના નુરથી રો-
શન કરે. અને લોભ લાલચના અંધારાં તથા મિલાંસુથી સાફ
રાખે.

પાંચમી શિખામણ.

સુદરેહની દાબી બોંયપરથી સમજવાતું એ છે કે:-
(આગલ કક્ષા મુજબ જેમ જમનો હાથ બોંયમાં ભેરવ્યે
છાએ તેમ દાબો હાથબી એ સુદરેહની દાબી બોંયમાં
લેવો પડે છે; અને જેમ દુન્યામાં ધંધો રોજગાર કર્યા
વગર ચાલતું નથી, તેમ મુજરાન ચલાવવાની રીતભાત

જાણવામાં રોકાયા વગરથી જીંદગી ગુજારી શકાતી નથી. તેથી) દરેક હુશીયાર માણસે પોતાની શક્તિ, મરતબા અને દબદબા પ્રમાણે તથા વખતને અનુસરતી રીતે ગુજરાંણ કરવું, અને ઈનસાફી તથા મધ્યમપણે ચાલનાર થવું જોઈએ. જોદાની આપેલી ન્યામતો પર નાસીયાસી કરવી નહીં, કારણકે તે (નાસીયાસી) નસીબ, મોહટાઈ અને આવકને ઊંધી વાલવાનો તથા કંગાલીયતમાં આવી પડવાનો સબબ છે. શુકરાના કરવાથી કદી દુર રેહતું નહીં. દુન્યાની દોલત આપણી પાસે ગમે એટલી વધે તોખી હૃદયી વધારે ખર્ચ કરવો નહીં, તેમજ કંજીસાઈ અને હલકાઈથી કરવી નહીં, કારણકે અગરજો દરેક કામમાં મધ્યમપણુ નહીં સાચવી, હૃદયી વધુ અથવા ઓછો ખર્ચ કરેતો તે ઊડાગિ, વધુ ખર્ચનાર, તથા કંજીસ અને નાદાનવું જીરું નામ મેળવે, અને એ બે જીરું આદત ધરાવનારને ઠપકા શિવાય બીજું કંઈ હાંસલ થાય નહીં * તેથી દરેક માણસને ઘટેછે કે પોતાના અંદાજ સરગુજરાન ચલાવે અને પોતાની પુંજ પ્રમાણે બખ્શેશ કરે અને ગરીબોને તેઓની ગરીબાઈમાં મદદ કરે. જે કોઈ સખાવત કરી બલાંઓની પુઠ પકડી ચાલે તે જીરાઈ અને જીઠાઈથી વેગળા થાય.

---

* વળી મધ્યમપણે ચાલવા સાથે ચીનવદ પુલને સરખાવવામાં આવ્યો છે, કેમકે જે માણસ દુન્યામાં મધ્યમપણે ચાલેછે તે તે ઊપરથી સીધે રસ્તે જઈ શકેછે યાને બેહશતમાં દાખલ થાય છે અને એથી ઊલટુ જે કોઈ ચાલેછે તે તે ઊપરથી આડું જઈ બેહશત મેળવી શકતું નથી.

સુદરેહની દાબી બોયની ટુંકાઈ પરથી એવી સમ-
જણ લેવી કે:—દુન્યામાં દરેક જીંદગી ભોગવનારને અંતે
તત્વવાણું શરીર છોડ્યા વગર એલાજ નથી તો જો કોઈ
શખસ આ દુન્યામાં હજારો ઘર ધરાવતો હોય તોપણ
આ નીચલી દુન્યામાંથી જતી વેળા તેમાંથી એક જવ બા-
રખી પોતાની સાથે લેઈ જઈ શકનાર નથી, તથા મરણ
પછે તેની બાકી રહેલી દુન્યાની દોલત, સોનું, ઘરેણું વગેરે
બીજી સઘલી શ્વાલમતા (આપણાં હકમાં તે ટુકો બોયની
માફક કુતાહ થઈ) અંતે તેનો નાશ બની આપણને તેના-
થી કશો ફાયદો તથા છુટકારો મળનાર નથી. પણ અ-
મરજો આપણે પોતાની જીંદગી અને શક્તીના વેળા
ગરીબોને મદદ કરી, તેઓની દાદ લેઈ સવાબની પુંજ
મેળવશું તો (તેજ આપણા કામમાં આવશે) અને તેથી
સખાવતને ચાહનાર એકલા એકજ પરવરદેગારને રાજી
રાખવાનું કારણ થશે.*

જૈત. { ગરતો અંદુબી દો સદ હુમયાને અર
સુદ નજબ મર તોરા એઇ બીખબર.

અર્થ.—આ બેખબર (નાદાન) અગરજો સાનાતા બસો
કોઠલા તું એકલા કરશેતો તેનો નફો (પેલી દુન્યામાં તને કશો
મળનાર નથી.

જૈત. { લૈક ગર કેરપે કોની દર હનસરા.
મામદો બેકરે યાત્રી અર આનસરા.

અર્થ.—(પણ) અગરજો આ દુન્યામાં સવાબતા કામો કર-
શેતો તેના બદલો તે દુન્યામાં પામશે.

---

* એને લગતા ફકરા ત્રીશે જુવો એજ કા. એ. કાંગાંતા વંદી-
દાદની પરગદ ૧૯ મી ના ફકરા ૨૯ થી ૩૨ સુધી.

દોઝા.

દાદારે અવખશીદાર હુમેરા બનીકી

વ દાદ યાવર વ રાહબર બાદ.

અર્થ.—સર્વેને સંભાલનાર પરવરદેગાર સમ્રાજાને હુતસાફ અને નેકીમાં મદદગાર તથા રસ્તો બતાવનાર થાય.

છઠ્ઠી શિખામણ.*

સુદરેહની જમની બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે જે નાહના ત્રીકોણ આકારના બે કતકા બેડવા બે તીરીઓ બરી લેવી બેઈએ તેમની) એક તીરી (અથવા કતકા) પરથી સમજણ એ છે કે :— પાક પરવરદેગારે દુન્યાનો કારોબાર બહી રીત મુજબ ચલાવવા સાફ તથા માણસોને તેઓની જીંદગી નર્મીતાઈથી (અને હૃદમાં) ગુબારવા સાફ કેટલીએક ચીજો બક્ષી છે જેમાંના એક નીરદોશ (ઈજા નહી દેનારા) ચોપગાં જનવરો પેદા કીધાં છે. જેવાં કે દુધ અને જાનને સાફ ગાય તથા ગોસપદો વગેરે; અને સવારી કરવા તથા બોળે લાધવા સાફ ઘોડા ખચર વગેરે બારબરદારી જનવરો સરજાવ્યાં છે; તો એવાં જનવરોમાંનાં જે કોઈ આપણા કબજામાં

* આ છઠ્ઠી તે નવ શિખામણ સુધીની બાબતમાં જાણવું કે જેમ આ સુદરેહનાં નવ કટકા પુરા કરવાને માટે જમની તથા દાબી બાજુનાં સાંધા સાથે ૪ કટકા સાંધવા મારું ચાર તીરીઓ બરી લેનામાં આવેછે તેમ પરવરદેગારે મનુષ્યની જીંદગીને સંવલતાને માટે કેટલાક ચીજોના સાંધણો આપ્યાંછે જેથી તેઓ સારી હાલતે સગવડમાં જીંદગી ગુજારી તે આલેકવા બકતી કરે.

હોય તેઓ પાસે તેઓની શક્તિ કરતાં વધારે કામ કરાવી રંજીદા કરવાં નહીં, વખત સર દાણા, પાણી આપવું. તેઓની જગ્યા પવિત્ર રાખવી, સારી માવજત કરવી, ઠંડી ગરમી તથા ચોર અને ફાડી ખાનાર જાણવોની સુગાલ માંથી તેઓને સંભાલી રાખવાં; કારણકે તેઓને પોતાનું દુઃખ જાહેર કરવાનો વાચા નથી કે તેઓ આપણને કહી સંભળાયે. પણ તેઓની ધારણા (તથા તેઓ પર પડતું દુઃખ) બેદના જાણનાર સાહેબ (ખોદા) આગલ કસું છુપું નથી તેથી એવું નહીં કરવું કે આપણા મરણ પછે ખોદાની દરગાહમાં તથા ચોપગાં જનવરોના પાસખાન બહુમન અમશાસરપંદ આગલ શરમીદુ થતું પડે. વળી જાણીતું છે કે જે કોઈ ઊપર કહેલા નીરદોશ પ્રાણીઓની બલી રીતે જતન કરે અને દરેક આકૃત તથા દુઃખમાંથી જાલવી રાખેતો, ખોદાવંદતાલા પોતે તેના બદલામાં તે શખસના કામ ધંધામાં વધારો કરી દરેક સંકટની વેળા તેને મદદ તથા કબીલત બક્ષે.

જૈત. { એ આઝોઈ ગરદદ એ તો જનવર
શવદ રંજે દાદરે પ્રીરજગર.

અર્થ.—જે તાહરેથી કોઈખી જનવર દુઃખી થાયતો દાદગર દાદાર તાહરેથી દલગીર બનેછે.

જૈત. { હુમેરા એ તો હુશે દરયાબ હસ્ત
ખોરો પુશેરો જોખજશો ખાબ હસ્ત.

અર્થ.—(તેઓ) સમ્મલાં (જનવરો) ને તાહારી માફક સમજણ શક્તી, ભુખ, ઠાકણ, હીલચાલ અને ઊંધ હોય છે.

જૈત. { હુમી બેહરે સુદે તો શાન આપૂરીદ
અં હરયક અઝાન સુદી આમદ પદીદ.

અર્થ.—(ખોદાએ) તાહરા ફાયદાને માટે તેઓને પેદા કીધાં જોખામાંના દરેકથી (દુધ, ઊન વગેરેના) ફાયદાઓ ઊતપન્ન થયા.

જૈત. { કે બે પસંદદ દાન એશત કેરદારરા
{ કે બદ પીશ આરી નેકુ કારરા.

અર્થ.—એવું નાલાયક કામ કોણ પસંદ કરે કે બલા કર્તુક-
નાઓ (ફાયદો પુગાડનારા જનવરો) ઊપર ભુંડાઈ પુગાડે.

દોઆ.

જહાં દાવરે દાદગર હુમેગાનરા બચારીએ દાદ
વ નેકુ કારી બ શાદી વ રસ્તગારો અંદર રસાનદ.

અર્થ.—જહાનનો દાદગર દાદાર સર્વેને ઇબસાફ અને બલાં
કામની મદદથી ખુશાલી અને છુટકારો બસે.

સાતમી શિખામણ.

સુદરેહની જમની બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે જોડ-
વાનો નહીનો ત્રીકોણ આકારનો કતકો અથવા) બીજી
તીરીમાં એવી મતલબ સમાવેલી છેકે :—(ઊપર કહ્યા
સુજબ જેમ અંદબાર એટલે નીરદોશ જનવરો આપણા
ફાયદા તથા મદદસાર સરખવ્યાંછે તેમ) કેટલાંએક
તુંદબાર એટલે ઘાટકી ઈજ દેનારા જનવરોબી (ખોદા-
એ) સરખવ્યાંછે. જેમાના કેટલાંએક આપણ મનૂબ્યના
કામમાં આવેછે. જેવાંકે કુતરાં, મુરગ ઈં જનવરો-
માના એકુબી અગરજો કોઈ પાલેતો તેને ઘટેછે કે તેઓ-
ને ખોરાક, પાણી આપવું તથા હુઃખ દેવું નહીં, કારણ કે
જ્યારે તેઓ પળાયછે ત્યારે આપણને તેઓ નુકશાન
કરવાથી તથા અંનદારોને ઈજ દેવાથી અટકે છે; તેથી
તેવાંઓની સંભાલ કર્યાથી આસમાન અને જમીનને પેદાનો
કરનાર આપણાંથી ખુશ થાયછે. પણ ફાડી ખાનારા મુજબ

તથા નુકશાનકારક જનવરો જેહવાં કે—વરૂ, વાઘ, સિંહ ચીતો, સાઊદી, નાંગ, સાંક, વગેરે, જે જે માણસને ઈજા પુગાડે તે ઈજા પુગાડવા આગમ્ય તેઓને મારી નાખવાં જોઈએ. જેથી તેઓના દુઃખમાંથી (તેને મારી નાખનારા વગેરે) છુટી દુન્યામાં નેકબખતી અને બરકરાશી મેળવે. એવાં ઈજા દેનારાં જનવરોને જમીન પરનો નસો ખાઈ જમીન અને હવાને પાક રાખવા સાફ સરજ્યાં છે. જોકે તેઓનું પેદા થવું તે કેટલી એક જુરી થીજેનો નાશ થવા માટે છે, તોપણ તેઓના વધી જવાથી ભલી થીજેનોખી નાશ થાય છે તેથી તેઓને નાબુદ કરવું ઘટવું છે. જે કોઈ આ શિખામણ પોતાના દીલમાં ધરીને તેવાં મુજ, પેટે ચાલનારા તથા ફાડી ખાનારા જનવરોને મારી નાખવાની પાછળ લાગે તેને અરદી-બેહસ્ત અમશાસપંદ મદદગાર થઈ ક્તેહ ફીરજ બખ્શે.

હોઆ.

પાના તવાનાએ બીમાનંદ આપરીદગાનરા

અઝ રંજે આઝારંદગાન બે રહાનદ.

અર્થ—મેમીસાલ શક્તિવાન દાદગર સર્વેને દુઃખ દેનારાઓના દુઃખથી છુટકારો બખ્શે.

આંઠમી શિખામણ.

સુદરેહની દાબી બાજુની બેમાંની એક તીરી (અથવા કતકા) ની મતલબ એમ સમજવી કે—દયાળુ અને બખ્શનાર મહા શક્તિવાન યજ્ઞદાને (માણસની મદદ અને

(ઉપયોગને માટે) જાત જાતની ધાતુઓ અને જ્વાહિરાત કે જે પાહાડ, જમીન અને દરયામાં પેદાં કીધા છે. જેવાં કે:—સોતુ, રૂપું, ત્રાણું, લોહું, સીસું, મોતી, હીરા, માણિક વગેરે. માટે દરેક શક્તિવાન દાનાઓને ઘટેછે કે પુરતી કોશેશ કરી રંજ એવી તેહવી ધાતુઓને પાણી, માટી તથા પથ્થરમાંથી જૂદી પાડે, જેથી દરેક જાણ પોતાની શક્તિ મુજબ ઘરેહણાંથી મણગારેલાં થાય, તથા ઘરનાં વાસણો, હથયારો વગેરેનો બીજો બેઠતો સામન બનાવવામા આવે. અગરજો તેવી ઘટતી ગરજની બીજો બનાવવા માં મજ્જુર ધાતુઓ જાહેર નહીં પાડેતો, લોકોને જીંદગી ગુજરવાની (મવલતામાં) મુશકેલી પડે. એ કામો વિદ્યા, કળા અને શક્તિ વગર બનતાં નથી, માટે જે કોઈ શખ્સમાં તેહવી વિદ્યા, હુનર નહીં હોય અથવા કંઈબી રીતે કોઈબી ધાતુને પાણી, પથ્થર અને જમીનમાંથી જુદી પાડી શકવાની શક્તિ નહીં હોયતો, પોતાનાં ઘરને લગતાં વાસણો, કામનાં ઓઝરો તથા બીજા સામનોને પાક અને સાક રાખી, બગડવા કે કાટ ચઢવા દેવો નહીં, જેથી ધાતુ અને માટીનો રખેવાલ શેહરીવર તથા સપંદારમદ અમશાસપંદ તેનાથી ખુશાલ થાય.

પ્રારસી દોઆ.

કેરદેગાર હમેગાનરા બપુરે દાનેશ વ હોનર

સરઅપુરાજી વ બીનયાજી બખ્શાયદ.

અર્થ.—પેદાનો કરનાર સમ્રાજાને બુધી અને હુતરના દબદબાથી માહટાઈ આપવા સાથે વગર ગરજના કરે.

નવમી શિખામણ.

સુદરેહની દાબી બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે સાંધી લીધેલા બે નાહના કતકા) મધેના બીજા કતકા અથવા

તીરીની મતલબ એકે:—જહાંને પેદાનો કરનાર પરવ-
રદેગારે પોતાના બંદાઓની પરવરસી કરવા અને
જંદગી ગુજરવા પાણી, પવન અને જમીન ઉપર ઊગતાં
તરેહ તરેહના ફલો તથા તરકારીઓ પેદા કીધીછે
જેથી માણસોની (ઉપલી ચીજોની સર્વે રીતની) ગર-
બે પુરી પડે અને તેઓ અગવડ તથા સંકટમાં જંદગી
ગુજરે નહીં. તે વનસ્પતીને મૂર્યના તડકા અને તેજથી
તથા પાણી અને માટીની મદદથી (તે કીર્તારે) ફાયદે-
મંદ કીધીછે. તે બંદાઓને ઘટેછેકે પોતાને (તે ચીજો
કામમાં લાવવાને) લાયકના ગણી દરેક પડત જગ્યાને
ખેતીવાડીથી આબાદ કરે, ખેતરોમાં પુરતી સંભાલથી
સોજી ખાતર નાખે, પાણી પાઈ ઊગતી ચીજોનો નાશ
થવા ન દે, અને ઘણી એકસાઈથી તેવી જગ્યાઓમાં
પલીદો બરેલી ચીજો અને નસો છુપાયલો રહેવા દેવો
નહી. તેમજ તે (નસો) પાણીમાં નાખવો નહી, જેથી
કુરીને બધી રીતની આણુદગી, બેમારી અને દલગીરી
હુર થઈ ખોદાની મેહરબાની અને બખ્શેશોનો વધારો
થાય, તથા તે પાણી, પવન અને વનસ્પતીના પાલણ
કરનારા રખેવાલ ફરેશ્તાઓ જેહવા કે ખોરદાદ અને
અમરદાદ અમશાસપંદો આપણથી રાજી રહે.

પ્રારસી દોઆ.

યઝદાને પાક, હમેરા દીદેહે બીનાઇ બખ્શાયાદ વ નીક
અઝ બદ બેન્માયાદ વ બનીકી યાવરી પ્રમાયાદ.

અર્થ.—પાક યઝદાન સઘલાંને દેખતી આંખ (ડાહાપણ)
બક્ષે અને ખુરાઈથી બલાઈનો ફેર દેખાડે તથા બલાઈ કર-
વાનો મદદ ફરમાવે.

ભાગ ત્રીજો.

* કુશ્તીને લગતા ભેદો અને તેપરથી
મળતી ૧૨ શિખામણો.

પેહલા શિખામણ.

કુશ્તીના તારોને તૈયાર કરવાને માટે ઊનના બે તારને એક બીજ સાથે વળદેઈ એક કરી નાખવામાં આવેછે તેની (ભેદી) મતલબ એકે:—તે દોરાઓના વળની માફક આ નીચલી અને તે ઊપલી દુન્યાને એક બીજ સાથે સખંધ ધરાવનારી ગણવી જોઈએ. કારણકે આ દુન્યા તે એક રોપણીની અને પેલી દુન્યા તે તે રોપણીની કાપણી (પાક) મેળવવાની જગ્યાછે. જે કોઈ આ નાપાયદાર દુન્યામાં જે કંઈ રોપે તેનું ફલ ત્યાં (પેલી દુન્યામાં) મેળવે અને જેવું કીધું હોય તેવું પામે અગરજો બલાં કામો બજાવવાની કોશેશ કરી સવાબના કામો કરવામાં પોતાનો વખત ગુજરેતો (તે તેની જાંદગી બાદ) ઊપલી દુન્યામાં સૌથી ઊંચી જગ્યા જે ગરૂથમાન બેહેશત, ત્યાં પુગે; પણ અગરજો આ દુન્યામાં છુરા, નાલાયક અને ખરાબ કામો કરેતો તે પોતાના નાલાયક કરતુકના બદલામાં સંકત, દુઃખ અને આફ-

* એને અવસ્તામા અગ્નેવ્યંધન, પેહલવીમાં કુશ્તીક અને ફારસીમાં કુશ્તી કહેછે. વધુ ખીના ગુપ્તો ભાગ ચોથામાં કુશ્તીનો ભેદ.

તના ફાંદાઓમાં ગેરફતાર થાયછે. માટે (દરેક બલી-
દીનના શખસોને ઘટેછે કે) આ ઊપલી બીનાને પો-
તાની યાદીમાંથી હુલવી નહી. જેથી નકામી દલગીરી
આવી પડે નહીં. વળી ધર્મના આ મોહટા ફરમાનને
સાંભળી તેપર ચાલતું જોઈએ જેથી બેગ દુન્યાની
જુશાલી મેળવી શકે.

જૈત. { એરદરા સુયે રૌશની રાહ કોન
          { એ કેરદારે બદ દસ્ત ફુતાહ કોન.

અર્થ.—પોતાની અફલને (ભલાઈની) રૌશની તરફ
રસ્તો આપી જુરા કરતુકથી હાથ ઉઠાવ.

જૈત. { નેકું કારરા બદ નઆયદ બર્ય
          { મકોન બદ કે નીકી નઆયદ અબુથ.

અર્થ.—બલી કરણીના માણસોના ચેહરાપર જુરાઈ પુ-
ગતી નથી (માટે) ભુંડાઈ ના કર, કારણકે તેમાંથી કદી નેકી
નીવડતી નથી.

પ્રારમી દોઆ.

શત પરવરદેગાર મર બંદેગાનરા બનીકી વનીકું કારો
આવરી પ્રમાયદ વ હમેગાનરા રસ્તગારી વ ખોરમીએ
દોજહાં બેહરે નમાયદ વ પ્રીરઝી બખશાયદ.

અર્થ.—શત પરવરદેગાર બંદાઓને નેકી તથા ભલાં
કામોમાં મદદ કરે અને સમ્મલાંઓને બંને દુન્યાની જુશાલી
તથા છુટકારો આપે અને ફીરઝી બક્ષે.

બીજી શિખામાણ.

કુશ્તીના ૭૨* બેવડા તારની અને (વણતી વેલાં) તેના
૬ † ભાગ કરવાની મતલબ એકે:—સરજનાર દયાણુ દાદાર
હોરમઝદે પોતાની પીછાણ પોતાના બંદાઓને યઝ્દને-
ના ૭૨ હામાં આપી જરથોશ્તી ધર્મને લાયકના ૬ કર-

* એ ૭૨ તાર તે યજ્ઞશનીમાં આવેલા ૭૨ હાની નીશાન
દેખાડવા સાથે અહુરમજ્દ યજ્ઞમાં આવેલા પાક યજ્ઞદાનના
૭૨ નામની યાદી આપેછે. વળી આરખી અપ્યજ્દ, હવઝ,
હોતી, કલમન, ના જ્યુદા હરફોની ગણતરી જેમકે અલેક્ષ. ખે. જીમ.

૧* ૨ ૩

દાલ. હે. વાવ. ઝે. હે. તોય. ય. કાફ. લામ. મીમ. નુન.

૪* ૫ ૬ ૭* ૮ ૯ ૧૦* ૨૦ ૩૦ ૪૦ ૫૦*

ઈં બ્રમાણે યજ્ઞદાનનાં નામનાં આંક પણ * નીશાનીવાલા
આંકોને એકઠાં કરવે ૭૨ થાયછે. એ ૭૨ બેવડા તારના
એકવડા જે ૧૪૪ તાર થાયછે તે મોહટી હમાયસ્તના ૧૨
કુરેશ્તાની ખુશનુમનથી જે એકંદર ૧૪૪ યજ્ઞને તથા તેટલાજ
વંદીદાદ પઢાવામાં આવેછે તેની સરખામનીછે.

† એ ૬ ભાગ એટલે છ લરી તે વરસની છ મોસમ એટલે
રૂતુની નીશાની દેખાડેછે. વળી પાક યજ્ઞદાને ૬ છુપી શકતી-
ઓની મદદે સઘલી હસ્તીઓને નીસ્તીના પરદામાંથી બાહાર
લાવ્યોછે તેની પણ નીશાની દેખાડેછે. તે શકતીઓમાંની
પહેલી ફરોહર, ફેજે બહમન અમશાસપંદ સાથે સંબંધ
ધરાવેછે; બીજી—રપીથવન યાને ગરમી, જે અરદીમેહસ્ત
અમશાસપંદ સાથે તાલુકો રાખેછે; ત્રીજી—આકૃશ્ત, જે
ગ્રેહરીવર અમશાસપંદ સાથે જોડાણ ધરાવેછે; ચોથી—પૈકર
પત્રીરી એટલે આકાર પકડવાની શક્તિ, જે અસપંદારમદ

માનો મુકરર કીધાછે, માટે સઘળાં જરથોશ્તીઓને ધરે-
છેકે-યઝસ્નેના સઘળા હાઓમાં આવેલી દરેક બાબતોને
ખરાં દીવથી કલુલ રાખી (નીચે જણાવેલા) ધર્મને
લાયકના ૬ કરમાનો પ્રમાણે ચાલવું ઘટવું છે જેથી
દરેક વાતે નચીત રહે.

પેહલું કરમાન :—દરરોજ ૬ વખત ખોદાની
ખંદગી બજવવી બાબતે.* પ્રથમ—હોશબામ જે મૂર્ચ
ઊગવાની આગમજ સહવારના ઝજકલાનો વખતછે તે
વેલા નીરંગ પાદ્યાબ કરી કેમના મઝદા, કુશ્તીના અવ-
સ્તા (પઢી કુશ્તી કરી) હોશબામની ખંદગી બજવવી
જેઈએ. બીજું—હાવન ગેહુ જે મૂર્ચ ઊગ્યા પછે (તે

અમશાસપંદ સાથે સંબંધ રાખેછે ; પાંચમી—પાચણ શક્તિ
જે ખોરદાદ અમશાસપંદ સાથે તાલુકો ધરાવેછે ; અને છથી
—ઉધર શક્તિ, અમરદાદ અમશાસપંદ સાથે સંબંધ રાખેછે.
તે દરેક ભાગ ઐરલે લરી મઘેના ૧૨ તાર તે દવાજદે હમાય-
શના ૧૨ ફરેશાઓની મીસાલછે ; તથા ફરવરદેગાનનાં
પેહલાં પાંચ યાને માહ ૧૨ માં મઘેનાં રોજ ૨૬ થી તે ૩૦ માં
રોજ સુધી ભણવામાં આવતી બાજના અરોમ વોહૂ ૧૨૦૦
અને ગાંથા ધાહામખારનાં પાંચ દાહાડાપર ભણવામાં આવતી
બાજના ૧૨૦૦ ઇયથા અહુ વેરીઓની નીશાની દેખાડેછે ;
તેમજ આકાશી ૧૨ રાખી તથા ૧૨ જાતવરોપર ફરતાં ૧૨
વરસોની ઈધાણી જણાવેછે.

* એ બાબે અત્રે લખ્યા ઉપરાંત વધુ ખીના જેહવીકે કેહવી
પવિત્રાષથી, કઈ બાજુએ મોટું કરી તથા કેહવી હાલતે ઊભા
રહી ખંદગી ગુજારવી તે સઘણું એ ચોપડીના પાંચમાં ભાગ
મઘે જુવો.

બપોરના બાર વાગા સુધી) નો વખત ગણાય છે તે વેલા હાથ ભોઢું ધોઈ કુશ્તી કરી સરોશબાજ, હાવન ગેહ, ખોરશીદ મેહરની નયાએશ (દોઆ વીસપ હુમત વગેરે) પઢવી જરૂરની છે; પછે બનેતો અહુ-રમઝદ અને હપતન યશ્ત પઢવી નેક છે. ત્રીજું રપી-થવન ગેહ (હાવનના વખત શિવાય) જે બપોરના બાર-વાગા (થી તે ત્રણ વાગા સુધી) નો વખત ગણાય છે ત્યારેખી પાદયાબ કુશ્તી કીધાબાદ સરોશબાજ, રપીથ-વન ગેહ, અને ખોરશીદ મેહરની નયાએશ અગત્ય કરી બણવી; તથા અરદીબેહસ્ત યશ્ત બણવી નેક છે. ચોથી-ઓજરણ ગેહ જે (ત્રણ વાગેથી તે ચેરાગ થાય ત્યાં સુધી) પાછલો પોહોર અને સૂર્યને અસ્ત પામવા સુધીનો વખત છે, તે વેલા કુશ્તી કરી સરોશબાજ, ઓજ-રણ ગેહ અને ખોરશીદ મેહર નયાએશ બણવી જોઈએ તથા બનેતો તે પછે સરોશયશ્તેહાદોખ્ત પઢે. પાંચમું-એવેસરૂઝેમ ગેહ જે રાતની સરૂઆતથી તે મધ્ય રાત સુધીનો વખત ગણાય છે, તે વેલા પાદયાબ કુશ્તી કરી, સરોશબાજ અને એવેસરૂઝેમ ગેહ પઢવી જરૂરની છે; અને રાતની સરોશ યશ્ત તથા બેહરામ યશ્ત પઢવી. છઠું—ઓશહેનગેહ જે મધ્યરાતથી તે સહવારની રો-શનીતુ અન્વાણું પડતાં સુધીનો વખત ગણાય છે, તે વેલાખી હાથ ભોઢું ધોઈ કુશ્તી કરી સરોશબાજ અને ઓશહેનગેહ પઢવી જોઈએ તથા તે પછે હોરમઝદ યશ્ત પઢવી.

જે ઊપરાંત દરમાસે (જે દરરોજ ન બનેતો ખસુસ) ત્રણ વેલા માહ નયાએશ બણવી જોઈએ—ચાંદરાતે, પુનમે અને અમાસે એટલે ચંદ્ર અંદીથ થાય છે તે રાતે.

બીજી દરમાન—દરવરસે એક વેલા રપીથવન ઈ-
જવવી જોઈએ; તે દર વરસના ફરવરદીન માસના
અહુરમજ્દ રોજથી તે ચોકશ કરેલા દીવસોમાંના
એક દીવસેબી ઈજવવી જોઈએ. એવું ફરમાન છેકે
જે કોઈ દરવરસે એક વેલા રપીથવન નહીં ઈજે ત્યા
ઈજવે તો દર રોજની રપીથવનગેહેમાં તે માણસને
ખાનુ, પીનુ ઈં નાલાયક બને; તથા તે શખસની બંદ-
ગી કલુલ તથા પસંદ થએલી નહોય.

ત્રીજી દરમાન—ઘાહામબાર કરવા બાબે છે. એ
ઘાહામબાર દર વરસના છ હંગામે કરવામા આવે છે, જે દર
હંગામ પાંચ દીવસના હોય છે; માટે દરેક બેહુદીનને ઘ-
ટે છે કે દર વરસના સઘલા ત્રણ કોઈબી હંગામમાંના પાંચ
દીવસો મધેના એકબી દીવસને પસંદ કરે, અને તે દીવ-
સે પોતાની શક્તિ મુજબ બનેતો એખંલા તથા બે, ચાર
અથવા આંચ જણ મળી ઘાહામબારનું જસન કરે, અને
અગરજો તેમબી કરી નહીં શકેતો જે બીજાઓ ઘા-
હામબાર કરતા હોય તેઓને કંઈબી રીતની મદદ કરી,
તેઓના સવાબની અંદર શામેલ થાય.

ચોથું દરમાન—દરવરસના મેહરંગાનના જસન
સાથે બાર માસના બાર જસનો કરવાં. જેવાંકે ફરવરદીન
માસ અને ફરવરદીન રોજ; અરદીબેહુશ્ત મહીના અને
અરદીબેહુશ્ત રોજ તે જસનોને દીને નયાએશ, યશ્ત
અથવા આફરીગાન ઈં બણવું તથા બણાવવું, અને
ગરોબોને પોતાની શક્તિ મુજબ મદદ કરવી ઘટતી છે.

પાંચમું દરમાન—ફરવરદેગાનના દસ દીવસોમાં
સઘલાં રોઆનોને નામે આફરીગાન વગેરે બણાવવું,

આતશ ઊપર ખુશખોઈ બાલવી, ચેરાગ રોશન રાખ-
વો તથા ગરીબોને પોતાની શક્તિ મુજબ ખાતું, વસ્તર
વગેરે બક્ષવું.

છઠું ફરમાન.—આપણા પવિત્ર ધર્મના ફરમાન
મુજબ પોતાના (મરણ પામેલાં) ન્યાગાનોં તથા ખેશા-
વેદોના બાજ રોજગારની ક્રિયા કરવી.

દરેક બેહેદીનોએ ધર્મને લગતાં મજકુર ઊમદાં દ ફર-
માનોને નહીં ભુલી તે પ્રમાણે ચાલવું જેથી પાક યજ્ઞદાન-
ની બક્ષેશ તથા રેહમદીલી બરેલી નજર તેઓની તથા
તેઓના ખાનદાનની ઊપર જીઆદે થાય.

જૈત. { એ અઝ પાક યજ્ઞદાન નેકું ખાસ્તી
{ એ કજી બેપરહીઓ નારાસ્તી.

અર્થ.—જો તું પાક યજ્ઞદાનથી બહું ચાહતો હોયતો જીઠાઈ
અને જીરાઈથી વેગલો થા.

જૈત. { એ પૂરમાને આઘન મકોન સર બરન
{ કે નતવાન નમુદન ખોદારા પ્રસુન.

અર્થ.—ધર્મના હોકમથી તું તાહરે માથું નાકેરવ. કારણકે
ખોદાને છેતરી શકાતું નથી.

હોઆ.

બખ્શાયશગરે મેહરબાન અંદીશહા વ દરનહારા
બપૂરગ પૂરમાનબોરદારીએ આઘન રોશન ગરદાનદ વ
બપૂરખોનદગી વ પીરઝી રસાનદ.

અર્થ.—બક્ષેશને કરનાર મેહરબાન ખોદા સર્વેના વિચારે
અને અંતઃકરણોને ધર્મના ફરમાન માનવાના ઝલકાતથી રોશન
કરી ફતેહ પ્રીઝીમાં પુગાડે.

ત્રીજી શિખામણ.

કુશ્તી વણાયા બાદ તેના તાણાં (ઊબા દોરા) અને

વાણા (આરોદોરા) એક બીજથી છુટા દેખાતા નથી-
 (કે જે વણાયા આગમચ એક બીજથી છુટા હતા.) તે
 પરથી સમજવું એ કે:—દરેક દેશ અને શેહરના રેહવા-
 સીઓમાં જાત જાતના માણસો હોયછે જેઓ બોલી,
 કામો, ચાલચલણ, રીતરવેશ, ખાતું, પેહરવું, દીન ધર્મ
 અને સ્વભાવ વગરેમાં એક બીજથી ઘણીક રીતે વેગલાં
 હોયછે, તોપણ જે દેશના અને ધર્મના લોકો સાથે આ-
 પણને વહીવટ તથા દોસ્તી પડે, તે સઘલાંઓને એકજ ઓ-
 દાના પેદા કીધેલાં બંદાઓ સમજી તેઓને બાઈબંધ દા-
 ખલ ગણી તેઓ સાથે નરમાશ, મેહરબાની તથા બલાઈ
 રાખવી. કદીબી તેઓની સાથે દુશમનાઈ ધરાવવી નહી,
 તેઓના હકમાં સાફ વિચારવું તથા તેઓના દીલ દુઃખ-
 વવાથી દુર રેહવું; જેથી મેહરબાન ઓદા આપણપર
 ખુશનુદ થાય. મરહુમ ફીરદોસી તુસી ફરમાવે છે.—

જૈત. { બેતર્સ અઝ ઓદાઓ માયાઝાર કસ
 રહે રસ્તગારી હમીન હસ્તો બસ.

અર્થ.—ઓદાથી દર અને કોઈને દુઃખ ના દે. કારણકે છુટ-
 કારાનો રસ્તો માત્ર એજછે.

દોઆ.

બોઝોર્ગ વ યગાને ખદીવ હમેગારા અઝ રંજ વ આ-
 ઝારે દીવ બેરહાનદ વ બેબખ્શોશ વ નેકુકારો દસ્તરસ
 બખ્શદ વ અંદર રસાનદ.

અર્થ.—માહોટા અને એકલો ઓદાવંદ સઘલાંઓને દેવ
 (ખુરા) ના દુઃખ તથા સંકટમાંથી છોડવે, અને બખ્શેશ તથા
 બલાં કામો કરવાની શક્તિ બક્ષે અને તેમાં ભરવે.

ચોથી શિખામણ.

કુશ્તી વનાઈ રહ્યા બાદ બિથલાવવામાં એટલે અંદરનું પડ બાહાર અને બાહારનું પડ અંદર કરવામાં આવેછે. અને તે પેલા અગરજે (કુશ્તીની વણાવતમાં) એકુંબી તાર આડો વણાયો હોયતો તે કુશ્તી બરોબર બિથલાતી નથી. એપરથી એવું સમજવું કે:—જે કોઈ આ ત્રણ પાંચ દહાડાની દુન્યામાં જન્મ માંમથો હોય તેને અંતે આ તત્વવાણું શરીર તજ પેલી હમેશગીની દુન્યામાં આ હાલતથી ફેરવઈ જવાનુછે તથા છેલ્લે પોતાનો એહરો તે જુલંદ બરેલી જાંચી દુન્યા તરફ ફેરવવાનોછે. તેથી અગરજે કોઈ પોતાની જીંદગી અને શક્તિની વેળા નાલાયક અને જુરા કામો કરે તથા ધર્મનાં હુકમોથી બિલતો ચાલેતો, આ દુન્યામાં દુઃખ દલગીરી શિવાય કશું મેળવતો નથી અને તેના મરણ પછે કદીબી હમેશગીની જગ્યાએ પુગતો નથી અને તેનો આત્મા પશેમાની તથા વીખરાંત બરેલી હાલતમાં ગેરફતાર બનેછે.

અશો અસપાંદયાર બીન ગોશતારૂપ ફરમાવેછે કે જરથોશ્તીઓએ એવાં (નાપસંદ, શરમબરેલાં) છુપાં કામો કરવામાં દગલું બરવું નહીં કે જ્યારે તે કામો જાહેરમાં આવે ત્યારે પશેમાન થઈ મરમાણું પડે. *

જૈત. (નહાની મકોન કરદેઘ બીનહાર કેદર આશકારા શવી શર્મસાર.

અર્થ.—જે કામ જાહેર થવાથી તને શરમીંદગી પુગે તેવું કામ કદીબી છુપી રીતે નાકર.

* જુવે આ ચોપડીના તરજીમાં કરનારની “ચેહનંશાહ હોશંગવાલી જીવીદાને ખેરદ”ની ગુજરાતી ચોપડીને પાને ૪૩ મે.

જૈત. { ચો દાનીકે બીનાંસત પરવરદેગાર
{ બહુરજા એ કેરદારે બદ શર્મદાર.

અર્થ.—જ્યારે તું જાણેછે કે પરવરદેગાર સધલું જોનારછે તો કોઈબી જગ્યાએ જરાં કામો કરવાથી શરમ ધરાવ.

જૈત. { મકોન આંકે ચુન બાએત આયદ બપીશ
{ એ દીદારે આં ગરદી આઝારો રીશ.

અર્થ.—જે (તોહરં કીધેલું) કામ કે તને પાછું જોવું પડે (તે વેલા) તેના દીદારથી તને દુઃખ અને દલગીરી ઉપજે તેવું કામ તું ના કર.

દોઆ.

દાદારે હરવેસ્થ આગાહ હમેગારા દીદેહે બીનાઇ
બજશદ વ બશનાખત વ શનાસાઇએ ખીશ રાહનમાઇ
કોનદ વ અઝ નારાસ્તીહા પાસદારદ.

અર્થ.—ગેયનો જાણનાર દાદાર સધલાંઓને બુદ્ધિ બખ્શે અને પોતા (ખોદા) ને પીછાનવાની શક્તિ બંદાઓને આપે અને જીજ્ઞાસથી વેગલા રાખે.

પાંચમી શિખામણ.

કુરતીને જે છેડેથી ચુંઠી લીધા પછે અંદરથી ખાલી
એટલે પોકલ છે કે નહીં તે માત્ર કમર પર રાખ્યા સિ-
વાય બીજું કસું જણાવું નથી તેની મતલબ એછે કેઃ—
માઝદીઅસની ધર્મ પાલનારાઓએ બંદગી અથવા કં-
ઈબી બહુ કામ કરતી વેળા નીચલા છ વિચારોથી
પોતાનું દીલ ખાલી રાખવું. પેહલો—બહુ નામ. બીજો—
બદલો. ત્રીજો—બીજાઓને ખુશ કરવાનો વિચાર.

ચોથો—ફાયદો મેળવવા. પાંચમો—દુઃખ દૂર કરવા. છથો—
ઠપંકામાંથી વેગળો થવા.

દરેક માણસોને ઘટેછેકે કંઈબી કામ કરતી વેળા
માત્ર ખાલેકને જુશતુદ કરવાની ધારણા ધરાવવા શિવાય
બીજે કસ્સો વિચાર કરે નહીં. અને કુશ્તીના અંદરના
પરની માફક રહે. જેથી કોઈને તેઓના દીલની કસી
ખબર પડે નહીં. વળી કંઈબી કામ, નામ મેળવવાના અને
ભિન્ન બરલાવવાના વિચાર વગર કરવું. *

પોતાની ત્રણ ચીજોને ત્રણ પારકાઓથી સંભાળવી:—
પેહલી—દીન ધર્મને, દીન દુશ્મનોથી; બીજી—ધનમાલને,
ચોર તથા જુટાડોથી; અને ત્રીજી—ઓરતોને, જુરા કર-
તુકનાઓની જુરી નજરથી; જેથી પોતાનો ધર્મ, માલ
અને આબરૂ સચવાયલી રહે.

જૈત. { બચઝદાન પનાહુઓ બચઝદાન ગરાય
{ એ ખોદખાહીઓ ખોદપરરતી બરાય.

અર્થ.—બચઝદાનની પનાહ સાહી ખોદાને બચ્તારો થા
(અને) આપખુદ તથા આપમટલખથી વેગળો થા.

જૈત. { એ પરદાખતી દેલ એ જોઝ કેરદેગાર
{ એ રંઝે દોગીતી શોદી રસ્તગાર.

અર્થ.—જ્યારે તે તાહરા દીલને ખોદ શિવાય (સધલી
ઓજોથી) ખાલી કાધુતો (ઝિમ જાલુકે) બેઉ દુન્યાના સંક-
ટમાંથી તું છુટા.

દોઆ.

દાદારે દેહશદુસ્ત હુમેગારા બેહરૂઝી રૂઝી કોનાદ વ
અઝ બંદે અહરૂઝમન બેરહાનાદ.

અર્થ.—ધનસાફ સાહનાર દાદાર સધલાંને હલાલ રાજ
આપે અને હુરેમનનાં ફાંદામાંથી છોડવે.

છઠ્ઠી શિખામણ.*

કુસ્તીને કમર ઊપર વિટાળતાં ત્રણ આંટામાના પહે-
લાની મટલખ એકે:—(૧) હું ખોદાની ખુશનુદી શિવાય
ખીજે કસો વિચાર નહીં રાખવાનો કમરખંદ ખાંધુ
એટલે બલી મનસ્વીનો થાજી. (૨) ધર્મનો રસ્તો દેખા-
ડનાર જની દોસ્ત મેળવુ; જે ધર્મના કામોમાં મને મદદ-
ગાર અને તે શિખવનાર થાય. (૩) ખોદાના હુકો બલી
રીતે પુરા પાડવા સાહે તે સાહેબની ઊત્તમ પેદાયશો
જેહુવી કે માટી, પાણી, પવન, અને આતશ વગેરેને સારી
રીતે સંભાળું, તેઓની અળવણી કરું, તેઓને બલા ઊ-
પ્ચોગમા લાગે, મુરદાલ ચીજોથી તેમણે વેગળાં રાખું અને
તેઓનો નાશ થવા દેજી નહીં; જેથી ખોદાના હુકો પુરા
પાડનાર ગણાઈ ખંને દુન્યામા નચીતાઈ બરેલો રહું.

જૈત. { કસોરા કે અજ પરે પરવરદેગાર
દેલો જન શાવદ રોશના કામગાર.

અર્થ.—જે કોઈનું દીલ અન જન પરવરદેગારના ગુરથી
રોશન અને મુરાદ પામિલું થાય,—

જૈત. { એ હરના દરેસ્તી જોદાઇ કોનદ
{ બપુરમાને હક પારસાઇ કોનદ.

અર્થ.—(તે શખત) દરેક નાલાયક કામોથી દુરી પકડે છે
અને ધર્મના ફરમાન મુજબ પરહેઝગારી કરેછે.

* એ છઠ્ઠી તથા હવે પછે આવતા સાતમી અને આઠમી
શિખામણ તે કુસ્તીના જે ત્રણ આંટા કમર ઊપર વિટાળવામાં
આવેછે તેની મટલખમાં રચાયલી છે. તેમાના દરેક આંટાન માટે
ત્રણ એકરાર તે કુસ્તી વિતાળનારે મનમાં કરવા જોઈએ તે એ કે
કુસ્તીનાં આંટા પ્રમાણે મજબુર ત્રણ ચીજોના દીલમાં એ-
કરાર કરું છું એટલે કબુલ કરું છું.

સાતમી શિખામણ.

કમર ઊપર કુશ્તીનો બીજો આંટો (વિતાળવા) ની મટલબ એ કે:—એવી ધારણાથી કમર ઊપર (કુશ્તીનો બીજો આંટો) વીતાળુંકે (૧) બોલવામાં દાદારે અવ-જ્ઞીદાર (પેદા કરનાર ચોકસાઈના ધણી) ને ખુશાલ કરવા શિવાય બીજું કંઈ ચાહું નહીં એટલે ભલી ગવ-શનીનો થાજ. (૨) જીવનો દોસ્ત પોતાને માટે અ-ખત્યાર કરે, જે ભલી ખુધી આપનાર અને શિખવનાર ઊસ્તાદ હોય. (૩) મારા પોતાના હુકો પુરા પાડું, (તે એવી રીતે કે) પોતાનો દરજ્જો સાચવું; દરેક વેળા કંઈબી બોલવામાં પોતાની આખર અને માન જાળવું; જેઓ કામ અને જગ્યામાં બે ધાસ્તી જોડેતો તેમાંથી વેગલો થવાને યત્ન કરે; ધર્મના ફરમાનોથી ઊલટાં એટલે અણઘટતાં કામો કરે નહીં, જેથી મારો આત્મ પેલી દુન્યાની સખ્તીઓ બેય નહીં; જે કામથી મારી ઈજ્જત, દબદબો અને લાયકીને ઘોકો પુગે તેવાં નીચ કામોમાં માહરે માંથું નાખું નહીં; દરેક વેળા મારી પોતાની જીંદગીનાં સાંધણો (જેવાંકે—સરસામન, કપડાં, ખોરાકી વગેરે)ને પાક તથા સારાં રાખવામાં કોશેશ કરનાર થાજ; કંઈબી રીતે મારાં શરીર અને જનને તુકશાન થવા દેજ નહીં; તથા પોતાની આખર અને મરતબાને હીનું લગાડું નહીં, જેથી હું મારો પોતાનો હક પુરો પાડનાર ગણાઈ તે દયાળુ દાદારને રાજી કરનારો થાજ, તથા પેલી જહાંનમાં તે દાદગર ખોદાવંદની કૃપાથી તેની તથા ફરેસ્તાઓની દરઘાહમાં અને પોતાના જત-બાઈઓના અશો રવાનો આગલ શરમીદો થાજી નહીં.

જૈત. { ચો પરદોખ્તે ગરદદ દેલ અઝ હરબદી
 { બેતાબદ દર પૂરેહુ ઇઅદી.

અર્થ.—જ્યારે દીલમાંથી દરેક બદી ખાલી થાયછે ત્યારે તેમાં ખોદાઈ નુર અમકે છે.

જૈત. { બવદ તા બદેલ બાદે આહરીમની
 { નયાબી દર બેહરે અઝ રૌશની.

અર્થ.—જ્યાં સુધી હૈરેમની (બુરાઈનો) પવન દીલમાં હોયછે, ત્યાં સુધી તેમાં રૌશનીનો ભાગ તું મેળવનાર નથી.

હોઆ.

દાવરે દાદગર હમેગારા અઝ ચાહસારે તીરેહુ નાદાની
 વ આહરેમન પરસ્તી બબોસ્તાને રૌશને પૂરેહી દર રસાનદ
 વ તવાને નાફુકારી બખ્શાદ.

અર્થ.—દાદગર દાવર સઘલાઆને નાદાનીનાં અંધારા કુખમાંથી અને હૈરેમન પરસ્તીમાંથી કાઢી મોહરાઈની રૌશન વાડીમાં પુગાડે તથા બલાં કામો કરવાની શક્તિ આપે.

આંઠમો શિખામણ.

કુશ્તીનો કમર ઊપર ત્રીજે (યાને છેલો) આંટો વિ-
 તાળવાની મટલબ એ છે (તે વિટાળનારે વિચારવું).
 કે—હું (એવી ધારણાથી) કમર ઊપર (એ આંટો
 વિટાળું) બાંધુછું કે—(૧) બલાં કરતુક અને સારી ચાલ-
 ચલણથી ખોદાને રાજી રાખવા શિવાય બીજું કંઈ
 સોધું નહીં એટલે વેહ કુનશને અને વેહ વરજેશને (બલા
 કરતુક અને બલી ચાલચણ)નો થાગો. (૨) દુન્યાનો દોસ્ત,
 જે નેક વિચારોમાં મને મદદગાર અને રસ્તો દેખાડ-

માર હોય તેને હું અખત્યાર કરું, જેથી તે મને આ
દુન્યાનાં બધાં ભુડાં કામોથી વાકેફ કરે. (૩) બીજાઓ-
ના બધા હકો બજા લાગ્યાં (તે એ પ્રમાણે કે) કોઈને
કસી રીતે દુઃખ તથા ઈજા દેવાં નહીં, તેઓના માલ
અને મરતબાને હાંણી પુગાડવા તથા કંઈબી રીતે તેઓનું
ખુદ ઈચ્છવામાં રાજ થાગ્યાં નહીં, કોઈબી વેળા તેઓને
નુકશાની પુગે તેમાં ખુશી મેળવું નહીં, તેઓને તેમની
નબલો હાલતમાં મદદ કરું. તેઓની ઓરતો, બેટીઓ
અને ફરજદોને ખુશી નજરથી જોવાં નહીં, તેઓને બાઈ
અંધુઓ સરખાં ગણું તથા તેઓ સાથે સઘલી રીતે બધી
વર્તણુકથી ચાલું, જેથી પારકાઓની ફરજે પુરી પાડનાર
ગણાયા ઊપરાંત માહરેથી ચઝદાન અને અમશાસપંદે
ખુશાલ રહે.*

જૈત. (જહાંદાર આનરા કે ચારી દેહદ
(બહરદો જહાં કામગારી દેહદ.

અર્થ—દુન્યાનો ઘણી (ખાદા) જે કોઈને મદદ કરેછે તેને
તેની બંને જહાંનની મુરદ મેળવવાનું આપેછે.

જૈત. (અબર મેહરો નીકીશ બંદ મયાન
(કે કસરા એનીકી નઆયદ અયાન.

અર્થ—(તો તેવા શખસને ઘટેછે કે) બીજાઓપર નેકી
અને દયા કરવાની કમર બાંધે કારણકે કોઈને બીજા બનાઈ કરવા-
થી નુકશાની પહોંચતી નથી.

* એ મજકુર ૬, ૭ અને ૮ મી શિખામણને લગતી બીના
જીવો એ. કા. એ. કાંગાવાલા વંદીદાદનાં ૧૮ મી પરગરદના
૩. ૧૦ તથા ૧૮, ૧૯ માં મધે. વળો એ ત્રણ શિખામણોના
બીજી રીતનાં બેદ જીવો શુક માં. લી. હાટરયાએ રચેલી
શુજરાતી “એઝહારે સીઆહતે ઈરાન” ને પાને ૧૩૮ મે.

વળી એ મજ્જુર છેલી ત્રણ શિખામણો બાબે જંદ
અવસ્તામાં લખાયું છે કે ખોદાનો હક હુમતથી, પોતાનો
હક હુખતથી, અને પારકાનો હક હવરેશતથી આપવો
એઈએ. વળી ફરમાનોમાં જણાવે છે કે—એણે દુન્યાની
ભલાઈઓના પાયા આ ત્રણ હક પુરા પાડવામાં છે, માટે
જે કોઈ એ મજ્જુર ત્રણ હક પુરા પાડે તે સર્વે દુઃખ
અને ઈજામાંથી છુટકારો પામે.

જૈત. { કસીરા કે ગરદદ ખરદ રાહુબર
(બદાદો બનીકી શવદ રેહસપર.

અર્થ.—જે કોઈનો ભામીઆ ભલી બુદ્ધી થાય, (અને)
ભલાઈ તથા નેકીપર ચાલનારો બને.

જૈત. { એ બદાદો બેગરદાનદ ઊ રયરા
(કબ આસીબો અબ રંજ ગરદદ રહા.

અર્થ.—(તેને ઘટેછે કે) બુરાઈ કરવાથી પોતાનો ચેહરો ફેરવે
(કારણકે તેમ કરવે) તે સઘલાં દુઃખ અને ઈજાથી છુટે.

જૈત. { બોનો બીએ હરનીકુદા ઇન સે અસ્ત
(એહરચીજ કાન બરશામારો મેહ અસ્ત.

અર્થ.—દરેક ભલાઈનો પાયો અને મૂળ આ ત્રણ (ખોદાના
પોતાના તથા પારકાના હકો પુરા પાડવામાં) છે. (અને એ
ફરજે) જે કંઈ (ખીચું) તું ગણે તેના કરતાં સરસ છે.

નવમી શિખામણ.

કુશ્તી બાંધતો વેળા બીજો આંટો વીટાળી આગલ બે
ગાંઠ વાળવામાં આવે છે. તેમાના પહેલા ગાંઠની મટ-
લખ એ (ગાંઠ વાળનાર એતું વિચારે) કે:—હું માહરા
અંતઃકરણથી જમીન અને આસમાનના પેદાકરનાર

(ખોદા) ની એગાનગી (એકલાપણા) પર એકરાર કર્યું કે તે સાહેબ બેશક અને બેગુમાન એકજ, વગર સાથી-નો, વગર દોસ્ત અને વગર ગરજનો છે; તેના જોવો બીજો કોઈ નથી; તે સાહેબ હંમેશા હોતો, છે, અને રહેશે; તે (ખાલેક) શિવાય સઘલી હસ્તી (પેદાયશો) નાશ થનાર છે; માટે તેજ સાહેબની પરસ્તેશ કરું, અને બીજા કોઈની દરઘાહમાં માહરું સર નમાગું નહીં. (પુ-તપરસ્તી ઇંઠ કસી બીજી ચીજને પુંજું નહીં.)

જૈત. { એ રોશન શવદ જાન એ પ્રેરે અરદ
{ એ રંજે દોગીતી રહાઇ બરદ.

અર્થ.—જો જીવ, અકલની મોહટાઇથી રોશન થાયતો બેજ દુન્યાના સંકટમાંથી છુટકારો મેળવે.

જૈત. { એ ગીતીઓ હરહૂની સરબસર
{ નબીનદ બજોઝ ગૌહરે દાદગર.

અર્થ.—(ત્યારે) આ દુન્યાને અને અવલયી આખર મુઘીની સઘલી ચીજોને ખોદાઈ જાત શિવાય (બીજું કંઈ) જોતો નથી.

જૈત. { ખોદાયા બેઝખશાયશે બીકેનાર
{ રહાંમાન એઅહરીમને નાબકાર.

અર્થ.—ખોદા તાહરી બેહદ બખશેશોએ કરી ખુરા કરતુક-ના અિહરેમનોથી હમાને છોડવ.

જૈત. { એ દીદે દોઇ દીદેમાન કુર દાર
{ રહે દીવ અઝ જાનેમાન દુર દાર.

અર્થ.—(અને) હમારી બે જોવા (એટલે એક ખોદાને નહીં માનવા) ની આપ આંધલી કર (એવો માર્ગ દેખાડ કે તાહરા શિવાય બીજા કોઈને બીજાં નહીં) અને હમારા જીવ-માંથી હેરમની (ખુંડાઇ) ને દુર કર

દસમી શિખામણ.

કુશ્તીનો આગલો ખીજો (છેડો દાખે હાથે નાખી) ગાંઠ વાળવાની મતલબ, એ (ગાંઠ વાળનારે એવો વિચાર કરવો) કે:—હું પાક થઈદાનના પસંદ કીધેલા પેગમબર સત સ્પીતમાં જરથોસ્ત (જેના પવિત્ર રોઆંન પર નેક દોઆ હોજો તે) ની પેગમબરી પર એકરાર કરુંછું; કારણકે તે સાહેબ પેગમબરીને લાયક, (ખોદાની દરબાહમાંથી) પેગામ લાવનારાઓમાંનો સરસ, છુટકારો મેળવનારાઓનો મદદગાર, પનાહ વગરનાઓને પનાહનો આપનાર, તથા ગુમરાહઓને ખરો માર્ગ દેખાડનારછે; તે પસંદ કીધેલા અશો પેગમબર સાહેબના હોકમ પ્રમાણે ચાલવું, તે પાક થઈદાનને રાજી કરવાનું મૂળછે; અને જ્યારે આ મુબારક ધર્મ (ના ફરમાન) ની મદદથી નેક બેહેશતમાં પુગી શકાયછે, તો આ બિત્તમ ધર્મના ફરમાનથી મારે માથું ફેરવવું બેઈએ નહીં, જેથી બંને જહાંનમાં રસ્તગાર થાઉં.

જૈત. { થગાને ખદીરા મહીન સરવરા
{ એ ખોરદે સેતાયંદગી બરતરા.

અર્થ.—આ એકલા પાદશાહ અને સરદારોના સરદાર (તથા) આ સૌથી સરસ સ્તુતીન લાયકના (ખોદા તાલા.)—

જૈત. { રહાનમાન એ ગોમરાહીઓ કાસ્તી
{ બે બખ્શા બમા પ્રરહો રાસ્તી.

અર્થ.—હમાને ગુમરાહી તથા જીકાઈથી છોડવ, અને અમાન મોહટાઈ તથા સચ્ચાઈ બખ્શ.

જૈત. { બરઆઈને બેહ દારમાંન ઓસ્તવાર
{ એમાં દુરકોન દીવે વાઝનેકાર.

અર્થ.—અમાને બજા ધર્મપર મજબુત રાખ અને બિધા કરગુકના દરજેને અમારેથી દુર કર.

જૈત. { મહાદા શવદ ચીરે બરમા ગમાન
કે ગરદદ અમાન તારે તીરે રવાન.

અર્થ.—રખેને અમારી પર જુરા વિચારો ફાવે, કે જેથી અમા-
રો આત્મા કાળાશવાલો અને ગડલો બને.

અગીયારમી શિખામણ.

કુશ્તીનો (ત્રીજો આટો વીટાળી પાછલા બે ગાંઠમાનો
પહેલો થાને) ત્રીજો ગાંઠ વાળવાની મતલબ એ (ગાંઠ
વાળનારે પોતાના દીલમાં એવું વિચારવું) કે:— હું
એવો એકરાર કરું છું કે શ્રેષ્ઠ માઝદીઅસની ધર્મમાં જે
કંઈ કરમાવેલું છે તે સઘણું બેશક બંને દુનીઆને પેદા
કરનાર પાક ખોદાની તરફથી છે, અને સ્તુતીને લાયકનાં
તે કરમાનોને કણુલ કરી તે મુજબ વરત્યાથી રસ્તગારી
મેળવવાના કારણો થાય છે, માટે મને (તે ગાંઠ વા-
ળનારને) લાયક છે કે તે યજ્ઞદાનના હોકામો પર હું
કર્તું જુઝું ગુમાન લાવવાથી વેગળો થાઉં અને હુમેશાં
તે કરમાનો તથા તેના ભેદો પ્રમાણે ચાલું, જેથી
પેદાનો કરનાર (ખોદા) મને પોતાની ભલી બખ્શે-
શથી ના ઊમેદ નહીં કરે.

જૈત. { સેતાયશ સઆયા મહીન મેહતરા
{ એ હરહસ્તો હરબુદની બેહતરા.

અર્થ.—આ સ્તુતીને લાયકના સૌથી મોટા (અને) દરેક
હસ્તીથી ભલા (ખોદા)—

જૈત. { દરે બખ્શેશો ખીશ બરમા મબંદ
{ બ પ્રેરે અરદ દારમાન અરબુમંદ.

અર્થ.—(તું) પોતાની બખ્શેશનું આગળું હમારી પર બંધ ના
કર (અને) અમાને અક્કલની મોહટાઈથી માન પામિલા રાખ.

જૈત. { એ રપ્તારે દીનો એ પુરમાને આન
{ ગમાનરા મદે રાહ જર જાનેમાન.

અર્થ.—ધર્મની ચાલચલણ અને તેના ફરમાનથી (ઊલટું ચાલવાના ખુરા) વિચારને અમારા જાન ઉપર કાવવાના દે.

જૈત. { દર આવારે માનદાર આઘનો કીશ
{ જ રંજો ગોનેહમાન મકોન સીને રીશ.

અર્થ.—અમાને ધર્મ અને દીન પર અતેકાદ ધરાવનાર કર (અને) ઇજા તથા ગુનાહ (ના જખમ) થી હમારી છાતી જખમી ના કર.

બારમી શિખામણ.

કુશ્તીનો ચોથો (એટલે પાછલો બીજો) ગાંઠ વાળવાની મટલબ એ (એ ગાંઠ વાળનારે વિચાર કરવો) કે:—હું એકરાર કરુંછું જે આ ત્રણ પાંચ દહાડાની દુનીઆમાં મારા જાતબાઈઓ જેઓ મારી દોલત, માલ અને ચીજોનો ભાગ મેળવવાને લાયકના છે, તેઓને દરેક રીતે મારેથી બનતી મદદ કરું, તેઓનું બધું ઈચ્છું, તેઓના સંકટો ટાળવામાં સહાય થાઉં અને હુમેશાં તેઓના હુકમાં બલો વિચાર ધરાવી કદીબી તેઓની કંગાલીયત અને ખુરાઈ નહીં ઈચ્છુ તથા તેઓને દુઃખી કરું નહીં; કારણકે અગરજો મારા (બલા) જાત બાઈઓ મારેથી ખુશી રહેતો પાક પરવરદેગાર પોતે પણ ખુશ થઈ મને નેકી બખ્શે.

જૈત. { ખોશા મરદમાને ખેરદ દસ્તયાર
{ કે અંદીશે કરદંદ પાયાને કાર.

અર્થ.—હાપણવાલા માણસો કે જેઓએ (પોતાના) કામોનાં અંતનો વિચાર આગમજથી કીધો તેઓ કેવાં બલા હોયછે.

જૈત. { ચક્રી દાનેએ નેકુદ કાશતંદ
જપાયાન દોસદ દાને જરદાશતંદ.

અર્થ.—(તે બલાં માણસોએ) નેકીનો એક દાણો (આ દુનીઆમાં) રોપયો અને અંતે (પેલી દુન્યામાં) બસો દાણો મેળવ્યા.

જૈત. { નકરદંદ જરજીરદસ્તાન સેતમ
કે રસતંદ એ આઝારો અંદુહઓ ગંમ.

અર્થ.—(તેઓએ પોતાના) હાથ ગીચેનાઓ પર જીલમ કીધો નહોં જેથી દુઃખ અને દલગીરીમાંથી છુટા થયા.

જૈત. { જહાંદાર પાનાએ પીરઝગર
હમરા બનીકી શવદ રાહજર.

અર્થ.—દુનિઆનો ધણી કૃતેહમંદ પાસખાતી કરનાર (ખોદા) સર્વેને નેકીનો માર્ગ દેખાડનાર થાય. *

* આ કેતાબના ખીજ ભાગમાં આવેલી સુદરહની ૯ અને ત્રીજા ભાગ માંહેલી કુસ્તીની ૧૨ શિખામણો મલી એફંદર ૨૧ શિખામણો તે અશો જરથોસ્ત સાહેબના બાવેલા ૨૧ ગુસ્કની સાદી આપેછે.

ભાગ ચોથો.

અશો જરથોસ્ત સાહેજની લાવેલી

છ ચીજોનો ભેદ.

રવાનશાદ “દકીકી” નામના કવિ તથા ખુશ રવાન કવિઓનો ઇસ્તાદ “ફીરદોસી” શાહનામાં મધે જે લખી ગયાછે તે પુરતું ખરું અને રાસ્ત છે. કે:—

જૈત. {અયઝદાન કે હરગેઝ નઝીનદ જેહરત
{હરાન્કુ નદારદ રહે અરદોહરત.

અર્થ.—ખોદાના કસમ ખાઈ કહું છું કે જે કોઈ જરથોસ્તી-ધર્મ ધરાવે નહીં તે કદાચી મેહશ્ત ખય (પામે) નહીં.

યઝદાનની સૌથી સરસ બક્ષેશ જે બુધી છે, તે વડે સીફ થાય છે કે:—માણસની જાનદારોમાંનું એક જાનદાર છે, તેટલા માટે દરેક જમાનાનાં અકલમંદ અને દાનાઓ, માણસને “ઝંદે ગુયા” (વાચાવાળો જાન ધરાવનાર) લખી ગયા છે, તથા જણાવી ગયા છે કે બીજા જાનદારો પર મનુષ્યની સરસાઈ કયારે ગણાય, કે જ્યારે તે ડહાપણ શિખે અને હુનર મેળવવામાં સંકટ ખેચે; કારણકે દાનાઈ અને હુનરને શિખવવા તથા જાહેર કરવા વગરગરજના દાદારની તરફથી પસંદ પડેલા અગણીત યેગમખરો જાહેર થઈને ધરતી તથા જમાનાને અનુસરતા કાયદાઓ અને ફરમાનો રચી ગયા છે, જેવો કે—પેગામખરોનો વડો વખશુરે વખશુરાન રાત અશો સપંતમાન જરથોસ્ત. (જેની ઊપર જાનને પેદાના કરનાર પાક યઝદાનની તરફથી હર પળે હજારો આફરીન હોજો.) તે સાહેબ પાકદાદારની દરબાહમાંથી દુન્યામાં જાહેર

ચતી વેળા પોતાની સાથે છ ચીજો લાવ્યા હતા, જે ચી-
જોને બુધ્ધીની આંખે જોઈએતો તેમાંથી હ્રમદા બેદ,
મતલબ અને શિખામણો ઊત્પન્ન થઈ લોકોને સગવડ
મેળવવાનું યુક્ત કરમાન થાયછે.

પેહલો.—તે નામીયા પેગમબર સાહેબ પોતાના
હાથમાં એક નુરમંદ આતશ* ધરાવતા હતા જે હંમેશાં
વગર લાકડાંએ સળગેલો રેહતો અને તે નુરવાંલા આતશથી
કોઈને પોતાનો હાથ બલવાની ધાસતી હતી નહીં, તે આત-
શને તે સાહેબે એક ગુંબજમાં બંદાઓને નેમાજ કરવાની
જગ્યા (કેબલા) તરીકે થેડવ્યો. તે આતશ પરથી

* એ આતશને “મેહરબોરઝીન” કહેતા હતા જે બાબે
મરહુમ શીરદોસી શાહનામાં મધે જણાવે છે કે:—

જેત. { પસ આઝાદે ગોશતારપ જરશેદ બગ્યાહ
પુરેસતાદ હરસુ બકેશવર સપાહ
પરાકંદ ગેરદે જહાન મુબેદાન
નહાદ અઝ બરે આઝરાન ગોમબદાન
નખોસ્ત આઝરે મેહરબોરઝીન નહાદ
બ કેશવર નેગર તા ચે આઘન નહાદ
કે આન મેહરબોરઝીન અબીદુદ બુદ
મોનવર ને અઝ હીઓમો ઊદ બુદ

અર્થ.—પછે વગર એબનો ગોશતારપ તખ્તપર બેયો અને
ફરેક બાજુના દેશોમાં લશ્કરો મોકળ્યાં (અને) દુન્યાતી આજુ
બાજુ માબેદોને વીખરી નાખી આતશો ઊપર ચુમખજો
બંધાવ્યા. પેહલો મેહરબોરઝીન નામનો આતશ (આતશ-
મેહરામ બંધાવ્યું) થેડવ્યો, તું જો કે દેશમાં કેવો બલો ધર્મ પાંચર-
યો તે મેહરબોરઝીનનો આતશ, વગર ધુમાડાનો તથા વગર
કાઠી અને અગરે, નુરમંદ હતો.

બાપજીતી મતલબ એ કે:—જે કોઈ આ બલો ધર્મ ધરાવે તેને ઘટેછે કે ચઝદાનના ફરમાન મૂજબ બલી મનશની, ગવશની અને કુનશની રાખે, જેથી તેનું અંતઃકરણ (તે અળકાત મંદ આતશની માફક) ખોદાના નુરથી તેજવાળું અને લોકોને ઈજ નહીં દેનારૂં થાય કે તેથી પોતે કાયદાબરેલો બને અને ખીજાઓ તેનાથી દુઃખ અને ઈજ વગરના થાય તથા અંતે શરીરને તજતી વેળા તેનું રોઆન રોશન ગુરૂથ માનમાં બેઠક મેળવે.

જૈત. { રવાના એ આલુદગી પાકદાર
{ બરીન કીશે પાકીએ શાવ રેહસપાર.

અર્થ.—તું પોતાના રોઆનને ખરાઈના બિજાણથી દુર રાખ અને આ પવિત્ર ધર્મ પર ચાલનારો થા.

જૈત. { મનરનો ગવરનો કુનરને નેકું
{ પૂરંગે રવાન બાશદો આબેઉ.

અર્થ.—બલી મનશની ગવશની અને કુનશની તે તે (માણસના શરીર) ની આપર અને (તેના) રવાનની રાશની હોયછે. (એટલે જેક મનશની ગવશની અને કુનશનીએ ચાલવાથી આ દુન્યામાં આપર અને પેલી જહાનમાં ગુરવાળી, જગ્યા યાને બેહસ્ત મેળવે છે.

ખીજી.—સરવના* ઝાડનું તોખમ હતું તેને (તે સાહેબે) ઈરાણ શેહર જેને હાલે નશાપુર કહેછે ત્યાં

* એ બાબે મરહુમ “રજકુલીખાન લલાખાશી” પોતાની “અંજુમન આરાએ હોશંગ” નામની ફરહંગમાં જણાવેછે કે જરથોસ્તીઓનો પેગામબર શત જરથોસ્તે સરવના બે ઝાડ સુબ ચોગડીએ બે જગ્યાએ રાખ્યાં હતાં. એક તો (ઈરાણ શેહર જેને હાલે નશાપુર) કાશમર મધ્ય અને ખીજું “ગુસ”

ઈનશાફેલાવનાર શેહનશાહ ગોશતાસ્પની દરબાર આગલ રોપયું, પછે યજ્ઞદાનના કરમાનથી દુક મુદતમાં તે સીધા સરવના ઝાડે પોતાનું સર ઊંચાઈમાં વધારયું અને તે એટલું બધુંતો ખીલયું કે હાલ સુધી કોઈએ તેવું (મોહદું ઝાડ) જોયું હશે નહીં, બલકે હવે પછીબી કોઈના જોવામાં આવશે નહીં. તે ઝાડને ઘણાજ ડાળપાંખડા હોવાને લીધે “સરવે કશો મર” (કશ=ખેંચાયલું તથા ઘણાજ ‘આરાશાન’) પ્રગણાના “ફારમજ” જીલ્લા મધ્ય. તે જો ઝાડો દુક મુદતમાં એટલાં બધાં ઊંચાં, જડાં અને ડાળીવાલાં થયાં હતાં કે જોનારાઓને અત્યંત અચ્ચરતી ઊપજતી હતી. ઘણી જાતના સંખ્યાબંધ પક્ષીઓ તે ઝાડની ડાળીપર માખા ધરાવતાં હતાં. જ્યારે તે (કાશમરના) સરવની વખાણ બીલીફ “મોતવકલે અપાસી” ની મીજલસમાં કરવામાં આવી ત્યારે તે બીલીફ જે “સામરા” મધિના “જઅફરીએ” ગામડામાં “સરમનરાએ” નામની ઈમારત બંધાવતો, તે ઈમારત આગલ રોપવા તે મજકુર ઝાડ ત્યાંથી કપાતી “બગદાદ” માં મંગાવવાની ધારણા કીધી; પછે તે તરફના હાકમ “તાહેર ખીન અબદોલા ખીન તાહેરે ઝોલયમની” ની ઉપર હુકમ લખી મોકળયો, કે તે ઝાડને કાપી ગાડાંઓમાં મુકી તથા તેની ડાળોઓ નમડાના કપડાંમાં વીટાળી ઊઠો પર લાધી બગદાદ મોકળાવે. તે કરમાન બાબે ત્યાંના જરથોસ્તીઓને ખબર પડવાથી મજકુર તાહેરને ૫૦ હજાર સોનાના દેરમ આપવા કહ્યા, કે તે સરવ જોનીપર જરથોસ્ત સાહેબની મોહંટાઈના શબ્દો જાહેર હતા તેને કાપે નહીં (તેમ કરવા તે “તાહેર” પોતે રાજી થતો) પણ તેના બાપ અબદોલાએ કબુલ નહીં કરી તે ઝાડ કાપવાનો હાકમ કીધો. “તારીએ જહાનનમા” ના રચનારના લખ્યા મુજબ જ્યારથી તે ઝાડ રોપાયું ત્યારથી તે કપાયું ત્યાર સુધી ૧૪૫૦ વરસ બીતી ગયાં હતાં. તે ઝાડનું થડ ૩૪ અરશ ઘે-

દાંખળાંવાણુ અને મર=વધુ અથવા પુશકળ મુળયાંવાણું) કહેતા હતાં, અને તેના દરેક પાદડાંના રેસાઓ એકબીજા સાથે વીટળાઈ જવાથી એવું લખાણ (થઈ રહેલું) વંચાતુ હતું કે “શત જરથોશ્તનો ધર્મ બેશક ખોદાની તરફનો છે. તે આડની મતલબ એકે:—જે કોઈ આ પસંદ પડતા ધર્મમાં રહે (અને તેના કરમાનો કબુલ કરી તે મુજબ ચાલેતો) તે શખસ તે સરવની માફક હમેશાં પુરા અને ખીલતો બને. તેના દીલમાં દયા અને ઈનસાફતુ બીજ રોપાય કે જેથી તેનું બધું નામ બરકરાર રહે-

જૈત. { એ બેન્હી દરીન કીશે પ્રરખોદે પાય
{ શવી સલઓ શાબાદ દર દો મરાય.

અર્થ.—જો આ નામીયા ધર્મમાં તું દગલું મુકે (અને તેના કુસ્માન પરમાણુ ચાલે) તો મેઝિ દુન્યામાં ખીલતો અને ખુશાલ થાશ.

રાવાણુ હતું. તેના છાયડાં તળે ૧૦ હજારથી વધુ ગાય ગોસપંદે આરામ લેતાં હતાં. જ્યારે તે આડ કપાઈને પડ્યું ત્યારે તે પર-મણાની ધરતી કુંજ તથા ધણાએક પાણીના ઝરાના મુખાને ગુકસાનીઓ પુગી અને તેનાં દાખાંઓ ઊપરથી એટલા બધાં અમણીત પક્ષીઓ ઊડ્યાં કે જેઓથી હવા કાલી થઈ ગઈ. તે વેલા તેઓ જત જતનાં પોકારો તથા રૂડનો કરતાં હતાં..... તે આડના દાખાંઓને એક હજાર ઊંઠપર લાંબીઓ હતાં. તેને બગદાદ મુઘી લાવતાં ૫ લાખ સોનાના દેરમ ખરચાયા હતા. તે આડ બગદાદથી “જઅફરીએ” કે જ્યાં તે ખલીફ હતો ત્યાં મુગવાને એક મંજલ બાકી રહી હતી, તેવામાં મજકુર ધીક્કાર ભરેલા ખલીફને તેના ગોલાઓએ મારી નાખી કટકે કટકે કીધા તેથી તે ખલીફ અંતે તે આડ જેવા પામ્યો નહીં... વખતે એ આડની વખાણ જુઓ. શાહનામા મધે મેહનશાહ ગોશતા-રપના દાસ્તાનમાં “આઝર મેહરબોરગ્રીન” ની ખીના પછે.

ત્રીજી—તે અથો જરથોસ્ત સાહેબ પોતાના હાથમાં ધરવાની (નવગરે ચાને નવ માંઠવાલી) લાકડી ધરાવતા હતા; જેનો ઊપલો બામ પોહલો અને નીચલો સાંકડો હતો. તે સાહેબ ચાલતી વેલા પછ પોતાના હાથમાં રાખતા હતા, તે ઊપરથી બેદી મતલબ એ છે કે:—(તે લાકડીના નીચલા છેડાની માફક,) આ નીચલી દુન્યા મહાની તથા સાંકડી, તથા (તેના ઊપલા છેડાની માફક) ઊપલી દુનીઆ બોહોળી અને મોટી હોયછે, મોટે આ બલો ધર્મ કે જે છુટકારો મેળવવાનો ખુલ્લો રસ્તો છે તેમાં જે કોઈ પોતાના પમલાં લંબાવે તેને ઘટેછે કે—(તે લાકડીનાં ટેકા ચાને આધારની માફક) એ ધર્મના કરમાન મુજબ ચાલે, તે કરમાનોને પોતાના બોમીઆ (અથવા અધી રીતે ટેકો આપનાર) તરફે ગણે, દરેક નુકસાન-કારક અને નાલાયક રસતાઓથી વેગળા થઈ એ બધી કીનની પનાહ ધરે, અને તેની મદદથી સીધો રસ્તો પકડે તથા દરેક બાબતમાં મધ્યમપણુ જળવે, જેથી સઘલી તરફથી પુગતી પુરાઈઓથી વેગલો રહે.

જૈત. { એા જરકોશે ઇનદીન શાવી રેહસપાર
જે રંજે દોગીતી શાવી રસ્તગાર.

અર્થ.—જે તું આ ધર્મની રીત પ્રમાણે ચાલેતો અને દુન્યાના, દુઃખમાંથી છુટકારો પામે.

જૈત. { કસીરા કે ગરદદ ખરદ પીશવા
બેપરહીઝદ અઝ આઓ કીનો હવા.

અર્થ.—જે કોઈનો અક્કલ બોમીઆ થાયછે તે સખસ લાભ લાલચ અને કીનાથી દુરી પકડે છે.

ચોથી.—જંદ અવસતાના એકવીસ નુસકો* હતા.

* એ એકવીસ નુસકાનાં નામો આ પ્રમાણે છે:—૧—સે-

જેમાં બને દુન્યાની દાનાઈ અને હુન્નરો લખેલા હતા તે-
ની મતલબ એ છે કે:—મનૂષ્યને તેઓના ડહાપણ અને
જુધીને લીધે જનવરોપર સરસાઈ હોયછે. અંતે દાના
માણસ પોતાના ડહાપણથીજ છુટકારો મેળવી શકેછે
તથા નાદાન અંતે જનવરોની માફક દલગીરીમાં ગેરફતાર
હોયછે તો દરેક જરથોશ્તીઓને ઘટેછે કે (દાનાઈ તથા
જ્ઞાન મેળવવા સાફ) પ્રથમ પોતાના દેશની આણુ બાષા,
પછે ધર્મની જુબાન અને છેલ્લે પોતાની બીયર રાજ્ય
કર્તા પાદશાહની બાષા શિખે, જેથી પોતાના શરીર અને
આત્મા સખંધી કામોમાં કંઈબી રીતની અડચણો નડે નહીં.

જૈત. } એ દાનેશ રવાનો તન આબાદદાર
} બપૂરે ખેરદ ખીશરા શાદદાર.

અર્થ.—જુદ્દીથી તાહરા શરીર અને જીવને બરપુર
તથા અક્કલની મોટાઈથી પોતાને ખુશાલ રાખ.

જૈત. } બહીન બક્ષેશ આમદ એ દાના અદીવ
} કુઆન જાન રહા ગરદદ અઅ બંદે દીવ.

અર્થ.—એ (જુદ્દીની) સૌથી સરસ બખ્શિશ આદાથી
આવીછે (આપણને મળીછે) કે જેનાથી (આપણે) જીવ દેવ
(બ્રહ્મા) ના કાંદામાંથી છુટેછે.

તુદયસ્ત. ૨—સતુદગર. ૩—વહીસ્ત માયર. ૪—બધ. ૫—
દામદાત. ૬—નાદુર. ૭—પાયેમ. ૮—રતુસતાર્ધદ. ૯—બુરશ
૧૦—કશશ રૂબ. ૧૧—વીશતાસ્પ. ૧૨—મીદરશત. ૧૩—
સફંદ. ૧૪—જરસ્ત. ૧૫—બગાન યસ્ત. ૧૬—તીઆરમ.
૧૭—હૂસ્પરમ. ૧૮—દામ સરોબ. ૧૯—હૂસ કરમ. ૨૦—
વંદીદાદ. ૨૧—હાદુખત. વળી યથા અહુ વેરીઓના ૨૧ શ
બંદો છુટા પાડી તે શબ્દોને તુસકના નામો ગણેલાં છે. વધુ
ખીના જીવો શેહનશાહ હોરાંગવાલી જાવીદાને ખેરદને
પાને હુતી નોટ.

પાંચમી.—તે નામીયા પેગમબર અશો જરથોશ્ત્ર સાહેબને પાક દાદારે સરોશી સરપાવ બખ્શયો હતો* જેને સોદરેહ† કેહતા હતા. (તે બાબે તે સાહેબે) એવું કરમાવ્યું કે સઘલા બલી દીનનાઓએ સાત વર્ષ અને ત્રણ માસની વય પછે ‡ (ધર્મના કરમાન પ્રમાણે ઘટતી ક્રિયા કરી) તે હમેશાં હૃદયી સુધી શરીર પર (પરથમ) પહેરી રાખવો કારણ કે તેની અંદર લાયક શિખામણો સમાયલી છે. તે સુદરેહની મતલબ એછે કે :—જે મી-સાણે પાદશાહના લશકરી સરદારો લડાઈનું બખતર પહેરી તેની મદદથી દેશના દુશ્મનો, ઠગારાઓ અને છુટારાઓ સાથે લડવાની કોશિશ કરેછે તેમ દરેક જરથોશ્તીઓનેબી ઘટેછેકે માઝદીઅસની ધર્મના કરમાન મુજબ સુદરેહ કે જે ધર્મનું બખતરછે તે હમેશાં પેહરી તેની મદદથી હરેમનો, ઠગારાઓ વગેરેની ઊપર તે ફાવે ; જુરી મનશની, ગવશની અને કુનરનીને તજે, તથા લોભ, લાલચના દેવને પોતાના શરીરમાંથી હાંકી કાઢે.... જે કોઈ શરીર પર સુદરેહ ધરાવી તેમાં સમાયલા બેદોને શિખી તે મુજબ ચાલેતો બેશક તેની ઊપર બદકારોના મકરો ફાવે નહીં, તથા જહુગરો અને પલીદ લોકો તેનાથી દુર થાય.

બૈત. { ચેદારી બતન સોદરેહ બચ્ચાઇનો રાહ
{ શાવદ દીવે બદખાહ અઝમ્યાન તબાહ.

અર્થ.—જે ધર્મગીત મુજબ તું તાહરા શરીર પર સુદરેહ શખેતો તેથી બુદ્ધિ ધ્વજનાર દેવ નાશ થાય.

* અર્થાત્ એમ નહીં સમજવું કે એ સુદરેહ પોશીનો રેવાજ એજ સાહેબના જમાનામાં થયો હતો.

† એ નવ કતકાના સુદરેહનો ચીતાર જીવો ફારસી રૈસા-લાના પુકાંપર. †

‡ વધુ ખીના જીવો એજ રૈસાલાને પાને ૧—૨ મધે.

છઠી.—તે નામીયા પેગમખર સાહેબ સુદરેહની જિ-
યર એક કમરબંધ બાંધી રાખતા હતા જેને કુશ્તી કહીએ
છીએ. તેની મુરાદ એછેકે:—જેમ પાદશાહના લશ્કરી
સરદારો બખતર જિયર કમરબંધ બાંધેછે અથવા ખી-
દમતગારો જે પોતાના શેઠની ખીદમત બજવવાની
નીશાનમાં પોતાની કમર બાંધી રાખેછે, તેમ જરથોશ્તી-
ઓનેખી ઘટેછેકે સુદરેહ જે બલા ધર્મતું બખતરછે તેની
જિયર કુશ્તી કે જે ખુશાલીનો કમર પતોછે તેને બાંધી
હુમેશાં બલી મનશ્ની, ગવશ્ની અને કુનશ્નીનો થાય અને
(તે કુશ્તીમાં સમાયલી જિમદા શિખામણો મુજબ ચાલ-
વાથી) પોતાના તથા પોતાના કબીલાના ખુરા સ્વભાવો-
ને દુર કરી યજ્ઞદાનની બંદગી કરવામાં કંમર બાંધેલી
રાખે.

જૈત. { કમર દરરહે બંદગી બસ્તેદાર
{ દેલે દીવો દોરવંદરા અસ્તેદાર.

અર્થ.—બંદગી કરવા સાથે તાહરી કંમર બાંધેલી રાખ,
(અને) દેવ (ખુરાલોકો) તથા દુરવંદો (અધર્મી) નાં દેલ
પ્રટેલાં રાખ.

પ્રારસી દોઆ.

ખોદાવંદ હુમેગારા ચરાગે રેહનમા પ્રારારાહદારદ વ
અપૂરે ખીશ બરસ્તગારી રસાનદ વ અઝ ગોમરાહી વ
દામે અહરીમન બેરહાનદ.

અર્થ.—ખોદા સખલાખ્તની આગલ રહેનમાઇનો ચેરામ
ધરાવે અને પોતાની માહદાર્થી (સર્વે રીતના) છુટકારામાં
ખુગાડી ગુમરાહી તથા હેરેમનના કાંડામાંથી છોડવે.

ભાગ પાંચમો.

જરથોસ્તી ધર્મમાં પ્રમાણેલી બંદગી કરવાની
રીત તથા પ્રમાનો.*

પેહલું.—(જરથોસ્તી) ધર્મમાં બંદગી કરવાનું
કરમાન છે પણ તે બંદગી સાથે પવિત્રાઈ (તથા અ-
શોઈ) ધરાવવી જોઈએ, પાકી વગર બંદગી દરૂસ્ત
અણાતી નથી. તે પવિત્રાઈ બે રીતની છે, અંદરની
અશોઈ, તે દરેક રીતના જુરા વિચારો પોતાના દી-
લમાંથી કાઢી નાખવા; બાહ્યરની પવિત્રાઈ, તે વગર
અલીચીના સાફ તથા ધોયલાં કપડાં પેહરવાં, દરેક
નજસાત પોહોચતી વેલા શરીર ધોવું અને પાડયાબ
કરવાનું છે. જેમકે અવસ્તામાં (અશેમ વોહુનો)
પેહલો શબ્દ જે અશેમ છે તે અશોઈને માટે છે. શરીરની
પવિત્રાઈ કેટલીક રીતની છે. પેહલો—આ બલા ધર્મપર
આલનારા સઘલા (જરથોસ્તી) એને ઘટે છે કે એક
વેલા (યાને) ૧૫ મે વરસે બરસનુમ લેવું, તેમજ
ધર્મની ક્રિયા કરનારા મોખેદોએબી ૧૫ મે વર્ષે લીધા
પછેબી દર ૩ વર્ષે બરસનુમ લેવું. બીજી—નોહોન નાહવું
—તે એક ચોકસ ક્રિયાથી નાહવાનું છે તે (જેમ બીજી

* એ કરમાનો તથા બંદગીની રીત એ ફારસી રૈસાલા
લખનારે શત આદરખાદે મારૈસ્પંદની ચોપડી પરથી દસ્તુર
અરદેશીરે હુરઆદે રચેલી ‘આર્ધન શીદ’ નામની કેતાબ પરથી લીધું
છે. ફારસી રૈસાલા લખનારે પોતાની તરફથી આપેલી લંખાન
ખીના જુવો ફારસી રૈસાલામાં. તે ખીનાને ગુજરાતી તરજુ-
મા કરવાને લાયક નહીં ધારવે મુઝી દીધી છે.

ઘટતી વેલા તેમજ) દર વરસના ફરવરદેગાનના દસ દહાડાની સરખાતમાં દસ્તુર (અથવા મોખેદ) ની મદદથી (ક્રિયા મુજબ) નીરંગ પીંઈ શરીર ધોય. ત્રીજી—આંગ ધોઈને સાફ રાખવું. શરીરને ધોયા પછે જે કસી રીતની પલીદી નહી પુગેતો ત્રણ દહાડે જરૂર નાહવાની અગત્ય છે, પણ જે ત્રણ દોવસની અંદર તેના શરીર પર કસી નાપાકી પોહાંએ તો તેની પવિત્રાઈ તુટી જાયછે માટે તે વેલા કરી નાહાયું જરૂરનું છે. જે નજીસાઈ શરીરની પવિત્રાઈને દુર કરેછે, તેએકે—હજમત કરાવવી, નખ લેવાં, લોહી કઢાવવું, ધાતવું જવું, ખુલ્લાં મુરદાં (તથા લાશ) જેવાં, રવાનની પાછલ (અવલ મંજલ પુગાડવા) જવું તથા નસાની ચીજોને હાથ લગાડવો (ઈં). ચોથી—સીસુર નાહવાનું છે; પણ તેમાત્ર (રીમની પુગેલી) લાસ ધોનાર, ગેહાન લેઈ જનાર, લાશ (અથવા તેના કોઈબી ભાગ) ને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ મુકનાર, (રીમન વાલી) લાશને મુકેલી જગ્યાને ધોનાર, તથા મુવેલાં બાળકને જનમ આપનાર ઓરત (વગેરે) ને નાહવા સિવાય બીજા કોઈને સીસુર નાહવાની જરૂર નથી.

બીજી.—જાપર કહ્યા મુજબ દરેક જરથોસ્તીએ શરીરની પવિત્રાઈ ધરાવયા પછે પાડયાબ (તે કુશ્તી કરી બંદગી કરવા હાથ મોઢું ધોઈ રાખવું) ધરાવવું જોઈએ. જે વેળા બંદગી કરવા ચાહે ત્યારે જે ચીજોથી પાડયાબને તુટવાના કારણો થાય તે નાપાકીઓ પુગ્યા વગર પાડયાબ કીધેલા હોવા જોઈએ; અગરજો બંદગીનો વખત પુગવા આગમચ તેવું તુટવું થાયતો બંદગી

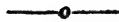
કરતી વેલા ફરી હાથ મોઢું ધોવું. એ પાડયાબને તુટવા-
નાં કારણો આ છે—જઘાડે પગે ચાલવું, માથું જઘાડું
કરવું, ગાળો દેવી, આલું પીવું, વા તથા લોહીનું નીકળવું,
બાલ તુટવો, નખની કચ પડવી તથા કંઈબી નસાવું
દબાવું અને જઘાડું, ઈત્યાદી.

ત્રીજી.—પાડયાબ કરવાની રીત એ છે કે:—પ્રથમ
ખશનઝોથર અહુરહે મઝદાતુ અશોમ વોહુ
પઢતાં એહરને બધી તરફથી ત્રણ વેલા ધોઈ પછે હાથને
કોણી સુધી તથા પગને ધુંટી સુધી ત્રણ વેલા ધોઈ (મોઢું
વગેરે બરોબર નુછી) **કેમના મઝદા** પઢી કુશતી છોરે.
અગરજો નાહાવા બેસતી વેલાએ શરીરપરથી કુશતી
છોરે ત્યારે સરોશબાજની સજ્જાતથી તે (કેમના મઝ-
દાની) **અશહે નેમસચા** સુધી પઢી કુશતી છોડવી, અને
પછે શરીર ધોઈ પાક કરી કપડાં પેહરી (કુશતી બાંધ-
પર નાંખી) બાકીની સરોશબાજ પુરી પઢી ફરમાન
મુજબ કુશતીના અવસ્તા પઢતાં કુશતી બાંધવી, તથા
તે વેલા સુદરેહ કુશતીની બેદ બરેલી શિખામણો* ખોતાના
મનમાં યાદ કરવી. આ મુજબ પાડયાબ કુશતી કીધા
પછે બંદગી કરવામાં ચુંતાવું.

ચોથું.—બંદગી કરતી વેલા જીલું રેહવાની રીત
એ છે કે:—ખોતાનો દાબો હાથ જમના પાંસરા તરફ અને
જમનો હાથ દાબા ખભાં તરફ કરી અદબ વાલવી તથા
બન્ને પગ સાથે સરખા રાખવા. સહવારના જિગમણ
દીશા તરફ, બપોરના દક્ષિણ, (તથા સૂર્ય બણી) પા-
છલા પોહોરે આયમણદીશા તથા રાતનાં ચંદ,

* જુવા ઝિજ કેતાબના જ.ગ ખીન અને ત્રીજા.

વારા અથવા રોશન ચેરામ તરફ મોઢું કરી જી-
 બા રેહવું. બંદગી કરતાં* (અવસ્તામાં જ્યાં
 ફરેશતાઓ તથા બલી ચીજોના નામ આવે ત્યાં)
 ‘કુરનેશ’ એટલે પોતાની હડપચી છાતીએ લામે તેમ સર
 નમાવવું, (જ્યાં ખોદાના કોઈબી નામો આવે ત્યાં)
 ફરતની એટલે પોતાની કમરથી વાંકું વળવું, (બંદગી કરી
 રહ્યા પછે ખાલેકની દરઘાહમાં સર્વે રીતે પોતાને હલકો
 મણવા સાઈ) ખાકસારો એટલે ગુથણીએ બેસી પોતાનું
 કપાળ જમીન પર લગાડવું તથા તે વેલા પોતાના બે હાથ
 માંધાની બેજી બાજુએ છુટા ચતા જમીન પર મુકવા,
 અને (દોઆ નામસેતાયશને, તંદરોસ્તી તથા તેવી બીજી
 દોઆ બણતી વેલા) ‘સમીઝ’ એટલે પોતાના બે હાથ
 એહરા સામે ખુલ્લા ધરવા. ધર્મના કરમાન પ્રમાણે દર-
 રોજ ૬ વખત યાને પાંચ ગેહ તથા ખામદાદે હોશખા-
 મની બંદગી કરવી જોઈએ, પણ આખાન મહીનાની સરૂ-
 આતથી તે વહીરોતોઈસ્ત ગાયા સુધી બપોરની વખતે
 રપીંથવન ગેહ બણવાને બદલે બીજી હાવન પઢવામાં
 આવેછે.†

* દરેક ગેહમાં કયા કયા અવસ્તા પઢવા જોઈએ તે બાબે
 જીવો એજ કેતાબને પાને ૩૦ મે.

† એ પછે કેટલાએક અવસ્તાઓ છે તે અત્રે લીધા નથી.

સમાપ્ત નામું.

પ્રારસી જૈતો.

- ૧ { બયારીએ દાદારે બીચુનો ચંદ
{ બપાયાન શોદ ઇન નામેએ દેલ પસંદ.
- ૨ { પોર અંચ પંદો અંદર્જે દીને બહી
{ ખોજસ્તે સખોનહાએ બા પ્રસહી.
- ૩ { રવેશહાએ નીકુ ચો રોજશાન ગોહર
{ પ્રાચંદેએ દાનેશો હુશો પર.
- ૪ { સખોનહાએ ચઝદાનો પરમાને દીન
{ રવેશહાએ બોઝીદિહો દેલનશાન.
- ૫ { ઝદાચંદેએ તીરગી અંચ દરન
{ રવાંરા બસુચે ખોદા રેહનમુન.
- ૬ { સેપાસો સેતાયશ બરન અંચ શોમર
{ બદરધાહો દાદારે પીરઝગર.
- ૭ { ખોદાવંદે બખ્શંદેએ કારસાઝ
{ બરી ગોહરેશ અંચ કમીઓ નયાઝ.
- ૮ { કે ઇન નાતવાનરા તવાન દોદો હુશ
{ એ મેહરેશ મરા ચાર આમદ સરશ.
- ૯ { મરીન નામેરા આવરીદમ બપાય
{ કે માનદ એમન યાદગારી બળય.
- ૧૦ { કસીરા કે દાનેશ બવદ દર નહાદ
{ નયારદ શોદન બરરહી બોઝ બદાદ.
- ૧૧ { એ દાનેશવરાને ખરદ દસ્તયાર
{ બોઝગીને પ્રજાનેઓ નામદાર.
- ૧૨ { કે ઇન સોસ્ત ગોપ્તારરા બે-ગરંદ
{ એ સોસ્તીઓ બદહાએ આન બોઝરંદ.
- ૧૩ { ઓમીદમ સમીઝ અસ્ત અંચ મેહરેશાન
{ અગરએ નબાશમ સઝાવારે આન.

૧૪ { એ તારીએ યજ્ઞગેરદે બા પ્રરેહી
{ કેતાબીસ્ત એ અંદર્જે દીને બહી.

અર્થ.—(૧) આકાર અને દેખાવ વગરના દાદારની મદદથી આ દીલપસંદ નામુ પુરું થયું. (૨) [જેની અંદર] આ બત્રી દીનને લગતી શિખામણુ અને નસીહતોથી ભરપુર, મોહટાઈ સાથના મુબારક શબ્દો, (૩) ચલકતા ઝવેહરના જેહવી દાનાઈ, બુદ્ધી તથા મોહટાઈને વધારનારી બત્રી ત્રીતાઓ, (૪) યજ્ઞદાનના ફરમાનો અને ધર્મના હુકમો, દીલને પસંદ પડતાં તથા અસરકારક કાયદાઓ, (૫) [જે અંતકરણ] માંથી કાલાશને સાફ કરનાર તથા જીવને ખોદા તરફ રસ્તો દેખાડનાર છે, [તે સમ્બલાં સમાયલાં છે.] (૬) કૃતેહમંદ દાદારની દરબા-હમાં અગણીત શુકરાના અને બંદગી [હોજો] (૭) કામને પાર પાડનાર અને બજશનાર ખોદાવંદ જેની જાત ગરજ અને કમતરપણાથી વેગલી છે, (૮) [તે સાહેબે] આ નાતવાનને શક્તિ અને બુદ્ધી આપી (અને તેની) મેહરબાનીથી સરોશ ઈજ્દ માહરો મદદગાર થયો, (૯) [જેથી] મેં આ નામાને રચ્યું કે માહરી યાદગારી બરકરાર રહે. (૧૦) જે કોઈના શરીરમાં ડહાપણ હોયછે તે ઈનસાફ વગેરે કોઈપણ રસતે જતો નથી (૧૧) બુદ્ધીવાન દાનાઓથી અને નામીઆ મોહટાઈ પામેલા વડાઓથી (૧૨) [ઊમેદ રાખુછું કે અગરજો તેઓ] આક્રમીના લખાણને જોયતો તેની ખામી અને ભુલો માફ કરે; (૧૩) જો કે હું દોઆ મેજવવાને લાયકનો નથી તોપણ તેઓની મેહરબાનીથી દોઆ (મેજવવા) ની ઊમેદ ધરાઈછું. (૧૪) મોહટાઈ ભરેલી યજ્ઞગેરદની તારીખના ૧૨૪૩ મે વરસે બત્રી દીનને લગતી શિખામણોની કેતાબ રચી છે. (કેતા-બીસ્ત એ દર્જે દીને બહીઅં એ મીસરાના ફારસી અબજબદ, હવઝની ગણત્રી પ્રમાણે આંકડાંમાં ગોથતી સરવાલો કરવાથી જુમલે મજકુર ૧૨૪૩ થાયછે).

આ ઓપડી આગમચથી ખરીદ કરનારા ગૃહસ્થોના
મુબારક નામની ટીપ.

મુંબઈ.

- ૧૦૦ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ.
 ૫૦ „ નસરવાનજી માણેકજી પીટીટ.
 ૫૦ „ ફરામજી દીનશાહજી પીટીટ.
 ૫૦ „ બમનજી દીનશાહજી પીટીટ.
 ૫૦ „ નસરવાનજી મેરવાનજી પાંડે.
 ૨૫ „ નસરવાનજી ફરામજી પટેલ.
 ૧૬ „ હોરમસજી મેહરવાનજી નાબયરવાલા.
 ૧૨ મરહુમ બાઈ દીનબાઈ બમનજી કામાને પુને.
 ૧૦ શેઠ દોરાબજી ફરામજી પાંડે.
 ૧૦ „ મનચેરજી બમનજી પંડકી.
 ૧૦ „ રશતમજી ડોશાબાઈ શેઠના.
 ૧૦ „ અરશ્વેદજી ફરદુનજી પારખ.
 ૧૦ „ નસરવાનજી કાવસજી કોમખીલદર.
 ૭ „ અરશ્વેદજી નવરૌસજી પાવડી.
 ૫ „ મેરવાનજી રતનજી પારખ.
 ૫ „ રતનજી દોરાબજી દીનશા.
 ૫ „ મેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ.
 ૫ „ દાદાભાઈ રસતમજી બનાજી.
 ૪ „ અરશ્વેદજી રસતમજી શેઠના.
 ૩ „ પાલનજી ધનજીભાઈનાં છોકરાઓ.
 ૨ „ રશતમજી હોરમસજી દાવર.
 ૨ „ અરદેશર દોસાભાઈ મુનશી.
 ૨ „ રશતમજી હોરમસજી જાલ.
 ૨ „ જીવનજી હીરજીભાઈ રેડીમની.
 ૨ „ એદલજી રશતમજી માદી.
 ૨ „ જીવનજી જામારખજી મીસતરી.

- ૨ શેઠ જમશેદજી કુરદુનજી બિનવાલા.
 ૨ ,, દીનશાહજી હોરમસજી બાટલીવાલા.
 ૨ ,, પોહચાજી બેહરામજી બાટલીબોઈ.
 ૨ ,, મનચેરજી નવરોસજી બનાજી.
 ૨ ,, રશતમજી સોહરાબજી કેમેસરીવાલા.
 ૧ ,, હોરમસજી રસતમજી માસ્તર.
 ૧ ,, હોરમસજી કુરદુનજી ધડયાલી.
 ૧ ,, જીવનજી અરશેદજી ધડયાલી.
 ૧ ,, કુરામજી માંભેકજી મોબેદજીના.
 ૧ એં નવરોસજી એદલજી કાંગા.
 ૧ મોબેદ નવરોસજી ખુરશેદજી પાવરી.
 ૧ એં નવરોસજી દોરાબજી કાતરક.
 ૧ શેઠ દાદાબાઈ દોરાબજી માસ્તર.
 ૧ ,, હીરજીબાઈ હોરમસજી મોઝાબાઈના.
 ૧ ,, મેહરવાનજી મનચેરજી ભરચા.
 ૧ ,, રતનજી મનચેરજી કેમેસરીવાલા.
 ૧ ,, મેહરવાનજી હોરમસજી મેનતી.
 ૧ ,, દોરાબજી અરશેદજી ધડયાલી.
 ૧ એં અસપંદયારજી બેજનજી ભરચા.
 ૧ એં સોહરાબજી બેજનજી ભરચા.
 ૧ એં રશતમજી બેજનજી રાનજી.
 ૧ શેઠ રતનજી કુરાંમજી વાચ્છા.
 ૧ ,, એદલજી બમનજી મારીસ.
 ૧ ,, મનચેરજી કુરામજી ટંબોલી.
 ૧ મેશર્સ અરદેશરની કુમ્પની.
 ૧ એક જરયોસ્તી.
 ૧ શેઠ જમશેદજી પેસતનજી પોહચાજી.
 ૧ ,, દાદાબાઈ જમશેદજી આલપાઈવાલા.
 ૧ ,, પેસતનજી ખુરશેદજી યાનેવાલા.

- ૧ શેઠ કુરાંમજી બેહરામજી વાંસ.
૧. ,, કુવરજી મેહરવાનજી ગજધર.
- ૧ ,, અરદેસર ધનજીભાઈ રાણા.
- ૧ ,, શીરોજીશાહ કાવસજી ગાંધી.
- ૧ ,, જીવાજી શાપુરજી ધનજીભાઈ.
- ૧ ,, કુંવરજી ધનજીભાઈ મીસ્તરી.
- ૧ ,, રથતંમજી જામાસ્યજી માંજીકજી.
- ૧ ,, કાવસજી બેહરામજી કાપડયા.
- ૧ ,, કુરામજી સોહરાયજી ભરૂઆ.
- ૧ ,, હોરમસજી નશરવાંનજી શીરવર્ધ.
- ૧ ,, દીનશાહજી ડોશાભાઈ શરાફ.
- ૧ ,, કુરાંમજી યમનજી મુશ.
- ૧ ,, ખુરશેદજી સોહરાયજી શેઠના.
- ૧ ,, હોરમસજી મનચેરજી ચીજમર.
- ૧ ,, હોરમસજી ખરશેદજી મેજર.
- ૧ ,, રતનજી મનચેરજી કોહલા.
- ૧ ,, જંગીરજી અરદેશર દોષી.
- ૧ ,, કુરામજી માંજીકજી ગજધર.
- ૧ ,, નોશીરવાનજી કોહેઆજી.
- ૧ ,, પાલનજી એદલજી કોલાખેવાલા.
- ૧ ,, પેસતનજી ડોસાભાઈ નવલાઈશિકજીના.
- ૧ ,, દોરાયજી તાહનાભાઈ વાહાડવા.
- ૧ ,, રથતંમજી ખરશેદજી પટેલ.
- ૧ ,, માંજીકજી મનચેરજી હીરામાણિકના.
- ૧ ,, પેસતનજી હોરમસજી કામાં.
- ૧ ,, દાદાભાઈ નશરવાનજી મીસ્તરી.
- ૧ ,, હીરજીભાઈ નવરોસજી પારખ.
- ૧ ,, જમશેદજી ડોશાભાઈ શેઠના.
- ૧ ,, નસરવાનજી ખરશેદજી નાનજી.

- ૧ શેઠ નસરવાનજી અસપંદ્યારજી પોતપોતેવાલા.
 ૧ ,, હોરમસજી મેહરવાનજી નવલાર્થ શેકજીના.
 ૧ બાઈ સુતાબાઈ જામાસ્પજી પાશા.
 ૧ શેઠ મનચેરજી કુંવરજી રેવીતના.
 ૧ ,, દોરાબજી ખરશેદજી પટેલ.
 ૧ ,, દાદાભાઈ પેસતનજી માસ્તર.
 ૧ ,, મેહરવાનજી દાદાભાઈ કોલાખેવાલા.
 ૧ ,, બમનજી એદલજી પટેલ.
 ૧ ,, ફરામજી જમશેદજી બાટલીબોઈ.
 ૧ ,, સોહરાબજી કાવસજી તાતા.
 ૧ ,, બમનશાહ નવરોસજી પેઆજ.
 ૧ ,, ઉકરજી ફકીરજી પલીડર.
 ૧ ,, જમશેદજી જંગીરજી પારખ.
 ૧ ,, હોરમસજી શાપુરજી બાટલીવાલા.
 ૧ એ. મીનોચેરજી શાપુરજી કાતરક.
 ૧ એ. શાપુરજી નસરવાનજી સુજ.
 ૧ શેઠ નવરોસજી જમશેદજી મીસ્તરી.
 ૧ ખાન સાહેબ ફકીરજી જીવાજી.
 ૧ શેઠ એદલજી પેસતનજી ધાલા.
 ૧ ,, નસરવાનજી મેહરામજી ફારખસ.
 ૧ ,, શીરજીશાહ રસતમજી બાતલીવાલા.
 ૧ ,, જંગીરજી એદલજી તીજોરીવાલા.
 ૧ ,, કાવસજી નવરોસજી કોટવાલ.
 ૧ ,, અરદેશર એદલજી રીપોઈર.
 ૧ ,, મેહરવાનજી મંતચેરજી મોદી.
 ૧ ખાનબહાદુર જમશેદજી ફરામજી પાલખીવાલા.
 ૧ શેઠ રશતમજી જમશેદજી પંચકી.
 ૧ ,, મનચેરજી રશતમજી બીલીમોરયા.
 ૧ ,, શાપુરજી રતનજી શેઠના.

- ૧ શેઠ ધનજીભાઈ કાવસજી પાલખીવાલા.
 ૧ ,, એદલજી ઊકરજી કાશીનાથ.
 ૧ ,, ફરામજી ફરદુનજી કોહલા.
 ૧ સર કાવસજી જંગીરજી રેડીમનીની ખેતવાડીની નીચાલ.
 ૧ ,, ,, ,, ,, ગણદેવીની નીચાલ.
 ૧ નેટીવ જ્ઞેનરલ લાવખેરી.
 ૧ શેઠ અરદેસર ફરામજી મુસ.
 ૧ શેઠ રશતમજી સોહરાખજી ખરાથ.
 ૧ દસ્તુર ખરજોરજી ખમનજી કાંગા.
 ૧ એં રશતમજી ખરજોરજી કાંગા.
 ૧ ,, દોરાખજી ખરજોરજી કાંગા.
 ૧ ,, માણેકજી ખરજોરજી કાંગા.
 ૧ ,, ફરદુનજી મનચેરજી માદન.
 ૧ એં ખમનજી પાલનજી માકુજી.
 ૧ ,, ખમનજી માણેકજી માદન.
 ૧ શેઠ રશતમજી ફરામજી વાહાડયા.
 ૧ ,, ખમનજી ફરામજી કામા.
 ૧ ,, નસરવાનજી ખમનજી વીમાદલાલ.
 ૧ ,, ફરામજી નં દાદીખરજોરના.
 ૧ એં માણેકજી શાપુરજી અરબની.
 ૧ ફરામજી રતનજી સરવેયર.

દેશાવર ખાતે ભરાયલા નામોની ટીપ.

- ૧૦૦ શેઠ માણેકજી લીમજીભાઈ હોશગ હાટરયા (તેહરાન.)
 ૨૫ ,, હોરમસજી માણેકજી બમગરા (મંદોર.)
 ૧૦ ખાનખહાદુર પદમજી પેસતનજી. (પુના.)
 ૫ ખાનખહાદુર હોશંગજી જમારપજી દસ્તુર ,,
 ૫ ખાનસાહેબ ફરદુનજી પેસતનજી વરયાવા ,,
 ૩ શેઠ હોરમસજી જમશેદજી (દીઓલાલી)
 ૨ ખાનસાહેબ દાવર રશતમજી ખરજોરજી મોદી (મુરત.)

- ૨ શેઠ તેશ્વરજી ડોશાભાઈ જંગમવાલા. (પુના.)
 ૨ „ નસરવાનજી નવરૌસજી ખરફવાલા. „
 ૨ „ ફરામજી કાવસજી હાથીદાર. „
 ૨ „ નસરવાનજી મેહરવાનજી કરાની. (માંડજે, ખરમાં)
 ૧ „ જંગીરજી અરદેશર પારખ. (ધુળયા)
 ૧ „ ફરામજી રતનજી કેનવીનવાલા. (કરાંચી)
 ૧ „ સોહરાખજી એદલજી જીનવાલા. (અંકલેધર)
 ૧ „ જમશેદજી નસરવાનજી જીનવાલા. (ભરચ)
 ૧ „ સોહરાખજી એદલજી વાહાડયા. (સુરત)
 ૧ „ હોરમસજી ગાંડાભાઈ. (પારડી, જીલે સુરત)
 ૧ „ સોરાખજી રશતમજી પટેલ. (પુના)
 ૧ „ ફકીરજી અરશેદજી વાહાડયા (દમન)
 ૧ „ નસરવાનજી નવરૌસજી ચહલા. „
 ૧ „ નસરવાનજી જીવાજી દમણવાલા. „
 ૧ „ અરદેશર સોરાખજી માસ્તર. „
 ૧ „ મેહરામશાહ મેહરવાનજી મોદી. „
 ૧ „ હોરમસજી સોહરાખજી પોસ્તવાલા. „
 ૧ „ નવરૌસજી પેસતનજી. „ [દખણ.]
 ૧ „ ફરામરૌજી જીવનજી રતનજી (અદરધાત=હેદરાખાદ.)
 ૧ „ સોહરાખજી પેસતનજી કોટવાલ. (ઓરંગાખાદ).
 ૧ „ માણેકજી નસરવાનજી દલસા. (દીખોલાલી).
 ૧ „ માણેકજી ડોશાભાઈ ફરામરૌજી. „
 ૧ „ અરશેદજી માણેકજી મોમેદ. „
 ૧ „ દારાશા નવરૌસજી હવેલીવાલા. (સોલાપુર).
 ૧ „ દોરાખજી ફરામજી રૌમર. (પુના).
 ૧ „ ડોશાભાઈ કાવસજી શાંગા. „
 ૧ „ એદલજી જીવાજી અકલેસરયા. „
 ૧ „ મેજનજી જમશેદજી સરાફ. „
 ૧ „ નવરૌસજી દોરાખજી ખંડાણવાલા. „

- ૧ શ્રેઠ દોરાખજી હોરમસજી થાનેવાલા. ,,
 ૧ ,, મેહરવાનજી માંણેકજી કંતરાકતર. ,,
 ૧ ,, પાલનજી ઝેદલજી ધડયાલી. ,,
 ૧ ,, દીનશાહ મનચેરજી સોપારીવાલા. ,,
 ૧ ,, મેરવાનજી ખરચેદજી પારખ. ,,
 ૧ ,, પાલનજી રતનજી કરનજીઆ. ,,
 ૧ ,, ગુસતાદજી સોહોરાખજી ભર્યા. ,,
-

જાહેર ખખર.

ઝુરેહ જરથોસ્ત.

એ ચોપડી વીણે હમાએ હમારી “જવીદાને ખેરદ” ની આખરીએ તથા જુદી મદહે નઝરોમાં વીગતવાર તપસીલ છપાવીછે. એ ક્રીતાખ હાલે છપાવા માંડીછે. માટે આગ-મજથી નામ જરી મોકળનારા સાહેબોને એલતેમાસ કરવામાં આવેછે કે તેનો અવેજ મોકલાવી આપવાની તસ્દી લેવીજ, નહીતો કે જે વધુ ક્રીમત પાછલથી ખરીદનાર સાહેબો પાસેથી સવાની ચેડવીછે તેજ ક્રીમત તેઓ પાસેથી પણ લેવામાં આવશે.

લા૦ કમતરીન ખાકસાર

પાલનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટરયા.

ટેકાણું—મરીનલાર્ધન, ૩ જી ગલી, ધર નંબર ૧૬૬.

દસ્તુર હાલ, પુના.

રોજ ૧૩ મો માહા ૪ થો સને ૧૨૫૫ અજદેજરદી. આએ સરદીશીકેતને લગતું “જેરેહ પાસ્તાન” ના તર-જુમાતું પુસ્તક ભાઈ પાલનજી જીવનજી હાટરયાએ હમારી તપાસને માટે મોકલ્યું હતું તે હમાએ તપાસી જોયું છે. અસલ આખત હેકમતને લગતી હોવાથી સાધારણ વાંચનારને માટે તે સલીસ નથી પણ ભાઈ પાલનજીએ બનતી કોશિશથી તેને સમ-જાવવાની યત્ન કીધી છે. એ પુસ્તક ઘણું કદીમ અને આપણા નવાગાનોની યાદગારીને લગતું છે. એ ભાઈ પાલનજીએ તે ઉપર બહુ રંજ અને મેહનત ઉઠાવી છે તેથી ઉમેદ છે કે જર-થોસ્તી સાહેબો એવણને સારા આસરો આપી મદદ કરશે.

લા૦ હોશંગ જામાસ્પજી દસ્તુર.

નાહેર ખખર.

આ ખાકસારે ઊંઘાડેલા “મદરેસાએ ફારસી” નામનો ફારસી શિખવવાનો ક્લાસ નીચલે ઠેકાણે ચાલુ છે. જ્યાં કોઈ પણ સરકારી તેમજ ખાનગી સ્કુલોના વિદ્યાર્થીઓને ફારસી ભાશાનું સંગીન જ્ઞાન આપવામાં આવે છે.

પગાર માખાપતી શક્તિ તથા શિખનારના અભ્યાસ મુજબ લીધામાં આવશે. અગરજો કોઈ સાહેબ હમોને પોતાને ધર ફરજદોને ફારસી શિખવવા સારું બોલાવાને ગ્રાહ્યે તો તેની પણ અઘી ગોઠવણ કરવામાં આવશે.

અગરજો કોઈ સાહેબોને ફારસી ચોપડી અથવા કંઈપણ ફારસી લખાણનો ગુજરાતી તેમજ ગુજરાતીનો ફારસી તરજુમા કરાવવો હોય અથવા તો ફારસી ભાષાના જુના લખાણો પરથી નવાં ગિતારો કરાવવો હોય તો તે પણ નીચલે ઠેકાણે પુગાડવે કીકાયત ભાવે મનપતીજ રીતે કરી આપવામાં આવશે.

ક્રમતરીન ખાકસાર,

પાલનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટરયા.

ઠેકાણું—મરીનલાઈન, ૩ જી ગલી, ધર નં ૦ ૧૬૯.

ધી સ્તુદન્ટસ ફરેન્દ.

દર માસની પેહેલી તારીખે પ્રગટ થતું વીસ મોટા સફાનું ઇંગ્રેજી ચોપાનું. એ વિદ્યાર્થીઓને ઐતરુ તો ઉપયોગી છે કે દરેકે તેના ધરાક થયા વગર રહેવું જોઈએ નહીં. કિંમત વર્ષે ફક્ત રૂપીએ એક. ટપાલ ખર્ચે ચાર આના. જે સાહેબોને જોઈએ તેઓએ મુંબાઈ, કોટમાં, બજારગેટમાં ૧૧૮ વાલોં ઘેરમાં અધિપતી તથા મલિક જોગ લખવું.

* * હમો આ નાહનાં માસીકની કૃતેહજ ઈચ્છીએ છીએ એમ નહી, પણ જે બાલકો “લજ્યાં ચતની” અને “ખારાં ખોર” ઉપર અત્યારસુધી સંતોષ પામતાં હશે તેમને હમારી મજબુત ભલામણ છે કે વર્ષ દહાડે આવા નજવા દામમાં પોતીકા આ નાહના “મિત્ર” થી તેઓ વધારે મોજ મેળવી શકશે. લાડકાં છાંદરાંઓના માખાપને હમો કશું કહેવા માંગતાં નથી, પણ જ્યાં પોતીકાં બચાંની કેળવણી સંબંધી ફરજ સમજે છે તેઓને આ માસીકની ભલામણ કરવાની હમારી ફરજ વિચાર્યે છીએ.

તા. ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૮૪ નાં “કેપસરેહિંદ” માંથી.

બાહેર ખખર.

શેહનશાહ હોશંગવાલી બવીદાને ખેરદ
તથા.

પુરાતમ પારસી પાદશાહેની નસીહતો.

એ પુસ્તકમાં શેહનશાહ હોશંગે પેહલવીમાં રચેલી ગિતમ નસીહતોની આસરે સો પાનાવાલી ચોપડી પરથી બાકી બંચેલા ફકરાઓ તથા પેશદાદી ટોલીના ૧૨, કેયાની ટોલીના ૧૪. અસ-કાની ટોલીમાંના ૧૮ તથા સાચાની ટોલીના ૧૫ પાદશાહેની નસીહતો ગિપરાંત “ યુનાન ” દસ્તુરે, શેહનશાહ “ નોશીરવાન ” પર લખેલો કાગળ અને તેનો જવાબ, “ યુનાન ” દસ્તુર સાથેના નોશીરવાનના સવાલ જવાબો, નોશીરવાનપર “ દેહદાને ખોદાવરસ્ત ” નામના શખસે લખેલું નામું, ખોઝાર્ગમેહર સાથે નોશીરવાને કીધેલા સવાલ જવાબો, ખોઝાર્ગમેહરની નસીહતો તથા પુરાતમ પારસી પાદશાહેની એકંદર રીતી બાવી સમ-વવામાં આવીછે.

હવે એ કીતાબની બહુ થોડીજ નકલો બાકી રહીછે. કીમત ઓછી કરવામાં આવીછે.

સરનામેએ રાઝે યઝદાન.

નેમાં

પાંચ ભાગ સમાવેલાછે. પેહલો-નવબદ કરવાની રીતી તથા તેના અવસ્તા. ખીજો-સુદરેહના નવ કતકાના નવ ગિતમ બેદની સમજણ, તથા તેની શિખામણો. ત્રીજો-કુસ્તીના ૧૨ બેદો તથા તે પરથી લેવાની ગિતમ નસીહતો. ચોથો-અશો જરથો-સ્ત સાહેબની લાવેલી ચીજોના બેદો તથા તે ચીજોની ધર્મ સાથની સરખામણીઓ. પાંચમું-બંદગી કરવાની રીતી બાવી.

છુટક નકલની કીમત આના પાંચ ; ફારસી સાથે રૂ. ૧૧

હેકાથું.—૩૭ મરીનલાઈન, ધર નં ૧૬૯, તથા કોટ, ખખર ગેત, શ્રેષ્ઠ શાપુરજી ફરામજી માદનની દુકાન. ધોબીતલાવ-મેસરે એરઅશાહ ફરાનીની કંપની મધેથી મલશે.

یاشیدان شید پاک

حوزه میرزا احمد علی شکول
شیرازی

موجب قانون

بیت و پنجم ۸۶۷ الی هزار و
هشتصد و شصت و هفت عیسوی
در دفتر جبری کورمنت
سرکار هندوستان ثبت گردید
کسی بدون اجازت پالخی چوبخی
باز یا طبع نفس نماید

مردمان را باین و بر او	سدره پستانید محضاً
بود همچون اردشیر نووی	که گرفت از فرط غش و بی‌خوشی
چون نماده رسم سدره در	گشته از ایرانیان اندر نهان
بر نوشتن تا نگردد ناپدید	خو استم باشد پسند ایندید
به نام پاک آن فرخ نشان	مهر باجی پانده شادان دان
از دل جان کردم این نشان	تا بیا بم زان مهری فحش ار
تا مگر از نام آن فرخنده فر	گردد این بی نام نامه نامور
چون مرا بود بضاعت لاجرم	بر در حق است امید آورم
کش روان آمرزد از بخشش	در گردنمان بچشد اورا سرور
باز راست بنی محسور باد	روح او همواره غرق نور باد
در جهان پاینده نسل پاک	باد تا باشد بقای خاک او

این مجسمه نامه انجام رسیده در

اول مهرماه ۱۲۵۵ یزدجردی

مطابق ۱۸۸۴ عیسوی

هوشیار و نامداری را خدا
را و مانگی که آئین بهی
عزم ایران کرد و در راه
چون ایران آمدان فرخنده
که از ایشان آه این گشته
سخت نوح و محنت بسیار
سدره پوشیدن که رحمین
بود کم پیدای نام و هم نشان
را حلق سروری فرخنده
انکه چرخ بر دم درویش
عقل بر درگاه او کسر غلام
اندرو او صاف پیدای
میوایان همیشه یار بود
فرز و نجاشین آن پاک داد

کرد از بوم و دیاران جدا
یافته از کوشش و فرتی
دست زیاران خود کو ماه کرد
یافت از احوال بدین خبر
دیده دلشان بنیامیت کور
تا قواعد را در گره گسریه
برترین قانونی از آئین است
بارشان نمود و اگر کردشان
کش را دست از نشنا باین
نام پاکش مهر با نخی پاید
مهر وجود از دست او گشته تمام
زان سبب کردند نامش با
سخت نیکو کار و بنیاد بود
رایگان هر قوم را او سدره داد

મરહુમ શેઠ મેહરવાનજી કરામજી પાંડે.

જન્મ—રાજ ગોરા, માહ રેલ કદમી
૧૧૮૧ વર્ષ નરરી, મગલવાર,
તા. ૧૬ મી જૂન ૧૮૧૨ ઇ.સ.

મરણ—રાજ કરવાન માહ મેહર
કદમી ૧૨૪૫ વર્ષ નરરી મગલ-
વાર, તા. ૭ મી. માર્ચ ૧૮૭૬ ઇ.સ.

بیان رتبه‌های مرحوم مخفوریست مهربان فرزند
 بماند و سبب تارین کائنات نام نامی مرحوم

چون ب‌سوری افتاد بخت	رفت از ازا و گمان شاهی بخت
زادگان مه‌تران و خسروان	رخت بر بختند در هند و شادان
ظلم تارستان سرکوتاه شد	پایان یارستان اند شد
ماند کار از اخرج در روی شاد	که بجز نامی دیگر چیزی ماند
همچنان گشتند در رخت سپید	که از ایشان رفت عقل و شوق
رسم و راه خویشان یاد رفت	لبش و آیین بهی بر باد رفت
دفرین حاکمی شد سوخته	چشمستان از دانش آمد خسته
تا که از فضل خداوند دود	آفتاب عافیتان رو نمود
از زاد آن سرور از آن	که قصاصان رخت از هند و افاد

<p> بزرگانه فتنه زانده مادر رشتی بد بای آن بگذرد اگر چه نباشم نه او را نشان کتابیت زانده زردین بی </p>	<p> ز دامنوران خود بختار که این هست گفتار انگیز امیدم سینه است از مهرشان ز مار سنج زده کرد با فرهی </p>
---	--

بامداد باشد خواندن بیدین از آغاز ابان ماه تا انجام
اسفند ماه پنج روز پنجمه در هنگام نیمروز گاه رفتن
خواندن شاید بدل گاه باون خوانده تا ویل دهند
و بهشت ماه دیگر را رفتن گاه بخوانند

بیارمی داد بر چون چند	پایان شد این نامه دلپسند
برازند ز روی بی	حجسته سخنها می بافرهی
روشهای نیکو چه خشان	فراینده دانش و هوش و فر
سخنهای یزدان و فرمان	روشهای بگزیده و دل نشین
زداینده بترگی از درون	رو از ابوی خدا همچون
سپاس ستایش برون نثر	بدرگاه دادار فیروز گر
خداوند بخشنده کارسان	برمی گوهرش از کمی نیاز
که این ناتوان توان دو	ز مهرش مرا یار آمد سر و ش
مرین نامه را آوریدم بیا	که ماند ز من یاد کاری بجای
کسی که دانش بود در نهاد	نیار و شدن بر روی خیزد

روش ستادن در هنگام بندی است که دست بکش
 کنند و نیز انگشتان دست چپ بنزدیکت بپلوی
 راست و سر انگشتان دست راست نزدیک باشد
 چپ و هر دو پای بهم پیوسته باشد اگر با دوا بود
 و بوی خاور و غیره بوی درخت و پسین بوی
 باختر و در شب بوی ماه یا چراغ یا شاره روشن
 کنند و نماز گذارند فروتنی اندر بندگی کج کردن
 گردن است چنانکه زنج بر روی سینه باشد کوفتش
 اندر بندگی از کمر خم شدن است خاکساری اندر بندگی
 بدوزان و اندر نشستن و بیشانی بر زمین نهادن است
 و در آن هنگام باید پشت هر دو دست نیز بر دو سو
 سر بر زمین و کفها گشاده باشد سیمارخ دست بهمین
 داشتن است که کفها گشاده بامید نگاه دارند پدید
 که بموجب پرمان این روز می شش بار که هیچ گاه بندگی

سوی لب را فرو بسته سه بار پاک بشویند و پس آن
 دست را تا آرنج و پای را تا ساق و انگشت سه بار بشویند
 و از آن پس از شوره اهور بهمه مزد که آغار باج
 سر و ش است تا اشته منبجا خوانده کشتی بکشاید
 اکنون خواهند شستن و پیش از خود دور کنند و
 بر و ش آیین پاک نمایند و تن بشویند و پوشیدنی بدارند
 پوشند و پس تا انجام سر و ش باج و دوستای کشتی
 چنانکه پرمان است بخوانند و اگر تن بخوانند شستن
 چونکه با شته منبجا رسد کشتی بکشاید و تا انجام
 دوستای کشتی بخوانند و کشتی بر بندند و اندر
 سدره کشتی نیز بیاورند و اندر و چون چنان کنند
 پاد یاب کرده باشند — آنگاه نماز گذارند

چهارمین بحث

پس از آنکه بیدین در پانزده سالگی بر شوم و در بر سال
 ماون کرده و در سه شب یکبار تن شسته و مرا و را
 آلاشی ز سیده باشد و پاد یاب دستن باید
 و پاد یاب در هر گاه که نماز گذاردن خواهند مازه
 باید کردن بی آنکه آلاشی که مایه نباهی است می
 دهد و اگر پیش از آمدن گاه آلاشی رخ نماید باز نماز
 پاد یاب کرده شود و آلاش ها که مایه تباهی پاد یاب است
 برهنه پایی رفتن و سر برهنه کردن و بیوده دشنام
 گفتن و خوردن و آشامیدن و بردن آمدن باد
 و خون آرتن و افتادن موی یاریزه ناخن و پیر منا
 و خوابیدن و جبران

سومین کجاست

روش پاد یاب چنان است که کجاست و پاد یاب است که

تن شویند و آلائش و پلیدی بایشان نرسد تا به شب
 پاک باشند و پس از آن باز گرد و دو برگاه پیش از
 سه شب بنا پاکی آلوده گردند برای نیستی و تباهی
 آن در همان هنگام بارشستن باید پلیدی پاک
 تن تباہ سازد موی سر شدن و ناخن چیدن و
 خون گرفتن و برون آمدن منی از تن و دیدن جانی
 از تن مرده بی کفن و بهمه راه تا بود مرده رفتن و سار
 دست زدن است چهارم سی شور شدن و آن
 کسی را باید که مرده را بشوید یا در زیر گایان رود
 یا سار از جای سجای برد یا جای سار را بشوید
 و پاک کند یا زنی که بچه مرده برآید یا زنی که بچه او
 تباہ شود جز این سی شور شدن فاسد مان نباشد

دوین تحت

دو گونه است درونی و برونی پاکی درونی پرداختن
 خانه دل است از هر گونه اندیشه و گمان بد و پاکی
 برونی پوشیدن جامهای پاک از چرک و خون و
 هر نا پاکی و شستن تن از هر ملیدی و پاد یاب
 کردن است چنانکه نخستین سخن اوستا که اشم و
 هو است از بهره پاکی آمده و روش پاکی تن چند است
 نخست همه پروان آئین بهی را باید که یکبار بشویم
 کنند و آن در پانزده سالگی و مرمودان را که کاه
 آئین کنند سه سال یکبار باید و آن از سال پانزدهم
 و پس از آن هفت دوم مان و آن تن شستن
 ویژه باشد که باید هر همدین در آغاز دهم فردگان
 بیاری دستور نیز نکش و تن شوید سوم تن
 شستن است که پس از سه شب یکبار بر همه گیر
 و کرو شود بی اینکه آلاش اندریشان باشد و چون

و در هر جای که کورنش و خاکساری و فروتنی یابد کرد
 نشان کرده و بیاد آورده بود و فرمانهای آئین را
 بر شمرده بود چون این نهاد را بنا بود یافتیم سر اسرارین
 و قریب ارم در و شش پاکی و پاد یاب و فرمان نماز گذاردن
 را چنانکه اندر آن بود اندر پنج لخت بر گارم تا آگاهی
 یابند و از گمراهی روی بر تانند و نهاده کیش خویش را
 بشناسند به زردان کام باد

خدا یا به بخشایش خویشتن و بهار از بان از دم اهریمن
 چراغ خردشان فراراه دارند کردار به دست کو تاده
 ربانسان گمراهی کاسنی و رسانشان بغیر وزی در است

خستین لخت

پیداست که اندر آئین نماز فرمان است و اندر ننگ
 نماز پاکیزگی باید و بی پاکی نماز درست نباشد و پا

شکفتی آنکه دستوران ایران و بنید هیچ اندر اندیشه نازکی پدید
 آری نهاد بای فته نه بید و خود هم بگمراهی شتافته اند
 کورنش و فروتنی و خاکساری و سیراخ که در هنگام نماز کور است
 و فرمایند و بیکبار از دست داده و چنانچه که هیچ اندر آیین
 بوده روش پاک و پاد باب کشتی کردن و بانیستی
 پاد یاب را اگایند بنده چون از خواندن تیسار
 و سایر بهره یاب شدم کورنش و خاکساری اندر
 نماز که در آیین آبادیان بوده بدیدم بدان شتافتم که
 نیکت در یابم که در اوستای جانی هست که اند
 بهنگام خواندن کورنش یا خاکساری کورور باشد
 بدین اندیشه فرخنده آیین شید که دستور ارشد
 بهوزاد از نامه شت آذر باد پای چم کرده با
 نامه های دیگر که از باستان باید کار مانده است
 کردم چون در آنها نگرستیم اوستا بابرنگاشته

تیسار
 کلمه تعظیم است

خوشامردمان خرد و ستیار	که اندیشه کردند پایان کار
یکی دانه نیکوئی کاشتند	به پایان دو صد دانه برداشتند
نگردند بر زیر دستان ستم	که رستند ز آزار و اندوه و غم
جایدار پانامی فیروزگر	همه را به نیکی شود راه بر

حسین در یکم

در بار نمودن فرمان و روش نماز
که اندر آئین بهی بوده است

پوشیده سیاه که پس از فیروزی یافتن از میان گروهی گریزان
بهندوستان رانده و دیگران اندر ایران بریر ستم جانده
دور و بر دور از بسیاری ستم روشهای کیش خویش از یاد بردند
و برخی راهبهای دیگران بر آئین میخستند و آنان هم بهندوستان
گر میخستند چون با مردم آن کشور آمیزش کردند برخی نهادهای
آئین بهستان از دست داده راه مردم انجامی گرفتند

و در دو جهان شاد و در سنگار مانم

ستایش نر ابا همین بهتر	از بر هست و بر بودنی بهتر
در بخشش خویش برابند	بفرزد دارمان ارجبند
زرقار دین ز فرمان آن	گمازاده راه بر جانان
در آوارمان دارمین کیش	برنج و گندمان بکن سینه ریش

دوازدهمین اندرز

چهارمین گره ناربدا نکه آوار دارم بدین که هم آئینان
 که درین پسخی سرانید و در زرد خواسته و در چنیز با
 من انبازی دارم در اگر و رانکه بکیشان خویش در هر
 روی و راه دستگیر و نیکخواه باشم و در گرفتاریان
 یاری کنم و همواره در باره آنان به نیکویی در اندیشه
 باشم و هیچگاه و پستی و خواری آنا را نخواهم و آزار
 رسانم و در بنجه نکنم چه اگر هم آئین از من خوشنود
 یزدان شادمان گردد و مرا در دوسر به نیکویی بهره بخشد

کیش مرا سر نباید کشیده تا تو انجم بر سنگاری سید .

یکانه خدیو احب من بر دورا	خود دستایندگی بر ترا
ر با نمان زگر اهی و کاس	بخش با فستاده را سنی
بر آیین به دار کمان تو آ	ز نادور کن دیو وارونه کا
مساد اشود جیره بر گمان	که گردد از ان تار و تیره راون

یازدهمین اندرز

سوین گره نمار بدانکه او آرد ارم بدین که همه فرمان
که اندرین آیین بهی و کیش با فرهی بود بیگان از سوی پاک
افرمیننده مینود مینوان و گیتی و گیتی است
و پذیرائی و پیروی آن ستوده و فرگفتا مایه رستگار
دو جهان است پس باید بهیچ روی گمانی از ان باندیشه
نیارم و از ان بدان آن خداوند فرمان کناره گیر و
هماره بدان فرمان و نمار کار کنم و راه سپرم تا افریننده
آمرزنده مرا از آمرزش خویش تا امید وی بهره نسازد

ز کیتی و برودنی سرسبز	نه عیند بجز کوهر داد و کرد	
خدا یا به بخشایشن بکنیار	ر با نمان ز ابرمین نابکار	
رزید و دلی دید ما کون دوا	ره دیوار جانمان دوردار	
	و همین اندرز	

دوین کره نمار به انکه آوار دارم به پیامبری پاکت
و برگزیده ترین و خورشان پاک یزدان شت سفندان
ز انشت که خداوندی آباد بر روان پاکش باد که
وی سرزیده و خورشان و برگزیده پیام آوران و پشی
ر شکاران و کشتی ر شکاری راست کاران و پناه هر
بی پناه و ره نهای گمراه است و پیروی پرمان آن
پسندیده و خورشان مایه خوشودی پاک یزدان است
و از یاری این حجت آئین و قرصه پیش بیکان به
کردشان رسم و از رنج دوزخ و دیوان گجسته در
پناه این آئین برهم و بر کنایم پس از فرمان این بلیان

آباد و
تحسین و آیین

به یزدان کام باد

کسی که کرد خرد راه بر	به داد و به نیکی شود ره سپر
ز بد با بگرداند و روی	کز استیج و از بچ گردد دور با
من و چ هر نیکی این است	ز هر چیز کان بر شماری مست

همین اندرز

خستین گره نمار بد آنکه آورد ارم از دل به بیکانگی او
 آسمان و زمین که بیکان و از بد آن یزدان یک بهمتا
 و انباز و بی یار و نیاز است و مانند ندارد و پدید آید
 بودینها است بهاره بوده و هست و باشد و دینها
 همه پستی و پستی پذیرد جز او که خداوندیش بی آغاز
 و انجام و برون از پستی و بلند است و در بارگاه
 و باره خسرویش نیستی راه نیست پس خوار است و
 سر او را نه و روی نیاز جز در بارگاه او پرورش نشود
 چه روشن شود جان فرخود زرنج دو گیتی ربانی برد

آورد
بقی

از بد آن
شک

و آنان را چون برادران و خواهران خویش بخارم و با
 آنان بجز روش پیمان فرسنگت رفتار و گفتار نکنم تا داد
 دیگران داده باشم و از آن یزدان و امشاسفدان
 از من شادان باشند

جهاندار آنرا که یاری دهد	بهر دو جهان کامکار می دهد
ابر مهر و نیکیش بندد میان	که کس از نیکی نیاید زیان

جهاندار فیروزگر کس را بستم و با بکار دست نهد و به
 بخشش و نیکوکاری به کارزار بهمانی و یادوری کند
 ویره در محترم و بهترین نامه یزدان که نامزد بزند
 او ستااست داد و نداد هر مرد بهومست داد
 خویشتن به خوشت و داد دیگران بهوشت نامیده
 و فرمان چنان و اندر دین نمایان آنکه همه گرفته و
 خوبهای دو جهان را ازین سه داد بنیاد نهاده است
 و هر که این سه داد از خویشتن بهستی از رنج و آزار هارتر

بود مایل باد اهرمینی نیابی درو بهره از روشنی
 و او را در اگر همکار از چاه سار سیره نادانی و اهرمین
 پرستی به بوستان روشن فرهی در رساند و توان
 لکوکاری بخش

هشتمین اندرز

سومین چرخ مبار بد آنکه بگر می بندم که در کردار و رفتار
 بجز خوشنودی خداوند بخویم دوه کنشده و دوه ورز شده
 باشم و یا جهانیکه در اندیشه ما میاری در اهنائی
 کند بگزینم که در جهان نیک و بد را باز نماید و داد
 دیگران را از خویش تن به هم و کسی را به هیچ روی نزارم
 و رنج نزارم و آب و مایه کس را به بد گوئی و شکیان
 نبرم و در هیچ هنگام بزبان و آذرنک ایشان
 شادمان نگردم و در ماندگی شان همدستی کنم و پوشیده
 رویان و مخوابکان و پسر و دخترانشان را به چشمی ننگرم

دوه کنشده
 لکوکردار
 دوه ورز شده
 لکوکردار

اردوگون
 عی الناس

داد خویش
حق خود

اندیشهای نیکو مرا استماد و آموزگار باشد و داد
خویش بدین شکوه خود بزم و در همه گفتار بر بنگام و آ
و پایه خود را نگهدارم و از جای و کاری که بهم گزند در آن
بهم به پر بیزم و از پیشه که جز آن آیین است بگریزم تا
روان خویش را بریان آن جهان نیفکنم و سرکاری فرو
نیارم که مایه کمی آب و تاب و افزونی خواری من باشد
و در بنگام بر پاک و خوب داشتن بایستهای
زندگانی خویش تخلص و کوشا باشم و بهیچ روی نگذارم
زبان جانی و گزند روانی و شکست آب و بانی من
تا داد خویش را داده یزدان مهربان را از خود شاد
کرده باشم و در آن جهان در درگاه یزدان و فرشتگان
و در پیش آیین و کیش و روان خویش شرمند و سرافکن
نمانم مبر داد را داد اگر
چه پودخته کرده دل بهر به بناید در و قره ایزدی

بسیار است
در این جا

دنداد
آفریدگان

ایمن مرا یار و آموزگار باشد و داد و مداد و هر مرد را به

نگوئی داده آفریدگان و پیره یزدان

و پدید آمدگان آسمانی دادگر چون خاک

و آب و باد و آتش و جران به نیکویی نگه ندارم و سر

پرستی کنم و بنده شتی و پستی نیالایم و از هر مینی بیالایم

و با آنها بجز نیکویی رفتار نکنم و آنها را بی روی و راه

نیازارم و ما بود و نباه سازم تا داد و نداد هر مرد

داده باشم و در دو گیتی شادانم

کسی ناکه از پروردگار دل و جان شود روشن گامگاه

ز بر نادرستی جدائی کند بفرمان من پارسائی کند

بهفتمین اندرز

دویمین پیچ نمار بدانکه کرمی بندم که در گشتار نه جفر

خوشنودی دادار او خشیدار نخواهم و ده گوشه

باشم و یار جانی از بهر خویشش بجز بیم که در آموزانیدن

ده گوشه
نگو گشتار

سته گروه بهمان دارند سختت این و کیش خویش را
 از رخنه دین و ثمنان دوم زرو خواسته را از دست برد
 کینه و ران و شر بروران سیوم پوشیده رویان برد
 کیان سرای خویش از دست اندازی و بدستی ملیدگان
 بدوزشت کرداران تا مایه درعت ماندن این و آن
 و جان و سرمایہ شکوه گردد

به یزدان ناپا و به یزدان گرا ز خود خواهی خود پرستی را
 چه پرداختی دل خیر کردگار رنج دو گیتی شوی شگاف
 دادار دیش دوست بهمان را به روزی روزی کن
 و از بند اهرمین بر باناد تراج

ششین اندرز

نخستین پیچ برگرد که منار بدانکه کمر می بندم بر اینکه
 اندیشه بجز خوشنودی یزدان نگنم دوه فشنه باشم
 دیار وانی که دانای این است به گزینم که در کارها

دوه فشنه
 خوب نیست

باراسیتهای پاس دارد

پنجبمین اندرز

هتی بودن میانہ کشتی که پس از گره زدن دوسوی آن
بجز آنکه اندر کمر دارد آگاه نیست که میانہ پریاستی است
نماز بدانکه پیروان کشتی ما ز دیسناز باید نماز و هر
کار نیک خواهند کردن از شش اندیشه برمی بود
سخت دوشی نام دویمین یافتن پاداش و سزا
سوم خوشودی دیگران چهارم یافتن سود و در آمد
پنجم برخواستن رنج و درد ششم پوزش و پرتوبش
و باید در هر کار و دیره برای خوشودی داد و گردا داد
بگویند و هیچ روی و سوی این اندیشه های اندر
ندارند و نیاورند چون درون کشتی باشند که کس را
از درون ایشان کسی نباشد و همه کار را بی اندیشه
نام و برآمدن کام کنند و هم باید سه چیز خویش را از

دیره
خصوصی

گاه زندگانی و هنگام توانائی کاری ناشایسته و
 پشیمانه نبایسته کند و بی فرمان آئین اهره و هرگز
 بجایگاه نخستین نرسد و سپس مرگ و دانش اند
 دشت سرگردانی و بیابان پشیمانی گرفتار ماند و
 اورا بجز آه و افسوس چنان و پشیمانی و بی بهی
 سرادر دست نباشد پاک و بهترین پیرو آئین بهی
 اسفند یار با فرموده که مرد بهدین باید هر کار کرد
 خواهد بخت بنیدیش اگر پس از اسکاری نایه سرمند
 است پیروی آن سرادر نیست

سنائی مکن کرده زمینهار که در آشکارا شوئی شرمسار
 چه دانی که بنیاست پودگا بهر جاز کردار بد شرم دار
 مکن آنکه چون باز است پیش ز دیدار آن کردی آزار ویش
 و او را هر و سفت آگاه همکار از دیده بیگانه بخشد و
 شناخت و شناسائی خویش نهائی کند و از نا

و از ارشان دوری گردیدن و همه را یک گوهر مانند
برادر خود انگاشتند و دل برنج و ناخوشودیشان
انگاشتند باید تا خورسندی یکبارزدان مهربان از
پدیدار آید فردوسی طوسی فرموده

بهرس از خدا و میا را کس ره ستگاری همین دین
بزرگ و یگانه خدیو همگان را از برنج و از اردیو براند
و بخشش و نکوکاری دست رس نبخشه و اندر رساند
چهارمین اندر

باز گونه کردن کشتی که روی اشکار انسان و روی پنهان
اشکار میشود و برآینه اگر اندکی از آن کج بافته باشند
و درست و از گونه کردن نتوان مار بدانکه هر کس اندر
سپنجی سر بود باید از مردن و گذشتن آهستی
پیکر چار است و سر انجام روی سوی سرای پایدار
و بوم مهنی و مهن خا نمانش باید کردن بن اگر کسی

چه از پاک یزدان نکو حاشی ز کجی به پر پیروز ناریستی
 رفزان آیین مکن سر برون که توان نمودن خدا را فسون
 بخشایشگر مهربان اندیشها و دروینا را بفروغ برآ
 برداری آیین روشن گرداند و بفرخندگی و فیروز می آید
 تراچ (سوین اندرز)

پس از انجام کشتی نمودار بودن جدائی تار و پود آن
 از هم نمار بدانکه در هر کشور و جای گوناگون مردمانند
 که در گفتار و کردار و لباس و روش و خور و پوشش
 و گونه و کیش و آیین و عوی به بسیار روی از هم جدا
 باشند با هر کس از هر گروه و آیین و از مردم هر مرز
 و زمین که شناسائی و یاری افتد همه را بنده و
 آفریدگان آفرینند داشتن همه کون زمی و
 مهربانی و در زیدن و جدائی و پر پیروز کردن و نیک
 اندیشیدن و بر آنها بخشیدن و از رنجاییدن

چهارمین فرمان در هر سال یاری مهربان
 کردن و در هر ماه که در آن روز که نام ماه و روز یکی
 شود جشن دستن و نیایش و بشت آفرینگان خواندن
 و زیر دستار باندازه خویش یاری نمودن ناگزیر است
 پنجمین فرمان در دهه فروردگان آفرینگان همه
 روانان خواندن و آتش فروختن و خوشبوئی
 بر آن نهادن و چراغ روشن کردن و در ماندگان
 باندازه توان خویش و پوشش دادن ناگزیر است
 ششمین فرمان سال در روز نیاکان و پادشاهان
 در همه گاه بر فرمان آیین و راه باید کردن ...
 هفتم بر آیینان را باید که این اندرزهای اجتناب
 همین فرمانهای آیین بلند را فراموش نکنند و
 بر آن راه سپردند تا دیده بخشایش پروردگار بر
 ایشان و خاندانشان باز گردد

که آغاز آن از روز مهر مزد از فروردین ماه و انجام
آن بی بهر یزد همان ماه است در فرمان پیدا
که اگر کسی شست رفتن بجای نیارد و در گاه رفتن
هر چه خورد و آشامد و اورا ناویره بود و نه از دنیا
دی در درگاه پاک یزدان پسندیده و پذیرفته

نباشد (سیمین فرمان)

گنبدار و آن در سالی شش چهره آید و هر چهره
پنج روز باشد همه بهدنیان را باید هریک در
هر چهره که خواهند از پنج روز روزی را برگزینند
و در آن روز توانائی خویش گنبداری درست نمایند
یا چهار یک یا هشت یک بخوانند و اگر بچهار
توانند در گنبدار دیگران همراهی دیاری کنند و
خود را در این گرفته با ایشان پیوند و پیوسته سازند
و بهره بردارند

بخواهند سروش یشت با دخت بخوانند پنجم
 درگاه عیوه تر تیرم که از آغاز تا نیمه شب است
 پاد یاب کردن و باج سروش و اوستای کشتی
 و عیوه تر تیرم گاه ناگزیر خواندن باید و اگر بتوانند
 سروش یشت سرشب و در بهرام یشت خواندن
 شاید ششم درگاه شمین که از نیمه شب تا
 هنگام دمیدن سپیده است پاد یاب کردن
 و اوستای کشتی و باج سروش و شمین گاه خواندن
 ناگزیر باید و اگر بتوانند اور مزد یشت خواندن
 نیکوست و هم در هر ماه سه نوبت ماه نیایش
 خواندن ناگزیر باید نخست در آن شب که برآید
 دوم در آن شب که نیمه رسد سیم شبی که ناپدید شود
 و یمین و نثرن
 در هر سال نوبتی یشت رفون کردن باید بر دمان خواند

و کیم نامزد او او سنای کشتی و هبام ناگزیر
 باید خواندن دوم گاه باون که آغاز روز و هنگام
 بر آمدن شیخ گیتی فروز است پاد یاب کردن و
 او سنای کشتی و باج سروش و باون گاه ناگزیر
 باید خواندن خورشید و مهر نیایش باید بخواند و اگر
 بخوابند یشت بهفت امشاسفندان و اورمزد یشت
 شاید سیم در گاه رفون که نیز فراست پاد یاب
 کردن و او سنای کشتی و باج سروش و رفون گاه
 و خورشید مهر نیایش ناگزیر باید خواندن و اگر
 بخوابند اردی بهشت یشت خواندن بگو آید
 چهارم در گاه ازیرن که پسین و هنگام فرو شدن
 آفتاب جهان تاب بچاهسار با جتر است پاد یاب
 کردن و او سنای کشتی و باج سروش و ازیرن
 گاه و خورشید مهر نیایش ناچار بخواند و پس از

و هستی بخشد محنت فروهر که فروغ و پویاست بهمن
 امشاسفند سیم کشد گی که پویسته شرویشا
 چارم یکریذیری که پویسته سفندار مزد امشاسفند
 پنجم بازدارندگی که وابسته بخورداد امشاسفند
 و ششم بلندی کردن که بسته بامرداد امشاسفند
 است) و شش فرمان شایسته دین بی نهاد
 پس مهر به دین را کرو راست که قرگفتهای نام یایه
 ریشی را از دل پاک پذیرفته آن شش فرمان
 بایستهای این بجای آرد تا به بر تو بخشایش بزد
 از هرگز ندوزیان اسوده مانده

خستین فرمان

در هر روز شش بار نماز خداوند بجای آوردن است
 نخست به شبام هنگام دمیدن سپیده که پیش از
 بر آمدن خورشید است نیزنگ پاویاب کردن

کشندگی
نور جاذبه

یکریذیری
نور قبول
سورت

بازدارندگی

نور دافعه

بلندی
نور مایه

ماندوه او می پدمانه نباید خوردن و فرمان این بزرگ
 آئین را بنویسند باید بود مادر دو جهان شادمانی
 توان نمود

خرد اسوی روشنی آکن ز کردار بد دست کوتا کن
 لگو کار را بد نیاید بروی مکن بد که نیکی زاید آرد
 شت پروردگار مهر بنده گان را به نیکی نیکوکاری دای
 فرماید و همکاران زار ستگاری و خرمی دو جهان بهره
 نماید و فیروز می بخشاید

دویمین اندرز

هفتاد و نوار بودن گشتی و شش بخش کردن نوار
 بدانکه آفریننده بخشایشگر مهربان اندر نصیاد
 و دو آیه نیشنی بر شناخت بنده گان از انما
 کرده و (بشش گوهر پنهان همه بودنی و ستمها
 از نیستی بمیدان گاه بود و انمود اندر آورده و

اوستی بدست
 به شکر و سپاس

بود
 محاسن
 ستمها
 سرخوردت

چهارمین کتب

اندر بار نمودن اندرزهای کشتی آن دانه اندرز است
سختین اندرز

پیش دو ناز بر بهد مگر برای درست کردن نازهای
کشتی ناز بد آنکه کاریستی و مینور او پیش آن
ناز با بیکد گر پیوسته و اندر بهم باید شمرده این گیتی
سجای کشتن گاه آنسر است هر چه در این ناپایدار
جای کار ندانند آنجا بدروند و هر چه کرده باشند
باز بینند اگر به نیکویی و مردا کوشند و بگرفتگی روز
کار برند برترین نشین گاه که گردنمان بهشت است
رسند و بر به بدی و مری کوشند بیاد افرا
نا پسندیده کردار خویش گرفتار سختی و در بخت و پاباک
و شکسته گردند پس در هیچدم این را از یاد نه او اید بر

گرفت
نواب

مری
بر کردن

و آب و خاک بر و سود فرو دهر اینه بندگان ابایه
 خود را سزاوار دانند و هر زمین ویران اگشت و
 و آباد سازند و باغ و نواخته گشت زار خویش را
 بآب و خاک پاک سپردند و خشک شدن
 نگذارند و فرایسته با سبان بوده جامی آب گشت
 و پالیز را از پلیدها بیالایند و سازند زمینها
 سازند و در آب نیکنند تا همه گون آلودگی و
 ناخوشی و بدی و اندوه و پشیمانی بر خیزد و بخشاید
 و مهربانی یزدان فروز گردد و فرسنگان و پاینده
 نگردد از ده آب و باد و رویدنی خرداد و امر داد
 امثال سفید شادمان شوند

یزدان پاک همه را دیده بهیسانی بخشاد
 و نیک از بند بنمایاد و به نیکی یادری فرمایاد

ترج

فرایسته
 بسیار دقیق

پالودن
 پاک کردن

با آموزش دانش و هنر هر آنکه کسی ایاری جدا کردن
 و ستیاری از سنگ و آب و خاک نباشد باید کاجال
 و کار پرواز سرای را به پلیدی و زمینی نیالایند و از
 زنگ و ناپاکی بزد آیند تا پاینده سر پرست زر و سیم
 و گوهر و خاک شهر پور و اسفندار نید و امشاسفند
 از خوشد و شادمان شوند کردگار همگان را بفر
 دانش و هنر سرافرازی و بی نیازی بخشاید
 نهین اندرز

دو مین و دویتری که سوی دست چپ است نمار
 بدانکه پروردگار جهان از بهر زیست و پرورش بندگان
 خویش آب و باد و گوناگون بر و میوه و سبزی از
 رستنی اندر گیتی پدید آورده که مایه برخواستن
 ارز و از میان مردم شود و بکفا و سختی روزگار نگذرد
 و آنها را از تابش و گرمی آفتاب و توان میان بودا

پاینده
 فرشته

کفا
 رنج

پایداری نماید اردی بهشت امشاسفند اورا پادری
 کند و فیروزی و فرهی بخش
 پانا توانای بی مانند آفریدگان از پنج آزارندگان بر باند
 هشتمین اندرز

خستین تیری که بر سوی دست چپست نماز بکنم
 توانا یزدان بخشاینده مهربان اندر کوه و دست و دریا
 نیز هر گونه دستیار چون سیم و زر و مس و آهن سرب
 و مروارید و مرجان و جز آن آفریده پس انایان توانا را
 ناچار باید کوشش کردن و رنج بردن و آنهارا از آب
 و خاک و سنگ جدا ساختن تا از ان بدرخورد
 بر کس تو را آراسته گردد و کار پردازد و کمال اند
 بهر سر و جزان آماده آید چه اگر آشکار سازند که از ان
 بایسته و نیازی چیز آماده کنند کار گذران نیست
 بر جهانیان دشوار شود و توانائی ندین کار ویره باشد

دستیار
 عزات

باید به هنگام آب و خور و می دهد و شبنجه و ریحنه نلنگه چون
 پرورده گشتند از زبان کاری و جاندار آزاری باز گردانند
 و دست بردارند و ازین کردار پدید آور آسمان زمین
 شادمان شود و پی جانور خرفه و سرورنده و زبان کلام چون
 کرگ و پلنگ و شیر و کفتار و ریکاشه و شجول و اردو با
 و مار و جحران و پیش از آنکه ریحی سانسند باید گشتن تا از
 از آرشان رسنه و آسودگی حسته مرد و پدید می اندر
 گیتی یافته آید چه زیانگاه جانوران برای پاک گشتن
 زمین و میان بود ان از آلائش نسا و پلیدی و بهیر
 و درین آفریده شده اند و ناپاکیهایی زمین نشان آورده
 است چون مایه بود و پدیداری شان ویرانی چیزی
 بد بود بسیاری آنها نیز ویرانی چیزی بای نیکو آورد پس
 تبا و نابود کردن سزد کسکه اندر دل اندیشه پذیرفتن
 این اندر ز کند و به تباهی خرفه سران و خشنده گان در زند

خرفه
 سوزی
 زبان
 جانور
 زندگانه

مرد
 نیکو
 میان بود
 بهار کوینه

پناه دهد پاک یزدان بهم بپاداش آن در کار و روزگار
و می بخشایش کند و اندر کشایش هر بستگی و تنگی و برا
دست رس و بهره بخش

چه آرزو ده گرد ز تو جانور شود رنج داد و فیروزگر
همه را چه تو بوش در پاست خور و پوشش و جنبش و خوابست
همی بهره سود تو نشان فرید ز بر یک ازان بودی آید پی
که بپسند این شکت که دارا که بد پیش آری نکو کار را
جهان آورد داد که همکار بسیاری داد و نکو کاری شادی
و دستگاری اندر رساند

هفتمین اندرز

بیزی دیگر که بد و پیوسته نمار بد آنکه برخی جانور آن
تذبار که جانداران زیان کار باز دارند که برای
گروه مردمان کار آیند چون ملکبان و سبک و جز آن
پس آنکه آنها را در خانه خویش برای کاری نگه دارند

زنده باری از ازار پدیدار فرموده چون گاو و گوسفند و بز
 و جران برای دادن شیر و شیم و اسب و اسب و اسب
 و الاغ و جران از بهر سواری و برداشتن بار پس هر یک
 انهن جانداران اندر دست و فرمان هر که باشند
 باید فرون از اندازه آنها را رنج ندهند و بر بنگام آب
 و خوردنی رسانند و جایشان پاک دارند و بخوبی بپرورند
 و از سرما و گرما و بدی درندگان و ستم راه زنان با چشم
 و نگه داری کنند چه آنا را از باین سرایش نبود که درد
 خویش آشکار کنند و چاره جویند پس اندیشه آنان
 در نزد آفریننده آمرزنده و داننده رازها نهان
 نیست پس خیانت نباید کرد که سپس مرگ در درگاه
 خداوند و جهان و فرشته سرپرست ایشان بهین
 امشافند و شرمندگی و سزا فکنندگی بار بخشید پدیدست
 انکه زنده بار به نکوئی سپرد و از بهر پاک و گوست

سحر
 سحر

جوی به راه بردن تواند وز زور و خواسته چنان
 دوسرای بزرگ آراسته آن سراجام سترده و پایان
 نمود و سود بی نذرد و مایه بهبودی و دستکاری
 نمودند مگر آنکه در بنگام توان و زندگانی در
 ماندگار از دستگیری کرده و بهر روی دار را گزیده
 گرفته باید اندوخت که آن مایه خرسندی یکتای
 بهیمنای پروردگار دهش دوست است

دهش
 بخش و
 محبت

گرفتند و زنی و صد بهیمنای سود بود مرزا ای عجب
 لیکت گر گرفته کنی در این سر مرد و بهره یابی اندر آن سر
 داد و ده خشت را همه را به نیکی داد و یاور و راه بر باد
 ششمین اندرز

بال
 قرار قانون
 نظم و حسن

یکی از دو تیری سوی راست سده و نامده اند که یکتای
 داد و اربابی بهیمنای بهر بال کار جهان و بر جا ماندن
 یا ساچم حایان و آسایش مردمان بسیار جانمند

بزشت نامی زیاده رود بجا کار و کرد و ناپسندید
 خوی و غرچه در فشی گردد و بجز سرزنش و بیچاره نگوش
 و غواره در پیروی این دو خوی شست و سرشت
 پلشت ویرا بدست اندر نماید و چنانچه دل گفته اند
 از آن میان روی خاسته اند که پاداش است
 رفتن بران بهشت است و بچپ و بد است رفتن
 دوزخ پس کسانرا سزاوار آنکه گذران باندازه خود کنند
 و داد و دهش بپایه سرمایه اندر پذیرند و بچار کار آور
 هنگام در ماندگی دستگیرند چه آنکه داد و دهش را
 شناخت پیروی نیاکان گرفت و بمرهی پاکان
 نمود و کرشی و کاستی و کردار بد و نارسائی بکنند
 کوتاهی استین چپ سدره نماید بدانکه جهانیان
 همگی از گذاردن خشچی یکی ناچار اند و آنکه ازین دو
 جهان بدیکر سر ارجح کشید اگر بر خطئه ازو باشد

غرچه در فشی
 نشان ناپسندید
 غواره
 نگوش و
 علامت
 چنانچه
 پل صراط

برون کن دل از بوی که بخواهد او خداوند شادی رود
 از انداز و خویش بشی محوی که ناید تر اثر مساری بوی
 شیدان شید در و نه را بفروغ سپاس و شن فرماید
 و از تازی و آلاش از و آنخت بر داید
 پنجمین اندرز

شیدان شید
 نور الانوار

دمان
 زمان

استین دست چپ مار بدانکه بشیوار مرد را باید
 باندازه شکوه و پای و توان خویش بنجو دستکاری دمان
 گذران کند و داد گرد میان گزین باشد و ناسپاسی
 از بخشش بریدان که مایه سرنگونی بخت و سرفراز
 و پیدایش بی مایگی و خوابی است فراموش کند و از
 سپاس هیچدم فراموش ننماید و هر چند خواسته
 جهان در نزد می افزون گردد و ز یاد روی و اندام
 و ز کور و پست منش هم نباشد چه آنکه میان روی را
 و هر کار بیا داند ارد و بجن فروزانی و کمی و می کند

شکوه و شکوه
 بجن و بجن
 جانب و جانب
 نیست

پدیداری و یافتن روزی زنده اورسایان و برافروختن
 نام و نشان خود کوشد و فریش و مویش رواندارد
 گوناگونی استین نما بداند که فرون از اندازه هم در
 فراهم آوردن خواسته و زرا یچنان کوشش سزاوار
 نیست که مایه کوست جان و تنای روان و زیان
 و جهان گردد چه در کارگاه خداوندی همه کس پیر
 درخور نهاده و همه را با اندازه که شایسته و بایسته
 دانسته بهره و روزی آموده فرموده و تحت آسار
 و نمایان که کردگار مهربان آفریننده و روزی ساز
 است و بد انسان که بندگانه بهره و روزی فرمود
 با اندازه و اجبی بدیشان رساند پس پسند کردن آنچه
 بر داند دهد باید و با آنچه مردم را باشد انجخت از درون
 زدودن شاید آلوده نیفزاید زیرا که خود مندان از روز
 کند و گردن گیر و آنچه را از دست می نیاید

زنده اور
 حلال
 فریش
 کابلی
 مویش
 غفلت

بهره

بهره

و می و دارایان خواسته و فرهی و می است که بر این
نوتان .

کمان اهر راه یاری نکوست بیاریشان بر دباری نکوست
فرماندگان انکنا امید چه مهر است امیت ز شیدن
خداوند بی مانند و انبار همه را از رنج یار بر آفریدگان باز
دارد و امید همه را خود بر آور دو کار کس آفریدگان کج
چهارمین اندرز

استین دست راست سدره نمار بدانکه کس اگر
همیشه در سرای همتران و خداوند ز روزیور
و دارایان فریبک و فرمانروایی نیازی پرورده شده
و خواسته مرده رکن و را بدست باشد باز هم مرده
ناچار سزاوار آنکه کوشش و ایستادگی نموده و به
سزوی خویش از روی یو به و دور اندیشی و خرد باز
پنی و چالاک و آزمون بنزد آورده و بیاری آن اندر

مرده رکن
میراث

یو به
اندو

پرستی نمودن بس بجا و گنجایش است سخت
زن و فرزند و برادر و خواهر دوم نوشیاوندان
نزدیک و دور و همسایگان جز در ترسیوم
زیر دست و فرمان بران چون واه و رهی و جزآن
چهارم بادرام و پیشه و ران تنگدست و مغلک
و پست روزگاران هم آیین و کیش حشم دوشان
همدم و همشینیان کمتر ششم باز ماندگان از بوم
و یاران و درویشان پست روزگار و تنگدستان
پراندیشه و مردمان ناتوان بی برگ و نواد از بهر دیا
و پیر و بریاسا که باشند بر آنها مهربانی و ورزیدن
و از آزاد کوست آنها دوری گزیدن و بهایه توانا
آنها را دست گیری نمودن شیوه ایست که ران
خداوند را خوشنودی است و نیکنامی جهان و دستگیری از بهر
بخشد و رفتار این پندار جمند بر هر کس و اثر بر خداوندان کیست

داه
خادم
رعی
نیرعلام
مغلک
درویش

دوره
خصوص

و دیار وزمین چچم سترگ مردمان این برور و زنگ
 کسان نیکو اندیش و نیکت خوابان باورام و کتور نهنگام
 خویش ششم ارجمندان بادانش و بهنو خدا
 و ندان داد و بخشش گستر و دارندگان خواسته
 و بهمه روی به نیکی آراسته و کسان آئیند و نیکو کار
 بخشش کردار و مرزبانان هر دیار و پیشوایان کیش
 و خانواده و آنانکه در پایه و پایه سال و جزان از
 یک روی برتری دارند مرا ایشانرا کهتری و فرمان بردار
 گردون و پذیرائی بجای آوردن و از کاره و سینه
 با آنان برگزار آمدن ناچار که خوشودی فرمینه
 برور و نگارزان نمایان و پدیدار است

و افتادگی بر بلندی رسی ز خواری ابرار جمندی بر
 یزدان مهربان همه را به مهر فرخویش و فرهی اندر رسا

سیوین اندرز

پرده پشت سر نمار بدانکه بر کتران و زیر دست
 بخشیدن و جوامزدی فرمودن و در پچه گی و در
 ماندگی و پریشانی و تنگدستی امان را نگه داری و سر

باورام
رعیان

ارجمندان
ساحبان
آریه

کتران
سیوین

فرهی
زرنگ

کران بجز خورسندی ندیدار نیست که بزرگ داشتن
همان و شکوه و ابرج و آمرغ که نمران است

امرغ
قدرو
مقداد

سخت ستایش پاکت یزدان مهران که جان بخش
و روزی رسان است و نیایش امشاسفندان یار

دهنده مردمان و درود و پیر و خورشیدان را بنما که
پرستادگان آفریننده دو جهانند دوم فروتنی

و پیر
خاصه
مقداد

اگر پدر و مادر که مایه بود و نمود اند و استادان
و آموزگاران فرستاد و دانش که توانیم از پر توایشان

فرستاد
ادب

از تنگنای تیره نادانی بدرایم و بر بام نیک بختی پروا
کنیم سیوم بزرگان آیین و کیش و همسایه خوشایان

نزدیک چهارم شاهنشاه و خدیو دمان که مایه
آرامش جهان و آسایش جهانیان اند و بزرگان پیش

کاران خسروان که بجای ستون سرای کشور و پناه
بادرام و بندگان یزدان اند و فرمان فرمایان بر شهر

بادرام
نمایان

دین بهی و کیش با فرهی این همین اندرز بلند از دست
 پس مانند یک بران پیرمین دینی گریبان نباشد
 سدره نامیده نشود همچنان انکه را ازین نیکو خوی
 بهره نباشد از کیش بهی و آسایش آسره نام امیدوی
 بهره ماند و در رنج و سختی دو جهان گرفتار آید

درین کیش پاکیزه ارجبند پسندیده تر بود از این
 باندیشه جز راست نگاشتن زباز او دل را یکی داشتن
 پروردگار مرا فرید یگان را باند و حق رستی یادر
 فرماید دو یمن اندرز

پرده پیش روی سدره نمارد انکه مانند یک این
 پرده پیش از تن و ما پس ستیم بسیار کسان پیش برادر
 همتران و ماد نبال مراد این که کمتر ستیم پس پذیرائی
 همتران و ششودن فرگفت ایشان باندازه مایه
 و پایه هر کس سر او را و حجتی کردار است کز آن

مکهای دیگر بشی داده بر جای بلند و نزدیک سینه
 نهاده شده آدم نیز اگر چه در پیکر از رخ جانوران کمتر است
 خداوند بر همه جانوران وافرید کار خویش و او را بشی و بربری
 داده است و دل اندیشه و راهها اندر سینه می
 نهاده پس پروان باز دینان را باید که بآب پور
 برده هنگام گذشته را شسته و بباری بت از فوله
 رسته بدادار پناه گیرند و بهاره بهایون ترین رفا
 که راستی گفتار و درستی کردار است راه سپارند
 و در هر دم لب بخر سخن راست نگشایند و گام جز بر راه
 راست نهند و در اندیشه بجز راستی و درستی اندازند
 و از کاستی و دروغ که روشنی است پست و بغر و غ
 کناره گیرند و بر پهنند و اندیشه و گفتار و کردار
 خود را چنانکه مایه خشود می مهین داور دادگر بود
 بیارایند و از راستی بجاستی نگرانند که نخستین نشانه

پوریش
 معدن
 روزه
 جمیع
 تو به

به دینان هم باید کشتی که کمر بند فرهی است بر سدره
 که زره آئین بهی است بسته و همیشه دوه نشسته دوه
 گوشنه دوه کنشنه باشند و خوبی ناسجار را از خویش و
 خاندان خود دور و بر کنار سازند و اندر بندگی نرزدان
 کمر بسته دارند

کمر در ره بندگی بسته دل یو دور و ندر آخته دار
 خداوند همکار از چراغ را بنما فراراه دارد و بفر خویش
 بر سنگاری رساند و از گمراهی و دام ابرمین برهاند

اندر اندرزهای نکمای سدره و آن نه است
 سختین اندرز

گاه پوشش سدره سخت چشم بکبیه گرفته که گریبان
 مانند افتد نما بدان باشد که چنانچه این تکه خور و درابر

همراه دارند تا بسیاری آن گیش اهرمیان و دروندان و
 دستان و ریود و چیره باشند و بد نشنه و بد گوشنه و بد
 کنش را کشته و پوز و اهرمین هوار از خود برانند سدره
 در زبان زندسته و سیکنم و اندر زبان درمی شو کشتی
 نامند و سخن سدره هرگز از زده این است و آنکه اندر تن
 سدره دارد و اندر زهای آن بیاد اندر آرد و بران
 سپرد بگان ریو اهرمیان برودست نیابد و جادوان
 و پلیدان از او گریزان شوند

چه داری بتن سدره پلیدان شود دیو بد خواه از آن تبا

ششم

آن گزیده پیامبر کمر بندی بر روی سدره بسته داشت
 کش کشتی خواندی و نماز بد آنکه چنانچه سدره داران شکر
 خضران بر روی رزه کمر بندی اندر بندند یا چون
 بندگان پادشاه که همواره اندر بندگی کمر بسته دارند

چیره
 غلب

هرگز
 مراد
 مقصود

کشور خود پس از آن دانش آموختن و کارش و گفتن حسنه و
 دمان را بیا موزند تا در کار جان و روان به هیچ روی
 بی بهره نمانند

ز دانش و آن تن آباد دار بفرمود خوش استاد دار
 بهین بخش آمد ز دانا حدیو کران جان با گرد و از بند دیو

پنجم

آن کشور نامدار پاک دادار سر و شاهی سر با بخشید
 بود که آرزو سدره نامیدی چنان بفرمود که همه به دنیا
 چون هفت سال و سه ماهی برسند تا پایان زندگی
 پوشیده دادند چه اندر آن اندر ربای برگزیده
 بود نمار بدان است که چنانچه سر کردگان سپاه خورشید
 ز ره رزم پوشند و اندر پیکار دشمنان کشور و کرپران
 و راه زمان بیاری آن کوشند به دنیا نیر باید بفرمان
 این باز دیسان سدره را که زره آیین است همواره

کرپران
 مجمل و مکار

و کو چاکت و فرازین جهان فراخ و بزرگ بود پس آن که
 در آیین هبی شاه راه رسگاری است کام هندی باید که فرما
 بای آراه سپارد و مرا نزارا بهنای خود داند و از بهر
 گرد آسیر و ناهموار به پناه آن آیین گریزد و بسیاری آن
 راست رود و میان روی گزیند تا از بند های چپ
 در است و پس پیش و زبرد بر جهان آسوده ماند
 چه بر رسم این دین شوره پیا زنج دو گیتی شوی رسگار
 کسی که گردد و خرد پیشوا به پر میر و از آرد و کین و هوا

چهارم

بیت و یک نسک نامه اوستا که اندر آن نش
 و همد و جهان گاشته بود نما بد انکه بسیاری نش
 او میرا بر جانوران برتری است و دانا پیا یان رسگا
 و نادان چون جانوران سر انجام باند و گرفتار ماند
 پس مردم را گزیر باید که سخت گفتن و نوشتن کسا

کشید و چنان ببالید که تا کنون انسان درخت بید
 ندیده و کمان آست که ازین پس هم پدیدار نشود و مران
 و درخت را از فرونی شاخ و برگ سر و کش مر خوانند
 و در رک بر برگ ازان چنان میبود که سخانی خند هم پیوسته
 و نوشته شده که آیین شت زراشت بیگان از سو
 پاک بر دوان است آذرخت نمار بدانکه هر کس بدن
 پسندیده کیش گراید و گیتی ماند سر و سر بلند و چهاره
 سبز و شاداب ماند و بشادی و تازگی زندگی گذارد
 و تخم مهروداد اندر نهادش راه کند که نام نیکش بر پائی
 چه بنی درین کیش فرخنده پا شوی سبز شاداب و سر

سوم

چوب دستی داشت پائیش باریک و بالایش گرد
 و پهن که گاه رفیق و هنگام راه سپردن از بدست
 داشتی نمار بدانکه این فرودین جهان تنگ باریک

دست کسی را از سوختن پاک نه از اذ و گنبدی
 بهر نماز گذاردن سومی بندگان جامی داد نماز بد آن
 باشد که آنکه آیین بهی پذیرد باید چگونه فرمان یزدان
 منش و گوش و کنش خویش نیکو دارد تا در روش بهر
 فروهر و شبیدزدانی تا بان و بی زیان کسان خود
 سودمند شود و کسی را از و کوست و آسیب نباشد
 تا سر انجام به کام گذاردن تن روان در روشن کرد
 ثامن ششمین یابد

نماز گذاردن
 سومی
 قبله

کوست
 صدمه
 دافعت

روان از آلودگی پاک دار برین کیش پاکیزه شوره سپا
 منش و گوش و کنش نیکو فروغ روان باشد و آب

دوم

نخمر بود که نزدیکت بارگاه شهنشاه داد نهاد گشتا
 اندر ایران شهر که کنون به نشا بور نامند بکاشت بهر ما
 یکتا یزدان اندر اندک دمان آسهی سر و سر به بلند

در کار بای هنر بجهان بر ند چه بهر آموزش و اشکاری
 دانش و هنر پسندیده پیام آوران بشمار از سو
 بی نیاز دادار اندر این سخن گیتی پدیدار و بگونه
 خواستگاری زمین و دمان و یاسا و فرمان بهر کنا
 گسترند چنانچه همتر پیام آوران و خور و خور و
 شت اشو مهر سفتان ز راتشت افوخته روان —
 که از پاک یزدان جان فرین برو باد مردم هزار آفرین
 بسگام فرو د آمدن بجهان از درگاه پاک یزدان شش
 چیز همراه آورده بود که چون بچشم داد اندر نگری
 همه زانمار و اندرز و پندی است که بهر آسائی فرایا
 گرفتن جهانیان آشکارا فرموده

نخست

آن حجت و خور فروغ ناک نش اندر دست دشت
 که بی همزم همواره افروخته و از ان فروغ مانباک

خواستگار
 نقاضا

یاسا
 قوام

افرمیننده امر زنده مرا این بی را با فرهی و پیرو
را با فرحی اندر پناه خویش تابنده و پاینده دارد

دوین دریکه

اندر باز نمودن درخش چیز اشوی زراشت
روان شاد و دقیقی چکامه سرافرموده و استاد سخن
فردوسی شادان روان اندر شاهنامه بیاد کرد
دبر استی بس درست است به یزدان که هرگز
نه بنید بهشت برانکو ندارد زرد بهشت
به بهترین بخشایش یزدان که خرد باشد پدید است
که سخت مردم نیز گونه از جانوران بود و از اینجا
که دانشمندان و خرد سخن میزدان آدمی را زنده
گویان نوشته و گفته اند فرونی و برتری مردم را بر
جانوران بهنگامی باشد که دانش آموزند و در

و بدست یاری همتر این مؤبد فلان بن فلان بخواست
 و خواهش فلان بدین سود دست یافتی حجتیه باد ترا
 و تازندگی دارمی در پوشیدن سدره و بستن کشتی
 سستی مکن چه در سدره و کشتی نثار و پرمایه های بنا
 بود که هر یک ازان اندرز خرد را پیشو او دانش و
 بنشیند استیاری اند و در زمان پیشین آرزای خود بود
 و دستوران و زرتشتیان دانان دانشمندی هر
 پر حیده ازان رشتش تا دوازده چیم گفتندی اکنون باز
 اندیشه و دانش تو آماده است گفته آید و جبران را
 خود چون دانشمند شوی آگاه بفرمان دین بنشین و
 گوشن و کنش نیک راه سپار تا آگاه شوی با
 از آموزنده دین آموخته بهمان روش روزگار گذاری
 ازان سرفرازی اندر گیتی در سنگاری اندر مینور
 ابره گردد و ایدون باد —

حجتیه
 بهارک و
 میمون
 نثار
 رزم و اشعار

پر حیده
 رزم و اشعار

مرزاعه و یسفا و می چمنی است استی دینیا
 ماز و یس نو عیش استی عیش (استم و هو یک)
 پس از بستن کشتی هر دو برابر بجای خود نشیند و او ستا
 هشام را هم آواز بخواند زان سپس موبد میوه خشک را
 که لک نامند بر سر کودک ریخته او سنای تن درستی
 و باره کودک بر خواند کودک با وی و همگی بخن بجا
 زور کند پس از انجام سدره پوشی آن دستور یا موبد
 باید روی کودک کند نام وی بر زبان آورد گوید
 ای فلان درین روز ترا فرخنده بادی رسیده که گاهین
 بهی اندر آید و سرفرازی و ارج گیتی و فرخی و فری
 مینو بفرمان پاک دادار ترا دست داد و زره و زر
 بر پستی ماز سنان و کمر بند فرهی بر شکست اهرمین
 که سرفروشی سراپا و پایا رجمندی و شادی جان و
 سودگی روان تست از بخشش یزدان بهره نوشد

سراپا
 خلعت

رسند میان کشتی زو یک بناف نهاده دو کرد بر
 گرد که گردک بچید پس او و تیا ابو ویر یو خوانده و چون
 بشو ته سام رسند اول بدست راست و دوم
 بدست چپ گره زنند و پنج سیم را بچیده (یک)
 اشم و ابو خوانده دو گره پشت بران زنند و بخوانند
 (گرش نموده) جسم می عونکه مرده (سه مار) مرده
 یسوا همه مزد یسوز رشتش مرده
 و رانه استی شیا مرده و ره شیا استو
 همتم منو استویه شختم و چو استویه یوتم
 سیوتم استویه دینام و نکسیم ما
 زوینیم فرسپا یو خدرام نداسنی
 شام خیمه و ده نام استوینم یا هو تنایچه
 بیشتنایچه مرشتایچه و هشتایچه
 سرشتایچه یا اهرش ز رشتش امورا

کرفان ساستاران گناہکاران اشموغان
 و دروندان دشمنان پریان زدوشکسته باد
 دش پادشاهان او او شان باد دشمنان
 ستویه باد دشمنان او او شان باد (کرش مو)
 اهورمزد خدای از همه گناه پیت پشیمان
 از هر در شیم دشت و در هوجت و در
 هورشت هم په گیتی میده اویم گفت
 اویم کرد اویم جت اویم بن بود ایستید
 ازان گناه فشی کوشنی کنشی نی روالی
 گیتی منوالی اخ او خش و پشیمان په
 سه کوشنی په پیت هم (کرش نموده)
 خسوڑه اهوره مزداتر و عه دیتی عنکره
 مینو عش مینا و رشتام هید و سنا فره
 سوتمم ستومه (اشم و هویت) چون باجیا

مومتا چا بنچتا چا بورشتا پتیه رچا دی
 یسفا و شمتا چا در بنچتا چا در بورشتا چا
 فرا ویراهی امشا سفتا یسچا و همچا فرا
 ننگها فرا و چنگها فرا شیوتا فرا و چنگو
 یا فرا تو سچید خنچا شتم ستمی شتم شتم
 و هو (سب) فره و رانه مزد یسنوز
 شترش وید و اهور به و کیشو (هرگاه که باشد)
 اهور به مزداریو تو خره ننگه تو خوشنوتره
 یسنا مچه و بهامچه خوشنوتر اچه فرسسته
 نچه تیا اهو و یرو زونا (ناسه) فرسدر
 شتر و اهورم مزدام (گرنش بجا آورده)
 هر مزد خدای اهرمین اوادشان دورواج
 داشتار زده و شکسته با و اهرمین دیوان
 و در جان و جادوان و دروندان کیکان

خمره مند میخوان میو بره نوم بر سادار
 همه گناه پست پشیمانم اژ مهر و سف
 و شمت و در هوجنت و در هورشت
 هم پکیستی مینده اویم گفت اویم کرد
 اویم جست اویم بن بود ایستد از ان
 گناه منشی گوشنی کنشی تنی زوالی
 کیستی میوالی اخ او اخش پشیمان به
 سته گوشنی به پست هم (گرنش نباید)
 شوره اهور به مزد اتر و عه دیستی
 عنکر به میوعش میا و رشتام بهید و سنا
 شوتم ستومی شتم و هو (یک) بر شوتم
 به شوتم بی اسپا به شوتم بیچا به شوتم
 بیچا مان شوتم بیچا و خد و عه بیچا
 و شوتم بیچا عبه گیر یاد بی و سفا

استوینا دینیا و نگهیار مارزیس نو عس دین
 به راست و درست که خدای بر بندگان
 فرستاده این است که ز رشتت
 آورده آیین آیین بهی و کیش مهرمزدی
 که بز رشتت داده تیا اهو و یریو بت
 خوانده کودک دست راست و چپ خویش راستین
 راست و چپ سدره کند و چون بشیو تننام
 رسد آن سدره پوشان سدره را بگردن وی اندازد
 اوستمای تیا اهو و یریو تمام بخواند و
 آن مؤبد اندر پس کودک رو سوی خاور کرده بگردد
 و دو آستین جامه خود بدست وی دهد و خود میان
 کشتی بدست گیرد و هم آواز بخواند بنام
 یردان اهورمزد خدای اورونی کرز
 حوزه اوزا یاد داد اراهورمزد را یومند

هم بهره بود — پاک یزدان بهان را به نیکی بایز و راه

بر باد تراج

روشن سدره پوشی آنست که سخت موبد یوز و اثره گر
بروش آیین مرکودک را نیز نگ آیین بخوراند و وی را
سی شور نماید و تن او را پاک کند و از او پوشاند و کلاه

بر سر بند و بارچه سفیدی اندام او را پوشاند و از سی
شورگاه بجای پوشیدن سدره که درست کرده باشند

آرد و اندر برابر آنجن روی خاور بر کرسی نشاند و موبد
یا خود دستور در برابر او روی با ختر بر بندلی نشیند

و او ستای بت را هم آواز بخواند و پس از انجام
بت هر دو بایستند و آن موبد سدره را چنین کرد
بد و دست در استین از گرفته با کودک هم آواز بخواند

بنام ایزد بخشایند بخشایشگر بهرمان
دادگر زرشتیا چشتیا مزده دانتیا

سدره
شکسته
سالم

نوع
چندین
نوع
چندین
نوع
چندین

ازاد
زیر جامه

خاور
مشرق

چون فرزند به دین بهفت سال و سه ماهی رسد باید
 سدره و کشتی را به پیمان دانستن و دستمای باج
 سر و ش و کشتی و غیره بپوشد هر آینه تا آن هنگام نیاخته
 باشد ناچار با چهارده سال و سه ماهی رسد باید ش
 پوشید چه فرمان چنان است که چون کودک بر تنید
 رسد و اندر تن سدره و کشتی نهد اگر با کوفه
 کند و فرمانهای این بجای آورد پسندیده و پذیرفته
 دین باشد و آن گرفته بر روان وی رسد

سید
 محمد
 کوه
 سواست
 پذیرفتن
 قبول کردن

دستور دستوران روشن روان دستور ایران شاه پور
 ایزد یار پور شتر یار پور آذر باد مار سفید اذر نامه
 شایست و نامشایست دین بهی چنان بر ماید هر بهی
 که بر آیین بهی یگان بود و سدره و کشتی بتن اندارد
 دین جهان سرافراز و دوران سراسر تگبار باشد و در
 گرفته و مزد جهانان ارشت و خورشید و کبوتر تاسه و شانه

بنام روزی ده جاندار و آمرزنده نیکوکار

نخستین درجه

اندر سود و روش پوشش سدره

بفرمان دین بهی نخست سدره پوشنده را نوزاد گویند
این آن خواهند که تا آن هنگام نادان و چون نا
بودگان بوده کنون که اندر دین بهی آمده و به سدره
وشتی و دانش رسیده چنان باشد که از نوزندگی
یافته اگر چه این سخن را درین هنگام مؤبدان چون
فرزند خود را پایی مؤبدی آرند بدو گویند پسر برستی
و درستی نوزاد آن باشد که بفرمان آئین سدره پوشنده
گشتی بندد

یاشیدن شید پاک

این
خجسته نماند
رازیردانی از گفته
بهشتی روان مرحوم
میرزا بهرام
خسرو نضر آبادی

یکی از شاگردان بهشتی و پیرسان بازو پیرسان

راست نماید و بندد و یواز جان و دل همه بکشاید این کین بنده
 خاک را بهنجی جویم بجی لبی تا تر با که یکی از شاگردان دیشتمی سرشته
 ماز دیستان و برادر زاده خجسته بنیاد با کجی لبی جو شنگ
 هستم و چون که این خاک را بگوینده این نامه سر نامه دازیردانی
 در دلاخلافه طهران هزار بوده ام پس از آمدن این بنده از ایران
 بنو نشان در بند بریمی بر امی اگائیندن دازرهای سدره کشتی
 بهکیشان خویش از ایران و هند خیالی برداشته این بهین
 نامه نام بردار از کوشش بسیار

در پیرایش چاپ بر آورد و ما گویند

این نامه را آذر دشت مرز نیز

گرفته همکاران نیک

برسد

وقت

بجای دارم پس از آموختن و توختن اندک راه آیین
 بفرمان و آموزگاری آن مهین فرزانه دانش گزین
 و بهین باره داد و دین از روی مهای آیین که از ایشان
 یادگار مانده آن خرد سنج بوشیار بار سنج بسیار از بهر
 جای فراهم کرده بگاشتن این اندر نامه سر بر او شتم
 و این دیر ره را برای پسندیدگی و زیبایی اندر دیده خدا
 و ندان خرد بزبان پارسی که گزیده ترین با نه است و نیاکان با
 خیر و انستان ایران با آن گفتار کردند می بر بگاشتم و بهر نامه
 را از بردانی نامیدم و این بار سنج در بچه بیایان سایندم تا یکی
 بهدنیان از چم و چکر که با که اندران باشد بهره بردارند و خدا
 این اندیشه و پرمان این یکی یاد کنند از خرد و سخنان با آن که اگر
 مستی که از ایشان نداشتی در بگاشتم یا بند بر بند خورده گیرند
 و از غیبت پشیده خویش به دست کردندش کوشند در سنج
 ویره کردگار بود بند و ستان هر جا که او افتد کار همه را

بزرگ نامزد بدشمنی دبیرستان باز دبستان برپای
 کرد و یزد و کرمان بسیاری از کودکان بهدین را بیاورد
 و اسنادان بهر آموختن دانش بر آنها گذاشت تا
 این آموزند و فرهنگ و دانش نوزند برای اشکار
 روشهای این از زرد بخشش داد و دهش حجت نامه
 فرزانه نهاد و بزرگ پارسای ایرانی را داد که اندر هندی
 نشین دارند بویژه بفرمان سرور خرد پرور بزرگوار
 این دوست مهر با بخی فرا بخی پانزی که چون شنشاه
 داد گران شیر با بکان همیشه برای تازگی و روانی
 این اندر بخشش است بسیار فرزند بیکس اسدره
 پوشایند و از اندرز و سودان بهدینان الگهی خشیه
 لا دبرین این کمتر بی خرد گرفتار رنج و آسم بهرام پور رستم
 نصر آبادی که هم بهر فرا گرفتن دانش از یزد به سبزه
 انخداند کار بپای تخت آمده و اندر بدشمنی پستان

الکی یافت چو ندید که هیچ روی نامی از سدره در
 اندیشه خدین کسان ننگدزد و از یاسا و روشهای آیین
 چیزی باید اندر ندارند و در گوناگون رنج و ستم روز
 همی برند از راه خردمندی با بزرگان کشور خردمند
 و پیکاران شهنشاه و پیشوایان آیین تاری روش ناری
 نهاد بسیاری از رنجهای بار بسیار با کاهید

باب خرد آتش جور گشت بنرمی در آورد از پادشاه
 و از پشانی زرتشتیان ایران بزرگان هند و سن
 الکی داد و برای دستگیری و آموزگاری ایشان بود
 فراوان بخواست و در هر شهر که جامی دارند دهنه
 و پرستشگاه و دبستانها ساخت بویژه اندر طهران
 از پول مهین سر و فرخ اختر و بزرگ دانشور فرشته
 فرشت نوشیروان جی پور با کج بیتیت و همراهی
 و کمک دیگران از بزرگان هند و ستان بستانی

در ایشان از بهیمنی نشان نماند تا در سال هزار و دویست
 و بیست و سه یزدگرد می برابر سال هزار و دویست
 و هفتاد و یک هجری که ششمین سال از خسرو می باشد
 و او نهاد حخته بنیاد شهنشاه جوان بخت آراینده
 تاج و تخت شهر یزدان و زمین خسرو دادگر گنجینه و نگین
 افروزنده اورنگ کیان افرازنده پرچم کادیان
 پدر بر پدر شاه ایران خدیو جهاندار شه ناصرالدین بنو
 که روزگار خسرویش پاینده و توانایش فراینده باد بهیمن
 ایران و فاریسان یزد و کرمان را بخت یار و روزگار
 ملک کار شد که دانستم رنجسته بنیاد و خردمند و خرد
 نهاد و اد پاک زاد و فرزانه پاک زاد ما بخت یمنی شو
 باز یاکش درویش فانی مهر خوان است باندیشه جهان
 گردی بایران آمد و از سر گذشت و گونه روزگار پاریسان
 ایران گاه گردید و از راه بودی راه و روش این میان

مگر آنکه نژاد او را ندانند و حوز باشد از نیروی از هنگام و شوم
 ز رافت و پس از آن همه به آئینان سدره کشتی
 و آئین بافرهی بسیار بود و گرد دست یافتن خسروان حنی
 نشان که پس از نهای پادشاهی ایران یافتند و هنگام خسرو
 اسکندر و هر سویه پادشاهان سنی گرفت باز از دشر
 با بکان رونی و تازی کی داد و بجای آورد و چنان به مانند
 دمان یزدگرد و شهریار این بر بست در به آئینان استوار
 بود پس از آن هم آنانکه از ستم جد و نیان رحمت بهندستان
 کشیدند تاکنون دارند پس ایران پس از چیره شدن
 تازیان از بسیاری رنجهای آسمانی و زمینی خسروان و تازیان
 و تاز را هزاران و کوست کینه و ران و شورش گستران
 بکمی گرایند و برای تنگی دشگاه فرمان و راه آئین را
 فراموش کردند و از بسیاری دانش آئین و هنر و تیره
 پس از زمان چنگیز خان چنان بی بهره گشتند که جز نام

منوچهر گشت و پس از آن هم هر کس از پیشه و دین و گناه
برادر نکست سروری و باره خسروی بار یافتند بدین
روش آه سپیدی و ناهنگام شهر یاری خسرو سروشی
هوش شست و خورشید گنجش و دشمن شاه لهراسب از ازار
جز بآتران نیاموختندی چون مهر پیام آوردان
جسته و خورشید و خورشیدان اشوهر اسفتمان بزرگداشت
انوشه روان که از پاک پزدان فرزند گره بر او فرستاد
با دافزون نمر برای رستگاری گنجان پدیدار شد
ماری گری از در و نهان برود و بیزدان پرستی جهانیا
را بنمائی فرمود همگی پوشیدن سدره و بختی
بیا موخت و فرمان کرد که ناچار بهماره سدره و بختی
پوشیده دارند پس از بای آنها را چنانکه اندر و هر امر
یشت مانتره را نهان داشتن آید این را نیز بخردان
را بیا موخت و مرا بشمار ابدان داشت تا بکس نامورند

داشت سیتان راول بود و اندر فرمان آورده بزرگ
 شد و بر آبادی و فراخی آن نازگاه که بفرمان شت
 شاهنشاه فریدون برپای بود و بغیر دکه تاکنون اسما
 همایون پایدار است که تا زیان و پیروان موسی عیسی
 از ابرستگاه دانند و بنام بیت المقدس خوانند
 و آنان که در آن کشور از آن دانش بهره ور بودند
 کنا بگستر دهند مردمان آن کشور نیز مانند کی کم و پیش بر زبان
 خویش همراز کردند چنانچه هنوز پیروان موسی در هنگام
 نماز بجای سدره کشتی شیت پوشند و طفلین
 و فرمیش روی زمین هنگام انجمن کردن آبرنت پوشند
 و پارچه از ابریشم کش ساش نامند و برگردن افکنند
 و از ایشان فرمیش دانند و از آن شناخته
 آیند و از خود هم نهان دارند و چون در ایران توانست
 خسروی ارشت فریدون بگذشت و چرخ بگونه آرزو

و چه بدنی بماند تا چون تنه شاه داد نهاد و حجت بهین
 شد فریدون پور آبتین خداوند کیانی و فرخنده روی
 گردید ریشه جور باز داد بسوخت و بفریزان باز
 ایرانیان از آن دانش باموخت و در هر جا نماز گذارد
 جای تشکد با بساخت و اندران ارمان نشمین داد
 که از ان کی در روز بوخت که کفان بین خوانند بود
 در آن کشور فرخنده شد داود آهنگر که مردی دانشور
 بود پس از فرود آمدن دشور و دشوران شد زشت
 پدیدار شد که اورا تازیان و پیروان موسی و عیسی هم
 شمارند وی در دانش آواز و خفاگری که موسیقی خوانند
 استادی داشتی از آهنگها ماسنایش بزدان را بر زبان
 دیگر اندر هم میراند کردنی و تار سر اسیدن آغاز نهاد و اند
 کشور آشکارا ساخت ازین روی در جهان در فشتی شد
 و بهر کنایه مشن بر گشت پس از ان پورش سلیمان شیر

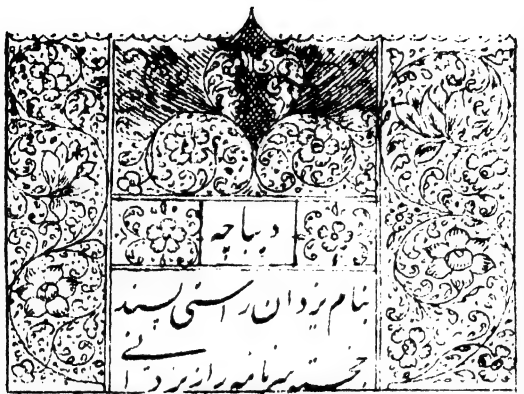
سان منان داشتند و هرگز اخوان و شایان آموزش
 و شمنندی در آن بجن ناه دادندی ازین روی در
 کشور ایران دانش و هنر افزون گردید و خداوند
 فریبک بسیار شد ازین پس شت و خثور بتموس
 خداوند کشور گردید هم بدان سان راه سپرد چون
 شت و خثور و خثوران جمشید جم بر فرماره خسروی باز
 یافت بجن از زمان نامید و برای نشان سدره
 پوشیدن کشتی بر میان داشتن فرمود و در هر دره
 از سدره و تازی انگشتی اندر زری اسکار نمود که بجز
 اتریان در آموزش آنها کس از دسترس نبودی چون
 نوبت به پور اسپ تگر رسید آنگروه روز بر زر کمی گرانید
 از آن روی در آموزش این دانش کس باز او توانش نماند
 هنگامی در از این دوستان برفت و این روش از
 ایرانیان کمی گرفت و پایه و نماز درونی آن برخواست

ز دوش دل بود خوش است	ز فرخش ماه و خورشید است
درو خدا تا برور شمار	برو باد هر دم هزاران هزار

پس از یاد کرد ستایش یزدان و درود پیمبران بر کتیر
 و همتر و بلند و پست بر فرو شاد پی سپران کیش و یار و یار
 نهان مباد که آغاز پوشیدن سدره و بستن کشتی که از
 هنگام شهنشاه پیشداد داد نهادشت و خورشید
 پیشداد است که لاد بر فرمان یزدان همراه داشتی
 و برای مال کار جهان و آموزش راه شناخت یزدان
 مرجهانیان را از مردمان هر کشور خردمندان و دانشور
 و مؤبدان هنر پرور و سیربدان پاکیزه گوهر گرد کرده و
 یزدانی را از یارانش از بسیار مویخت و بر نهان داشتن
 آن در ایشان بر بست و پرمانها نهاد تا دانش یزدان
 بدست بد گوهران نیفتد و هی تیغ اگر زنگی مست را
 ازان به که دشت می پست را ازان باخمن هم بد

و آفریدگان خود خوار نخواهد بهی بخشده که بخشش او
 دمان و هنگامی بود بزرگ شهنشایکه خرد در دریافت
 فرگوهرش نارس و کوتاه و اندیشه در سپردن این رام
 بی دست و پاماده از دهنش آغاز و انجام و دیدن
 او خاک اندر دهان و دیده افشاند سرک جهان در
 داد نهاد بکه از بهر راه نمائی بندگان و دستگیری افتادگان
 پسندیده و خوران برای بر کرده درین سپنج جهان فرشتا
 از آن گروه و خور و خوران همی بر پیران شت مهر سفتان
 ز رانشت افروخته و از ابرتری و سروری داده بپایان
 و آیین پسندیده بنیاد نهاده و در داد و کوئی بر جانین
 گشاده که یزدانی آباد بر روان پاکش باد

پناه فرستادگان خدا	جهان را بهین پا و ورهنا
ز باد آوب خاک و ز آتش بر	برون ریش جانان پکری
روان خرد مایه بود چرخ	خوار بر تو روی او نیم برخ

سرنامه نام جهان دادگر | که نامش کند نامه را نامور

سمایش پرور دگار براسن است و نیایش کردگار بر
روا که در کشور فرمانفرمایی و بارنامه خسرویش شهریار
بنده و خسروان سرفکند انداخته توانائی که از خاک
گوهر نایاب برآرد و از نشتی گل چهره و پیکر آدمی برنگار
فرخنده دانائی که خواهش و آرزوی موری در زیر
سنگی بداند زهی کردگاری که از سنگ بفرمانش چشم
آب برآید و گوهرهای رنگرنگ پدیدار شود خنی
پرور دگاری که به بزه و فناه روزی بندگان نگاهد

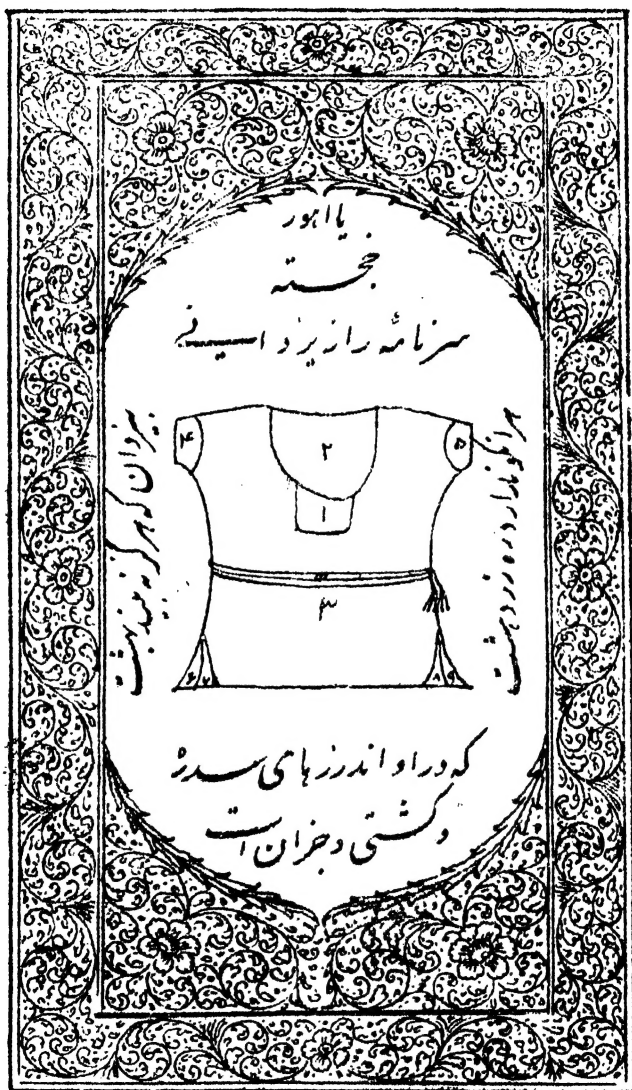

یاشد ان شد
پاک

خاین
سرمه راززدانی
از کفیه بهشتی و ان
محویم مغفور میسر اهرم
تعالک طبع در آمد
۲۵۵ از جوی
در

کیکی از شاگردان
دشمنی بهستان
ماز وستان
بود

محل فروش در دوشی نالاب در دکان بهرام هشتاد و پنج

